

I NDJERI ATI I MADH JAKOVI CALIKIS

(1920-1991)

**MANASTIRI I OSHENAR DAVID PLAKUT
EUBEA GREQI
2000**

HYRJE

I dashur lexues

Rreshtat që vijonë janë të miat dhe të tuat. Është një respekt i thellë, mirënjohjeje dhe dashurie për plakun e lumnuar Jakovi Calikis, igumenin e Manastirit të Plakut Oshenar Davit. Fjeti duke u rrafyer më 21 Nëntor 1991, duke plotësuar këtë muaj 71 vjet jetë.

Janë rrjeshta të tërë neve, sepse nuk shkruajta ato që mendoja apo ato që më pëlqenin. Por qdo gjë që dëgjua nga goja e tij hyjnore, atë që pamë në jetën e tij oshenare, gjithë ato qendra që pamë duke kryer me lutjen e tij janë rrjeshta të tërë neve, sepse kam përshkruar ndjenjat e të tërë neve, disa për plakun e lumnuar i mësua nga vetë ai. Kur veqanarisht në ajdohim në Kishën sll manastirit, më fliste, përballë shumë besimtarëve, tregonte diçka nga jeta e tij, ose tregonte qendra të oshënarit Davit, dhe unë e ndiqja me shumë kujdes. Shumë gjëra i kam nga persona të tjerë që e njohin Plakun e lumnuar Iakovin në vitet e fëmijërisë, të rinisë dhe në vitet e jetës monahqike. Dhe ato nuk janë pak, as ato që dinë për plakun nuk ishin pak. Vetëm si tregues po për mend disa emra, që ndihmuan në redaktimin dhe plotësimin e të dhënave për Plakun Jakov. Të afërmit e tij fillimisht Georgios Calikis, nëfti Maria dhe Theodoros Mikeli, të afërmit e tij në Farakll, disa bashkëfshatarë dhe profeti i mirë Theodoros Theodosiu. Pasuesi i Plakut Yakovit në Igumen, Arqimandriti Qirillos Jerandonis, njëhte më shumë se qdo njeri tjetër dhe prandaj kështilla e tij ishte e madhe. Etërit e manastirit Serafim, Aleksios, Nikodhimos, Yakovos, Efrem, Gavril, Pavlos dhe Davit në provë kishin për të thënë diçka për Plakun Veqanarisht të pasura dhe të vlefshme ishin kujtimet e Arqimandritëve Pavlos Ioanu, Amfilokhios Djakakis dhe të Krisostomos Stavropulit, të prezviterit të parë Ioanis Vernazos, të gjykatësit të lartë Dimitrios Xumas dhe të teologut Eleftherios Mazarakis, të cilët i falenderoj nga zemra. Falenderoj gjithashtu edhe gjithë ata që më thanë qdo gjë në lidhje me Plakun, apo ndihmuan që të kapërcej hezetimet e mija.

Për redaktimin e biografisë shpirtërore që po paraqes. Për jetën në vendlindjen e tij në Azinë e Vogël në Livis, që e vizitova dy herë kam informacione nga libra dhe nga shkrimtarë që jetuan ngjarjet e shpërguljes të banorve të Livisit. Vepra që po paraqes që ka lidhje me personin bashkëkohor, një asket me përmasa të mëdha, ieromonakun që donte Perëndinë, i pajisur me shumë virtyte dhe cilësi të panumërta, përmban shumë rreze që u kapërcyen me ndërgjegje dhe përvojë zbuluese. Më parë duhet kapërcyer hiperbola dhe që e lavdëroshme. Me kaq interes ishte për ne, sa për të larguar qdo dyshim në lidhje me të lamë pa shkruar shumë pika të qutësime të jetës së Plakut.

Sa mëndë më zëmë me antenat tona të pamundura dhe sa më fuqitë tona të vogla përshkruam, janë tregues, dhe jo të tëra. Por mendoj se tregojmë, ndoshta dhe me mungesë, kush ka qënë Plaku i lumnuar Jakov përballë Perëndisë, shenjtorëve, të vetes së tij dhe të njerëzve. Ka vlerë kështu ajo që thoshte vetë Plaku për oshenarin Davit: «Huditë e oshenarit janë jashtëzakonisht shumë. Duhet të shkruhen shumë libra. Nuk arrijnë as letra as boja. . . »

Fshati i tij Livisi dhe humbja e gjyshit të tij Kremidha.

Livisin e ndërtuan të parët në degëzimin perëndimor të Andikrajes, atje ku është Karmilisa e lashtë Greke. Ky degëzim përfundonte në bregdetin perëndimor të Azisë së Vogël e cila ka përballë Rodin. Por duhet nga bregdeti të ngjiteshe në male dhe nga maja do të shihje poshtë teje në dy pllajat, Livisin. Qyteti i vogël nuk shikonte në det, e kishte nga mbrapa. Kryesisht shikonte nga lindja por edhe nga jugu e nga veriu. Ishte më 1921, fundi i pranverës, fillimi i verës. Nga verilindja vinte Livisinakunstai i vogël. Duke vrapuar me këpucë në dorë, u ngjit drejt kalldrëm të madhë e të mirë për tek Kryeengjëlli dhe për në Stumbo. Sa e shihnin duke vrapuar, e kuptonin se po sillte mandat të keq. Djali ndaloj në Stumbo, në pazarin me shumë dyqane. Nuk duroi të arrinte tek Kryeengjëlli. Ra në një mur dhe belbëzoi:

I zunl ishin shuml sinaf, livisjanl shuml. U mblodhln dyqangjinj dhe kalimtarl. Ishte pasdite behari e kishin dal l gjithl n l pazar. T l par l e m l s u a n a t a q l kishin njer l z n l sinaf ata ishin grupe t l vogla murator l sh, Kallajxhinj l sh, k l p u c a r l sh dhe ustallar l t l tjer l q l punonin n l fshatra turke dhe qytete. Her l n l Kazan l (n l n a d m i n i s t r a t) t l Makrit ose p l r g j i t h l s i s h t n l Sanxhak (rrethi) t l Mugleve dhe her l n l skajet m l t l larg l t a t l vilajetit (krahina) t l Ajdhiniut dhe t l Zmirn l s. Bile shum l ustallar l Livisjan l arrinin n l Konija (Ikonio) n l Eregli n l Nigdhe, n l Qezari n l Sivas (Sevastia) dhe lart n l Pondi. Ishin ustallar l t l mir l dhe nxirrin para t l mira. Fshati i tyre i ngritur mbi shk l m b i n j nuk kishte ara q l t l kultivonte. Ato pak t l mira q l ishin n l fush l i dispononin m l t l shumtat turqit. Mikroindustrialist l t nuk jepnin buk l n l t l gjith l. K l s h t u, b l h e s h i n ustallar l n l skuadra t l vogla (Dy tre kat l r burra a m l shum l sipas rastit) merrnin ato pak vegla dhe p l r shum l muaj, nga Marsi deri n l Prill organizoheshin n l Turqi.

Shumica ktheheshin n l N l n d o r - D h j e t o r dhe mbeteshin pran l familjes s l tyre deri n l Mars.

Ustai i vogl i Livisjan filloi t l marr l veten, gjeti belblazimin e tij, Gjys l m p l r g j y s l m i t h a t l t l r a s a d i n t e. Erdh l n dhe kryepleq t l. Huan djaln tek kry l n g j l l i i r a n l kamban l s a s shum l p l r z i dhe a s p l r kish l. U mblodh grumbull i madh. 5-6-mij l frym l kishte Livisi dhe ishin t l t l r l greke, asnj l banor turk nuk kishte. Zonja Dhespina e Kremid l s g j y s h j a e plakut t l lumnuar Jakov kishte sht l p i n l a f l r Stumbos, n l pazar. Rendi e tronditur me tu d l g j u a r shamata.

Iu ngjit shpejt kalldr l mit dhe q l nga t l par l t q l pyeti duke r l n l n l g j u n j l pran l, ustait t l vogl l:

-Kremidh l n, o s y t l m i, Jorgjin tim. . . I dridhej barkushja e zemr l s dhe nuk mundi t l vazhdoi. Deshi t l thoshte «e p e» e zun l». D l g j o v e g j l p l r Jorgji Kremidh l n?»

P l r f a t t l k e q u s t a i i v o g l l n u k kishte par l dhe kishte d l g j u a r. Jorgji Kremidh l n e zun l edhe a t l. Zonja Dhespina u mbyt nga dhimbja. Nj l m i j l v e t a, shumica gra rreth saj dhe ajo nuk shikonte asnj l. Lajthiti dhe vajtoi, thua s' q e v e t l m. Hyri tek kryeengj l l i dhe ra me trupin e saj mbi Ikon l n e Kryeengj l l i t Mihail. U lut, u ankua k l r k o i k u r a j o, e vuri p l r krah me vajzat dhe t l vegj l l i t e saj dhe u kthye n l sht l p i.

T l g j i t h a p r a i u b l n l t l z e z a. Livisi i t l r l bukur me pamjen admiruse, me malin p l r b a l l l dhe fush l n, me dy kishat e m l d h a dhe pozante, t l Krye l n g j l j v e dhe t l Sh l n Maris l, me rrug l t e t l r l p a s t r a, me kalldr l m e t, kish l z a t e vogla dhe t l shumta, te shp l r n d a r a k l t u a t y edhe t l t l r a j u e r r l s u a n.

Arriti n l sht l p i p a d i t u r s e k u p o s h k e l t e dhe k u p o g j e n d e j. Ra n l divan dhe ja filloi vajit. Vajzat e saj kishin r l n l rishtas q l t a a r r i j n l n l rrug l. Erdhi nga sht l p i j a e sip l r m e edhe Theodhora, vajza e vetme e martuar e saj, n l n a e plakut t l lumnuar Jakov. Mbante n l p r e h r i n e saj t l miturin e dyte t l g j a l l t l saj (Jakovin) dhe dridhej e t l r a. I r a p l r s i p l r n l n l s s l saj dhe qante pa mundur ta pyes l, mos kish d l g j u a r g j l edhe p l r Stavron e saj. Q e i l a r g u a r edhe burri i saj Stavro.

Me dy ndihm l s kallaiste e n l b a k r r i dhe nd l r t o n t e n l fshatra turke. N l n a e saj, me t l par l t l miturin, e mori veten dhe ngush l l l o i t l b i j l n. Jo, nuk u d l g j u a g j l p l r a t a q l punonin larg. Mblidhnin kryesisht grek l q l punonin n l bregdet ose a f l r t i j. K l s h t u zun l dhe Jorgji Kremidh l n. Theodhora i l a t l miturin motr l s s l saj m l t l madhe dhe iku menj l h e r l n l Stumbo p l r t e k K r y e e n g j l l i. Ndoshta d i c k a d o t l m l s o n t e, t l p a k t l n t l s i g u r o h e j p l r q d o g j l.

N l p a r a o b o r r i n e K r y e e n g j l l i t t a n i ishin kryopleq t l t l t l r l dhe prift l r i n j t l e t l t r e e n o r i v e. M l s u e s i t dhe m l s u e s j a e k o p s h t i t. Me nj l frym l, mblidhnin informata dhe po p l r p i q e s h i n t l q e t l s o n i n n j e r l z i t. N l kish l n e madhe t l K r y e e n g j l l i t, d. m. t h. n l e n o r i n l e sip l r m e p s a l l n i n vazhdimisht urat l n. M l shum l grat l, p l r d e r i s a shumica e burrave mungonin, h y n i n e d i l n i n, ndiznin qirinj, g j u n j l z o h e s h i n dhe u l u t e s h i n shenjtor l v e, n l ikonostas dhe n l tempull, q l ishin t l t l r a p r e j m e r m e r i dhe t l s h n d r i t l a s h m e.

Me nj l h e r l g j e t l n dhe Myftarin, t l v e t m i n t u r k t l fshatit, q l ishte. I e t l t h e m i s i ishte vegl l e rendit, p l r f a q l s u s i i t u r k u t n l n a d m i n i s t r a t o r i i Makrit (n l Kazan). Ai nuk dinte p l r p e r s o n a t konkret l q l i zun l p o l i c l t t u r q. P o r d i n t e p a r a shum l d i t l a s h - k l s h t u p o h o j t a n i - S e Z a b i t l t dhe ushtria d o t l m b l i d h n i n g r a d u a l i s h t g r e k l p l r legjionet e pun l s. Dhe se d o t l f i l l o n i n n g a

bregdeti. Por t  gjith  kishin d lgjuar shum  gj ra t  k qija p r k to legjione. Dinin pak a shumë për grumbullimet, degdisjet dhe internimet që nga 1915- ta dhe të 1917 deri në 1920.

I mblidhnin dhe i vinin burrat në punë shumë të vështira në minjera, gurore, rrugë hekurudhore e të tjera. I detyrojnë të punojnë për shumë orë, i godisnin pa mëshirë, u jepnin pak ushqim të qelbur, i vinin të flinin në kohë dimri në terren jashtë . ose në  adra, sigurisht pa ngrohje. Pra qëllimi i legjion ve të punës ishte të siguronin falas krahë pune dhe të zhduknin avash avash elementin grek pa marrë vesh fuqitë evropjane. Kishin një përvojë të hidhur me gjenocidin e Armen ve, më 1915, ku fuqitë evropjane protestuan dhe i akuzuan turqit botërisht. Kështu vendosën të arrijnë qëllimin e tyre me zhdukje graduale.

Dhe në fakt, nga këto legjione u kthyen pak grekë. Shumica humbisnin në thellësitë e turqis , gjithmonë larg nga krahinat me elementë grekë. U kthyen ca u arratis n, ca pak mundën tu japin rushfet rrojeve, n noficer ve dhe oficerëve. Se fundi disa që shp ltuan nga të k qiat, uriya, të ftohtit dhe nga vuajtjet kishin fatin që më vonë ti konstatonte Kryqi i kuq dhe Këshilli internacional. Ata u përkrahën dhe u dërguan në Greqi.

Theodhor n e lanë me idenë se burri i saj Stavroja ishte mirë me gjithë këto. I sigurtë për ato vite nuk ishte asnjë dhe për as gj . Turqit e rinj e mbanin pa marrë frymë gjithë Azinë e Vogël. Dhe gje nerali Mustafa Qemali, që më pas e quajten Ataturk (=ate i turqis ) po shinte në Turqinë qëndrore dhe lindore. Hfaqej në bregdetin p r ndimor me ushtri dhe sidomos atëhere luftonte me zjarr dhe me hekur që të shp rb nte grekët e Pondis , që kërkonin pak pavarësi dhe kishin organizuar grupe të vogla të armatosura ka ak sh.

Theodhora u kthye në shtëpi. Gjeti një komshi që ngushëllonte motrat dhe n n n e saj. Të tëra vajtonin për njeriun e mirë, Kremidh n, sikur të qe i vdekur. E nj jta gjë bëhej në të gjitha sht pit  , që ishte e sigurtë se e kishin zënë njeriun e tyre.

Prift rinjt , kryep qt  dhe mësuesit e tyre dhanë pak shpresë tek livisjan t, por brenda tyre rëndonte diziluzjoni. Kishin kërkuar edhe ata të bëheshin autonom  si Zmirna. I tradh tuan italianët, turqit zunë ata livisjan  që firmosën për autonomi letrën dhe i dërguan në botën tjetër.

E keqja nuk dukej se po mbaronte. Ai Mustafa Qemali ngjante si re a zezë mbi kokat e grekëve që do të shfrynte mbi ta? Do të ikte të nxirrte dufin gjetkë? Dritë e pastër nuk dukej gjëkundi për grekët. E tmerrshme, të mos shohësh drit  as në atdheun tënd, në tokën që e ke për atdhe për tremijë vjet. Pastaj ishte hapur në bashkitë greke dhe ai i mallkuari Nuredin Pasha. Turk më gjakpir s nuk gjindej. Frikë dhe tmerr i grekëve nga Zmirna deri në Makri dhe në Vivis . Masakrues dhe tiran me tërë kuptimin e fjalës.

Dita e parë e vait kaloj. Zonja Dhespina ndenji të mendohet. Duhej të mendohej që të shikonte se cfar  të bënte, ku do të mësonte holl sira për Jorgjin e saj dhe çfarë do të bënte me vajzat që ishin të lira p rven  njërës Theodoros së vogël-martuar, që ishte bile fat-djegur, gjashtë fëmijë ia mori vdekja deri më 1922. Zonja Dhespina kishte dhe dy djem, Qirjakon dhe Vasilin, por edhe ata ishin ende fëmijë ende donin përkrahje.

Truri i saj vajti tek kremidhajt, fisi i burrit të saj. Disi të afërm ishin Kremidhajt e Makrit dhe të njohur në Patriarkan n e Konstandinopoj s. Të af rmit nga fisi i saj, më të shumtit banonin larg. Dhe ishte një fis i madh me tradita kishtare të shk llqyera. Shtatë breza po i ipnin kishës klerike të pa martuar dhe ieromonah . Akoma dhe në Jerusalem zonja Dhespina kishte të afërm të saj, ieromonah t Ilija dhe Dhimitër. Bile i drejti shërbeu në varrin e t r shenj t me p rkushtim të madh.

Por tani, cilët dhe si do ti ndihmojnë? Kohë të vështira dhe turqit të egërsuar. Për të domosdoshmet sigurisht kishte nevojë. Sht pit  linin plot burra, kur iknin nëpër pun rat e tyre. Nëse më vonë do të v rshtir soheshin gjërat, diçka do të gjenin të punonin dhe vajzat e saj të pa martuara.

Kështu pra të vetmen që kërkoi zonja Dhespina nga të njohurit dhe nga të af rmit ishin informatat dhe ndërmjetësimi. Që të mësonin saktësisht për burrin e saj dhe të luteshin për të pamundur n lirimin e tij. Dhe  far  mundën njerëzit i bënë. Brenda një muaji erdhën deridiku lajmet. Por më mirë mos të vinin. Jorgji i saj u fal. Nuk doroj. Kap n thotë aty këtu shumë

grekl. I grubulluan të tërë dhe i çonin për në anadoll në thellsi të Turqisl. I shoqëronin kalorës të egër. Ditë të tëra rrugë më këmbë, pak bukë u jepnin dhe atë jo p rdit . Pamja e trishtueshme sado që kalonte po i ulte ditët. Urija, lodhja, kamxhiku mbushën monopetet me trupa greke. Dhe si  tregonin Kremidha i cili s' qe dhe djall i ri, vuajtj shumë. Ishte delikat dhe zabit t e vunë në sy. Kalonin pranë tij dhe pa gj  e godisnin pa mëshirë. Kishte hallin e tij ai, nuk e mbanin këmbët e tij. Por zemra e tij ja thoshte. Në se shikonte ndonjë grek të diziliozionuar i bëhej krah dhe i jepte kurajo. Një buzëqeshje, një bisedë pak ngushëllim. Dhe të arrestuarit të tërë e donin. Bënte dhe proteza dhe u thoshte të harronin vuajtjet e tyre. Kishte fytyr  të lëmbël të mirëmbajtur dhe të tërë e dinin të per ndiveshur. Kreshmonte rregullisht dhe kishte kujdes të madh që të donte Perëndinë dhe njerëzit. Bile thoshin se qe aq i mirë sa që Per ndija i kishte dhënë dhunti admiruse. Kështu njëherë atje ku punonte në fshatrat turke që s' kishte kishë, Ditën e Pesëdhjetores që g junj zoheshin në mbr mjessore si  thoshte, pa tek po bënte lutjen e tij, se po g junj zoheshin edhe pemët. Dhe demi që vajti të hajë majën, u ngrit lart, ra poshtë dhe nuk p soi asgjë. I mirë dhe i shenjë pra gjyshi Kremidha, por kamxhiku dhe urija e zhdukën.

I kalonin nga krahinat Mugli, Ajdhoni, Vurdhur, Spart i kalonin poshtë Ikonio përmes Ereglise dhe po i afroreshin Nigdhisë. Po para se të arrinin në këtë qytet, greku i mirë Jorgji Kremidha u dorëzua. Kur njerëzit e egër e panë të shteruar shumë e turturuan më shumë. Ra, nuk mundi të ngrihet. E goditën për shtatë sepse nxitën, thanë që të vaxhdonin udhëtimin. Atje dha shpirt gjyshi dhe njëkohsisht nuni i plakut Jakov. Sepse gjyshi Jorgji e kishte pagëzuar vetë nipin e tij që e donte shumë.

Pas disa ditësh erdhi shëlnimi dorazi i nipit të zonjës Dhespina, ihaxhidhulit. Ishte mjek e kishin kapur dhe atë. E hodhën në të njëjtën bylyk që ishte dhe xhaxhai i tij Jorgji. Kur ndodhi e keqja me xhaxhain nuk mundi ta ndihmojë. Vetëm mori nga xhepat e të vrarit pesë lira. Dy ua dha dy fshatarëve turq që ta varrosnin, kushedi nëse e varrosën a në e hodhën në ndonjë rrymë dhe e hëngrën bishat. Pra haxhidhuli i shkuafti tezes së tij se kishte dhënë dy lira dhe pyeste se 'të blante me të mbeturat. Zonja Dhespina e gjohtë, me një njeri që shkonte aty e porosi që të mbante. Më pas humbi dhe haxhidhuli me të njëjtën mënyrë të ngjashme.

Radha e babait tλ tij i Stavro Calikλs nga Rodi

Stavri Caliqi burri i nlnls sl vogl Theodhorls punonte si usta nl Turki. Turqit e thjeshtl i silleshin miqlsisht, u punonte mirl dhe e paguanin mirl sipas marrveshjes. Tlrl muajt e beharit deri nl Nlndor nuk dinte asgjll plr vjerrin e tij, Jorgji Kremidhln. Duke u kthyer nl Livis me disa groshl dhe ngarkuar me ushqime dhe gjlra tl tjera tl blera mlsjoj tl reja. I mlsjoj me tl arritur nl Makri dhe qendroi tek Kremidhajt ql tl marrl fryml nga udhltimi i gjatl.

Shtlrrngoi zemrln e tij dhe nuk dinte se qfarl tl thoshte dhe tl shpresonte ml. Nl se Arhondlt, Kremidhajt e tlr fuqishlm nuk gjenin mlnyr q l shpltojn l njeriun e tyre, cila fuqi, thoshte, do tl shpltoj l pa fuqishmit e shumtl? Bile ml vonl pak muaj, humbi nl tl njljtat legjione dhe njl tjetlr Kremidhl i Vivisit. Djali i ri, Vasil, e thonin mbaroi nl Tarse.

Stavroja nuk ndenji fare. Njël kafe piu ngarkoi tël dy mushkat dhe menjëlherël iku. Nuk e mbante vendi. Mendja e tij e qoroditur, zemra e tij tek Theodhora e tij, Dhorullël dhe Dhorice i thoshte, dhe tël miturit. Vetëlme ata kishte nël mendjen e tij. Hfarël tmerr mendoi, qfarël mëlrsitje kaloji Dhorulla e tij delikate. Edhe do tël kishte lezet tël blnte hapa i mituri, Jokovaqi. Dhe njël buzëlqeshje u duk nël buzël e tij. Po ngjitej me mushkat dhe kallfël e tij nël malore, nël Andikrajen veriore. Dhe mendja e tij vraponte nël njël mijël krahlël. Kaloji vitet vetëlme me njël kapëlrcim. Vajti nël vitet e flmijëlrisël sël tij, nël mëlhallël e Rodit atje lindi mël 1883. Mëlhallël e varflër jashtël nga muret, nël marasia.

Vite tλ vλshtira nλ ishullin e bukur. Turqit e zotλronin. Varfλri tek grekλt. E Mori i ati i tij Jakov Caliqin kur ishte 15-17 vjen dhe erdhλn pλrballλ nλ Marmari nλ bregun e Azisλ sλ Vogλl.

Për fate më të mira. Në këto bregdete të bekuara kishte shumë dynja më të pasur, dhe pak mjeshtra. Do të punonin mirë dhe me nder që të mbledhnin para dhe të blinin Prokopi dhe ata të

ktheheshin në Rodin e tyre të dashur të ndërronin shtëpi të mirë të jetonin si njerëz. Nga Calikajt kishin ikur shumë për në Azinë e Vogël. Të parët ikën më 1756 Jorgji dhe Avjerinoi Caliqi.

Jorgji Caliqi i tanishëm murator dhe kallajxhi për tenxheret e bakrrit dhe bakirret. Kallf kishte të birin e tij Stavron dhe të tjerë vinin mirë. Grekë dhe turq i preferonin në punë. Bënë që në fillim strehë në Livisë që herët, shekuj para Krishtit venin rodinas bile për tu vendosur për fare në bregdetin e liqisë. Këtu në Livisë Stavroja i ri punonte për shumë kohë murator në Arhondin e Jorgji Kremidhës me vajzat e shumta. Jorgji mendoi që ta bënte dhëndër Stavron e ri tek vajza e madhe e tij. Por trimi ishte prekur nga e vogla:

-Faleminderit o usta Jorgji, por unë mendoj vetëm për Dhorullën. . .

-Po është e vogël, bënte i ati.

-Do të pres që të rritet këmbëngulte Stavroja (kështu gazmore dhe të thjeshta i tregonte vetë i lumnuari plaku Jakov si ja kishte thenë i ati i tij). Të tjerë përfunduan mirë, Stavroja dhe Theodhora u bënë çift me bekimin e kishës dhe ahënet, që atëherë mbanin vetëm tre ditë- sepse më herët mbanin një javë!

E madhe dhe e mirë shtëpia e Kremidhës, punoj dhe Stavroja me të atin e tij, dhe e bënin më të mirë. Ndenji në të sipërmen çifti i ri dhe në të poshtmen me vajzat e tjera dhe dy djelmoshat. Dhorulla e Stavros ishte e mirë dhe dashamirëse. Lumëronte nga dashuria e përkushtimit. Në të gjithë shtëpinë mbizotëronte pamja e nënës së saj, të zonjës Dhespina. Për të vërshtirat dhe të mëdhatë e familjes ishte ajo.

Jo vetëm që nënë me shumë vajza, dhe i ati mungonte në më shumë se gjysmat e muajve të vitit, për gjakftohtësinë e saj, vendosmërinë e saj dhe sidomos sepse mbante me ndërgjegje dhe gjallëronte traditën e lashtë kishtrare të familjes së saj. Besimi i thellë, përkushtimi tek kisha, gjithmonë në kishë për shërbesa, të ndezë kandile në kishat e jashtme, të bëjë metanitë, të mësojë fëmijët që të luten. Edhe pastaj të japi kurajon të tjerëve, të tregojë si të harrojnë vuajtjet, të jetë e para në punë, gjithmonë e parë. Dhe nuk bëhej asgjë pa gjyshen Dhespina.

Të gjitha këto kalojnë nga truri i Stavros dhe i nëninës zemër, ndërsa po afrohej në majën e Andikrajsë. Me të dalë mirë në majë në pllajën Pinari, shikoi djathtas në drejtim të perëndimit, në shpatet e gurta të Andikrajes perëndimore, Livisin. Përkundrazi të parë nuk i u duk i bukur, sigurisht as i keq. Një re po i mbulonte trurin dhe nuk mundi të dallonte si do të ishte dita tjetër e Livisit, e nesërme. Ishin ngatërruar të tjerë. Dhe ndërsa pak a shumë, se kudo që të jetë do të ndryshonin të tjerë, ose të paktën shumë në Azinë e Vogël grekë. Grekët e ngulur nuk deshën që ta besojnë. Duhej bërë e fundit, tërmet shkatërrimtar dhe i frikshëm që të ndërgjegjësohet situata. Dhe përsëri nuk vendosën të linin tokën e tyre parashekullore, vendin e tyre të shenjtë.

Por me ngjarjet e fundit u ftohën zemrat. Nuk ndërronin si herët e tjera. Dhe Stavro Caliqi tani, nuk ndërronte që të bënte prokopi me djemtë e tij, si do të bëjë arsimtarë, priftërinj dhe akoma më lart. Si ai atë Grigori Caliqi ishte model në të gjithë Livisin dhe makinën. Dhe vjerra e tij thoshte dhe rithoshte për irmonahët e familjes së saj. «E dhënë Perëndia o Stavro i mirë, një djallë tëndi të bëhet prift. . . që të na lexojë djali jonë, të na kungojë ai, të marrim nafër nga dora e tij. . . ». Dhe kështu Stavroja beheshe me krahë dhe i jepte punës, të dalin paratë, që të harxhohen pasnesër për djemtë. Por edhe për orët e vërshtira. Si në vitet e mëparshme, atëherë që humbën të miturit dhe binjakët pak muaj pas lindjes së tyre. Harxhuan shumë para dhe fëmijët i humbën.

Herë me njërin, herë me tjetrin kaloi rruga. Nuk qëndroi gjëkund Stavroja as në kafenenë e Sqiftitit. Kaloi dhe fushën ku në gropa kishte akoma ujë që formonte një liqen të vogël.

Me të futur në fshat, rëndën fëmijët që të japin sihariqet në zonja Dhespina dhe në grua të tij Theodhora. Ajo doli më poshtë në kalldrëmin e mirë dhe ra në prehrin e tij. E mori nga dora u ngjijtën pak metra në kalldrën dhe u futën në shtëpinë e zezë. Të gjithë qanë dhe të gjithë i thanë njeri-tjetrit fjalën ngushëlluese.

Stavroja u ngjijtë në shtëpinë e lartme (që ishte paja e gruas së vet me gjithë një dyqan akoma në pazar në Stumbo). Mori të miturit në prehrë dhe nuk ngopej duke i hedhur e duke lozur. Njëri djallë i tij Jorgaqi, që jeton edhe tani ishte tre vjeç. Tjetri Jakovi i vogël, kishte

lindur vitin që shkoi, me 1920 me 5 Nëntor. E kishte pagëzuar si kumbar i ndjeri gjyshi i tij Jorgji Kremidha, dhe kishte marrë emrin e gjyshit tjetër të roditit Jakov Caliqi.

Robëri-Shpërngulje

Greko-turqit vinin nga e keqa tek e liga. Mustafa Qemali pasi u qetësua nga lufta kanëqë që bënë grekët në Pondi hodhi forcat e tij këtu në përëndim të Azisë së Vogël. Sigurisht që atje kishte ushtri greke (për vitet 1919-1922) në Zmirnë dhe rreth saj grekët jetonin pa ndonjë rrezik. Por në vende të tjera gjendja u bë diziluzionse.

Hetat me erën që u dhanë Qemali dhe Nuredin Pasha u sullën si ujqër në fshatrat grekë, vrisnin vidhnin dhe mbillnin terror. Para se të vinte shkatërrimi përfundimtar, fshatra dhe qytete të tilla si Aidhini u tronditën me masakra të grupuara.

Në Livis gjërat po dukeshin më të qeta. Po frika dhe merak u sëlërme u shtrydhte trurin dhe ngurtësonte zemrat e banorëve që vazhdonin të jetonin dhe të punonin.

Po kështu edhe Stavro Caliqi. Tani edhe më shumë se mungonte edhe ndihma nga vjerri i tij. Djelmoshat po rriteshin duke parë gratë gjithmonë të përrotura. Hdo pasdite gjyshja zbriste temjanicën (Livanistirin) nga njëmeja (e ozhakut) dhe temjaniste shtëpinë. Të tjerë bënë kryqin e tyre, pak metani dhe në darkë lutje. Ndiznin dhe kandilat në kishëzat e vogla për rreth, vinin zakonisht të pa martuarat motrat e Theodorës. Ajo ngjitej me shpesh tek kryengjalli duke mbajtur njërin djallë në përherin e saj dhe tjetrin nga dora. Lutej Kryengjallit që ta këtë mirë Stavron e saj i cili përslëri ndodhej i ikur për punë në fshatrat turke.

Por e keqja nuk vonoi. Në fillim (apo pak më vonë) të 1922 turqit zunë Stavron e saj. Vuajtje e re, përslëri të qara për qdo ditë nga gratë e shtëpisë. Kohë dimri, Bylyku i madh i grekëve po ecte nëpër rrugët me dëborë. I kaluan nga Kapadhokija dhe po ngiteshin gjithmonë edhe më lart. C'ka nuk duronin udhëtimin hanin kamzhikët e fundit dhe mbaronin në rrugë me borë. Rrallë harxhonin plumba kalorësit zabitë dhe ushtarët. Në rrugë që po ecnin kishin kaluar edhe bylykë të tjerë me robër grekë. Shumë herë panë në anë të rrugës brenda nga dëbora të dalin duar dhe këmbë greke që i kishin hedhur ndërsa po përparonin dhe i kishte mbuluar përgjysmë bora.

Tani bylyku që ishte Stavro Caliqi, babai i plakut të lumnuar Jakov e qonin thotë, për në Kafkaz. Para se të arrinin aty i vunë të punonin nëpër minjera. Një ditë ndërsa punonte Stavroja dëgjoi tre të rëna në galeri. I u duk si sinjal. Doli nga galeria dhe ajo menjëherë u shemb. E ruajtë shën Harallambi. Kishte ikonën e tij të vogël varur në qafë. Flinte, sic, thoshte më vonë Stavroja tek i biri i tij Jakovi, në disa kasolle. Që të ngroheshin gërmonin në borë një -dy metra që të gjenin në tokë ndonjë trung apo dru tjetër dhe ndiznin zjarre.

Një ditë duke gërmuar në borë për dru, Stavroja gjeti një trung që e pa me kujdes të veçantë. I u duk i përshatshëm dhe filloj ta skalisë që ta bënte bakllama. Se e kishte mësuar i ati i tij që të luante bakllama dhe i pëlqente shumë të luante mandina dhe këngë të tjera. Hfarë ditë të mira në Livis, në muajt që mbetej në shtëpi luante pothuajse për Dhorullën dhe ndonjëherë për të gjithë lagjen. E skaliti pra diku gjeti dhe pak para, dërgoi në qytetin më të afërt dhe i prunë tela. Kështu filloi në internimin e mjeruar me vepra të detyruara të luajë natën me ndonjë qëllim që të harrojë vuajtjet e tyre.

Por përballë nga kasollet ishte shtëpia e oficerit që me ushtarë ruante grekët. Që andej hanemet dhe hanomakët dëgjuan muzikën, kërkuan prej oficerit që të kenë edhe ata muzikë. Thirri oficeri Stavron dhe tashmë ai nuk punonte në minjerë e rrezikshme. Luante mbasditeve qëllime të ndryshme turke në shtëpinë e oficerit.

Kjo nuk vazhdoi. Vajti urdhëri dhe po kërkonin mjeshtra midis grekëve. Stavroja deklaroi si murator. E qan në vendet e Trapezundes dhe e vunë të ndërtojë spital. Bile i jepnin dhe pak para që të bënte punën më të mirë. Po të reja për Theodorën dhe djemtë e tij nuk mundi të mësonte.

Në bregdetet e tjera në Azinë e Vogël përëndimore, po shëmbej grekëzimi i tremijë vjetërve. Ushtria greke udhëhoqej pa rregull nga kudo, në të gjitha frontet. Dhe nga pas turqit, qetësi dhe ushtria digjnin, për dhunonin, vrisnin dhe rrëmbenin gjëra të gjalla të grekëve të pa mbrojtur. Erdhi në Gusht dhe shkatërrimi i frikshëm i Zmirës. Viti 1922. Në vendet e tjera grekë të po vdisnin nga ankthi. Në Livis kishin mbetur pak burra. Gratë dhe fëmijët mbylleshin që herët në shtëpi dhe me tmerr degjonin përherë të parë në Livis të ecin nëpër kalldrime zabitë turq, policë. Myftari i vetëm turk që si përfaqësues i kreut rrinte në Livis nga mirësjellja dhe mirënjohësia u bë i ashpër dhe kërcënues. Vetë ai nga fundi i Shtatorit vuri një darkë tërësisht që të thërrasin: Të jenë të tërë gati, për pak ditë të ardhshme. Ku do të vijnë, si do të arrijnë me qetësi të arrijnë, asgjë se dinte. Sejcili kishte të drejtë për një boks, një pako rroba në shtëpi të vetë. Vunë menjëherë tek turqit që të përhapin tek grekët kristianë se nuk duhej të merrnin shumë gjëra me vete se gjoja do të ktheheshin shpejt. Kështu masa ishin në fuqi gjoja derisa të sistemoheheshin greko-turqit. Shumë grekë deshën dhe e besuan. Më gjakëftohetë dinin shumë mirë, se, pasi të mbizotëronin neo-turqit, nuk do të linin grekët në Azinë e Vogël si asnjë fuqi minatore.

Në Livis dëgjuan urdhërin për shpërngulje si breshëri të vdekjes Kryepërqendër, priftërinjtë dhe mësuesit sa kishin mbetur bënë shumë mbledhje që të gjejnë mënyra për krahjeje për gratë dhe për fëmijët. Mundimi i kotë. Turqit tashmë ishin bërë për grekët vetëm goditës me thika rrëmbës dhe për dhunues. U jepnin a su jepnin urdherin e tyre kërkojnë, të njejtat gjëra ndodhnin, shkelnin fjalën e tyre që pas një ore, të shumtën ditën tjetër.

Në qdo shtëpi në dhomën e madhe dhe të mirë që kishin ikonat. Livisjanët qanin dhe kërkonin ngushëllim. Burrat prej dymbëdhjetë deri në 65- vjeç, të tërë në internim me bylyqe në thellësi të Turqisë dhe për të zhdukur.

Një mëngjes erdhën në Livisin e pa fat kalorës nga Kazani i Makrit. Të njëjtën ditë, para drekës duhej të niseshin gratë dhe fëmijët dhe pleqtë e Livisit për në Makri, për në Kordonin d. m. th. për vendosje të re. Mandanti në fillim solli një vajtim të pa fund. Qanin gratë dhe vajtonin jo vetëm për të vdekurit, por edhe për të gjallët, vajtonin për veten e tyre.

Zonja Dhëspina mbledhi vajzat rreth saj. Dha udhëzimet e fundit. Hfarë do të marrë në boks sejcila. Natyrisht duhej të tërë të fshihnin në rrobat e tyre paratë dhe florinjët. Pastaj sejcila vajzë do të shkonte tek paja e saj. Vajzat më të shumta të Livisit stivosnin pajën e tyre të shtrënjtë në pjesën e prapme të kryeengjallit tek ai besonin qdo gjë që kishin. Ai le të bënte qetësi të mundej. Ishte preklëse që të shihet njeri që po ecnin vajzat të ngarkuara dhe të sistemonin sejcila pajën e saj në kishë.

Pas vajzave vajti tek kryeengjalli dhe Dhëspina, me Jakovin e vogël në përherë. Dënkë të vlefshme duhej të linte, por sidomos deshi të nderë në ikonën e tij qiririn e fundit dhe të lutet. Por nuk mundi të lutej. U egërsua gruaja me ato që pa. Në ajërim mbi tryezën e shenjës gjeti të ulur myftarin turk. Zonja Dhëspina ju afrua dhe e shikoj e zemëruar. Atëherë ai e pa me për buzje dhe hakmarrje:

-Kështu që rrinte Krishti juaj tani po rri unë!»! Dhe vazhdoi të grinte duhanin e tij mbi ungjillin e Shenjtë.

Iku e mëjra dhe nuk kishte fuqi as për të qarë. Por i dha një mallkim në turqishte që nuk edimë në se e zuri. Duke u kthyer nga rruga qëndrore pa edhe dyqanin e tyre të mbyllur. Ja kishin dhënë pajë Theodorës dhe e punonte tjetër. Të tërë gati. Qanin. Puthën ikonostasën. Jashtë puthën edhe portën. Zonja Dhëspina mori dhe qenin e tyre të vogël spatën dhe e lidhi në strehën e poshtme. Kishte nxjerrë dhe i la në 12 kisha fiq që të kishte të hantë.

Avash, avash të tërë u grumbulluan në Shën Marinë e poshtme në kishën e dytë të madhe të Livisit. Nisi pamja trishtuar, rreth 2000 gra, fëmijë dhe pleq. Sy të frikësuar, këmbë që merreshin zemra, të errta pa shpresë. Bokset i mbanin nën shtëpi dhe qetësi nxinin xhepat.

Theodhora mbante pak ushqime, të hantë të pakta dënkë fëmijët. Kishin tharë shumë fiq nga fiku i tyre. Mori bile pak susam dhe pak raki për ila. Nëpër xhepa vunë dhe kikirikë. Jakovi i vogël atëherë ishte 2 vjeç pa 2 muaj. E mbanin në përherë. Jorgua 4 vjeç dhe Tasulla vetëm 40 ditë.

Kaluan fushën me melankolinë vjeshtake dhe u ngjithën në Andikrajin veriore. Pastaj ishte tatëpjeta për në Makri. Në darkë të tërë gjendeshin në Kordoni në vendosjen e re. Policët zbuan larg turqit që kërcënonin të plankitnin dhe të vidhnin grekët.

I mbledhën të tërë shumë afër në det dhe u duk se atje kishin si qëllim të ekzekutonin si të grupuar. Dikush lajmëroi dhe djelmoshat të tërë. Bashkë filluan të qajnë dhe të bëjnë zhurmë. Nuk u bë e keqja. Fjetën gratë dhe fëmijet në teren. Në mëngjes u bë vjedhje e madhe. I vunë në rrjesht dhe u bënë kontroll trupor. Ua morën të tërë, nuk u lanë groshë për groshë. Mbledhën shumë para, florinj dhe lira angleze. Gratë e mjera protestuan. Ku do të shkonin pa para? Ata u përgjegjën:

-Këtu i fituat këtu do ti lini.

Dhe i ropën plotësisht nga paratë e nga florinjët. Në Kordoni mbetën dhe ditën tjetër, sepse nuk po dukej anije. Njëherë, ditën tjetër, u duk një anije amerikane. Ishte transporti, kishte 16- të varka dhe ngarkuar me lëkurë. U futën djemtë dhe gratë brenda d. m. th. turni i parë, dhe u ngrit spiranca. Kërkuan gratë e mjera që të bien sirenat për zi. Dhe kaloi vaji që të luante të përbrëndshmet. Asgjë nuk mundi të ngushëllonte. Jakovi i vogël po qante në prehërin e nënës së tij, dhe tregonte trishtim fytyra e tij engjëlllore. Vetëm trishtim se qante nëna. . .

U zgjidh pastaj problemi se ku do të qonin. Të huajt thanë për në Francë. Livisjanët preferuan Greqinë. Kaluan në drejtim të Rodit pastaj zunë Kikladhën. Gjetën një det shumë të keq. Anija po zhytej nëpër dallgë Rrezikohej. Duhej të lehtësohej. Kapedani u mendua. Ishte paguar për gratë dhe për fëmijët. Qe e vështirë që të flakë në det. Lëkurët qenë të siguruara. I flaku dhe shpëltuan njerëzit. Udhëtimi mbajti ditë, një javë e më shumë. Uri, etje, morra. E të tërë bashkë torturonin njerëzit.

Njëherë arritën dhe në Pire. Nuk i lanë të dalin. Zonja Dhespina me Theodhorin vanë në anë të anijes që kishin pranë dhe po kundronin njerëzit në port.

Nga Pireu anija iku për në Itea. Atje zbritën refugjatët e mbetur, dhe i drejtuan në rrugë këmbësore në një fshat të Amfisës, Shën Gjergji. Zonja Dhespina me Theodhorin dhe të dy fëmijët, motrat me Qirjakon dhe Vasilin, i vunë në një depo të stërgjatur. Jo vetëm. Shumë familje bashkë ndaheshin nga njëra-tjetra me një batanije, që varej midis dy familjeve.

Gjyshe Dhespina kishte kujdesin e përgjithshëm. Theodhora nuk dinte në se shpejt do t'i vijë babai. Deshi ta besonte dhe vetë. Krahina nuk ishte e pasur dhe banorët e pakët u mbështetën tek kërret në momentin e vështirë. Në stinë që arritën tek shën Gjergji po përgatiteshin që të mbledheshin ullinjët. Vajzat e zonjës Dhespina punuan në vjeljen e prodhimit të ullirit. Theodhora kryesisht punonte në depo për fëmijët, dhe të tjerët e familjes. Më pas stërmundimi me kaq lindje dhe meritë e kishin shteruar tmersisht, përderisa kishte organizim shumë delikat.

Por duke punuar kudo ja dolën mbanë që të jetojnë dy vjet tek shën Gjergji. Jakovi i vogël u bë atje katër vjeç. Mirpo i ati as u duk dhe as udëgjua. Familjet e tjera i gjetën të tyre, sigurisht sa mundën që të kthehen me 1923 dhe më 1924. Theodhorin e lidhën gjarpërinjtë, po e grinte brenga e tij.

Rinjohja e Stavros

Të kthehemi prapë tek Trapezunda. Atje Stavro Caliqi ndërtonte që të bëjë spitali. Nga që ja kishin nevojën i sillleshin mirë. Vetëm që e fshihnin me të degjuar se do të kalonte nga ajo krahilë Kryqi i Kuq apo Këshilli internacional siq i thoshin. E fshihnin për një-dy ditë dhe pastaj e nxirnin sepse ishte krye ustai i spitalit. Por ai e kuptoi se diqka po ndodhte, se do ta ndihmonin ato organizma që të ikte për në Greqi, por nuk mund të vepronte, sepse e ruanin si sytë e tyre. Drama e tij ishte e madhe nga që nuk dinte se qfarë bëjë në familjen e tij dhe me livisianët. Po dëgjonte për shkatërimin e madh të arratisë të Zmirnës. Asgjë tjetër. Ronte i izoluar.

Njllherl e vendosi. Do t l arratisej dhe perëndia ndihmlse. E priti momentin e pr htatshlm. M l 1925 iku një natë për në Mesdhe. Veshi rroba turke, gjuhën turke e fliste mirë dhe nisi që të  nante mesp rmes Turqinë qëndrore. Në Kapadhoqi e gjetën një natë disa  obenj që ishte pa ndjenja nga të ftohtit dhe nga lodhja nëpër rrugën e dëborës. E çuan në obor e ngroh n i bënë trahana të hante. Ata e kuptuan. Nuk e tradh tuan. Bile e ndihmuan te vazhdonte nga një rrugë e sigurtë. Dhe një disfat  e  udit shme.

Asgj lkundi s mundi të mësojë  far  u b  me livisjan t. Ikën, mbetën, shpëtuan, u vranë, u mbytn ? Nuk mund të pyeste këdo, se do të dyshonin si grek. Mes vështirësish të pafundme, ecje net sh dhe me reziqe ariti në Makri. Atje, pra nga një usta i vjetër mësoi  do gj . Ai kishte parë Thodhor n me fëmijët në Kordoni. Dinte edhe për kontrollin që u bënë grave. Pra Theodhora e mjerë iku jo vetëm pa p rkrah s por edhe pa para. Stavroja desh u  mend nga m rztija.

Në Livis nuk u ngjit fare. Vazhdoi për në jug me 1000 fsheht sira. Bënte si turk dhe kujdesej të mos dukej ndonjë rodik, ndonjë shenjë apo anije e posaqme. Një natë u b  ma fat. K rceu brenda, u bëri shenja se nuk qe turk dhe kështu ariti në rodhi dhe që andej ne Pire.

Atje kërkoi Theodhor n the fëmijet e tij, por pa rezultat. Asnjë nuk mund ti thoshte se ku i nxori aknija amerikane turnin e fundit të livisjan ve të evakuar. Kërkonte pun , kërkonte dhe të tij t. Gjeti pun  në Amfis . Murator.

Një ditë, para se të mbarojë m l 1925, Zonja Dhespina duhej të blente pak gjëra. Mori disa para dhe në këmbë vajti në Amfis . Kishte mbaruar punën esaj dhe po kthehej për në fshat. Në të dalë të qytetit, ndërsa po ecte, shikon në një skel  ustain. Shikonte krahun e tij dhe diçka luajti brenda saj. Psheretiu dhe vazhdoi. Por sa afrohej, aq trupi bëhej i Stavros. E revoltuar nga shpresa, qëndroi në rrugë dhe i foli:

E djallë i mirë. . . Ktheu kokën Stavroja dhe sheh plak n vjer n e tij. U hodh poshtë si i marë dhe ajo para se ta p rqafonte para priu:

-Dhorulla jonë dhe fëmijët janë mirë, o Stavro im. . . Jakovi i vogël pra u b  5 vjec. Lodra e tij m  e preferuar  sth  temjanica, kështu o thoshin në Livis. Kishte gjetur një tjegull të vogël me hark. Vinte brenda th ngjij nga perustia që gatuanin dhe e sillte vërdallë në shtëpi dhe livaniste me shumë seriozitet duke psallur «Allilui , allilui ». Livaniste edhe komshijt . d. m. th. ngrinte pak batanijen dhe kalonte ne shtëpinë përkrah. Ngrinte dhe m  tutje dhe gjendej në të tretën. Kështu engjëlli i vogël me tjegull n temjanic  bekonte t re familjet e depos. Me ato pranoi të Atin e tij që nuk e njihte Rinin gjithmonë në depo, sepse u thoshin kudo që të jenë do të i trasferonin gjetkë do të ju jipnin ara dhe do të u bënin shtëpi.

Refugjatët e vegjël luanin nëpër dhera dhe balt ra tërë ditën. Dhe nga fëmijët e vegjël të fshatit mësuan të thonin fjalë të këqia, të shahen, të bëjnë veprime të pa hijshme. Par sa i shihte këto Jakovi i vogël, aq m  pak dilte me fëmijët e tjerë, pothuajse nuk luante fare në rrugë, nuk mund të d lgjonte fjalë të këqija që thoshin edhe pse nuk i kuptonte. Por  do mbasdite shkonte me gjyshen ose me n n n e tij dhe ndiznin kandilat. Atje i pëlqeu pa e imagjinuar. Gjente pretekst të vonoheshin akoma e akoma në kishëzën e vogël.

Vinte gjyshen e tij që ti thoshte sa dinte për shenjtor t, të i thotë për ieromonak t të familjes së tyre. Nuk ngopej së d lgjuari për llin  për Dhimitrin, që u bënë murgj në varrin e shenjtë. Përparuan, tho , shumë në murgj ri, Dhimitri më shumë. Prandaj dhe patriku e dërgoi tok me llin , që të mbledhë lëmosha, se shkonin me vështirësi në Patriarkan . Turqit nuk u linin atëhere gjëra të rëndësishme, dhe ata që faleshin ishin pak. Sigurisht, l ia, thoshin u v shtir sua në këtë udhëtim dhe e kishte për turp të kërkonte, por edhe ai mbeti murg i mirë, u kthye dhe murgj roi në Palestinë.

Dhe ai duke mbaruar 1925-s n i çuan Livisjanët rrefugjat nga Shën Gjergji në një vend të Evis  veriore në fshatin e vogël Farak l, midis lumit dhe Mandudhit. Kjo krahinë e tërë i takonte  ifligarit anglez Filiponoel që më pas ia dha  ifligun si pajë vajzës së tij Irinit, e cila u martua me deputetin anglez Beker. U b  një marrëveshje me rrefugjat t që kultivonin arat e Noelit duke i dhënë si dhe banorët e vjetër të fshatit 25% të prodhimin tek pronari. Këto ara 45 dynym për

qdo familje u konfiskuan shumë vjet më vonë. Në Farakë në vend të shtëpive gjetën 69-të Livisjanë me familjet e tyre në disa qadra. Shtëpitë u bënë për dy vjet më 1927-të. Ishte dhe kjo diçka. Jakovi i vogël ishte tashme 7-të vjeç dhe të pesë vitet e kaloi në kushte mizerable.

Që në të gjashtat e tij Jakovi pa ditur shkollë mësoi nga jashtë Meshën hyjnore. Sa thoshte prifti dhe psallti të djellën. I psallte me zë të ulët vetëm se bënte disa gabime. Por i thoshte me aq seriozitet dhe nderësi, sa që ata që ishin përreth shastiseshin. Por kush pra kish kohë të mendonte seriozisht përfarë duhej bëri me djaloshin e hirshëm. Të tërë luftonin që të mbijetonin. Gjysha dhe nëna e tij vetëm, të krusura nga puna, kur binin darkave për gjumin e vështirë bënë lëndë për Jakovin e vogël.

Por gjysha vdiq shpejt. Hadrat qenë vjetëruar, fusnin ujë, toka mbante shumë lagështirë. E zuri bronkopneumonia e stërmunduar plakë nuk duroi, Jakovi e qau gjyshen Dhespinë, sepse ajo që e para që i mësoi rrugën e Kishës, ajo i tregoi si të qëndrojnë dhe si të dojë kishën, vogëlushi i kuptonte menjëherë, i mësonte me të parën. Thua se gjysha qante një kapak dhe brenda në shpirtin e të vogëlut ekzistonte ajo që duhej të mësonte. Kështu, të tërë të mirat që i thoshte ishin të vetëkuptueshme për Jakovin e vogël ashtu siç i kujtohet dikujt diçka.

Pas vdekjes së gjyshes, e ndiqte nëna e tij, që e kishin plakur mendimet para se të hynte në të dyzetat. Grua e shkëlqyer. Pak e sëmure nga fiziku, u bë nga kreshmimi, mëlçitjet dhe sëmundjet. Por u dha edukatë të mirë fëmijëve të saj. I mësoi që të mos venë dorë në gjë të huaj. Refugjatë të vegjël dhe të varfër por frut nga peme e huaj nuk kllupsin. Një herë po kalonin në një arë me dardha. Fëmijë të kishin uri. Poshtë kishin rënë dardha dhe po i hanin dhëntë. U vinte zili fëmijëve por prapë nuk zgjatën dorën që të marrin nga pema e huaj. Po i përmbaheshin porosisë së nënës.

Shkolla dhe si shquhej Jakovi i vogël

Në Farakë Jakovi i vogël vajtë në shkollë më 1927. Sigurisht që ndërtesë të veçantë nuk kishte. Më lart nga shtëpia e tyre, 500 m. në veriperëndim ishte Kisha e vogël e Shën Parashqevisë.

E bënte në fillim shkollë për refugjatë të vegjël dhe fëmijë të tjerë të fshatit. Një rrugë e vogël d. m. th. monopati kalonte para nga shtëpia e tyre e vogël dhe shkonte maloren me kthesa për në shkollë- kishë, përmes pyllit me plepa.

I kapte shumë mësimet. Pa vështirësi u bë i përkryer. Për sjelljen e tij nuk bëhej diskutim. Bënte aq shumë përshypje, sa që Jakovin e vogël e respektonte edhe mësuesi. Po një lloj dhe papa Theodhosi (Dhimitër Theodosiu) që vinte qdo 15 të datës në fshat të meshonte tek Shën Gjergji në Kishën e enoris.

Refugjatë Livisjanë, por edhe vëndasit e pakët mësuan tek Jakovi i vogël sjelljet e tij edhe pse nuk i jipnin ndonjë shpjegim. Një fëmijë e tejvarfër 6-7 vjeç, më të shumtë e muajve zbatuar me rob të grisura, por gjithmonë të pastër, dëshpërisht i dobët, po venonte pa e shtërnguar. I stërgjatur, serjoz. Me kokë dhe të gjithmonë drejt, balli i tij i pastër i shndritshëm. . . Nuk e panë kurrë të luante në rrugë. Kurrë se dëgjoi njeri të flasë keq. Fëmijë në shkollë në mënyrë pak të përdërgjegjshme, me pak ironi, e thrisnin ndonjë herë gjysh. Vllai tij Jorgua dhe disa që e njihnin më shumë shpesh e quanin murg. Me vonë, po thuajse nga 10 vjetë e tij, shumë e thrisnin patër Jakov dhe herë herë do të puthnin dorën kurse ai e tërhiqte.

I q' faqet Shën Parashqevia

Atë vit që lanë qadër dhe u futën në shtëpinë e ulët, rritën dhe një derr i cili u bë shumë i madh. Nga që i Ati, Stavro Caliqi diku ndërtonte me ditë pune, thirrte fëmijë të tij, Jakovin 7 vjeç dhe Jorgon 9 dhe i pyeti përfarë do të bënin me derrin. Do të shkonin në Hukë në një fshat të afërmit të madh. Atje, ishte marë vesh me kasapin që ta therte dhe ta shiste pak shtrenjtë për

llogari të tyre. Në rrugë për Huk  takuan bashk  fshatarin e tyre që me të parë derrin e ushqyer mire tha: «Bre ku e shpini atë balen , si gomar? » Dhe me njëherë kafsha ra mbi dhe shkumoi, po humbiste forcat e saj, gati për të ngordhur. Bashkë fshatari e hëngri me sy e vaskanisi kafshën. F lmij t u tremb n. Jakovi i vogël e mori shpejt veten, kërkoi për rreth, tij dhe gjeti një kuti konserve të vogël, dhe e mbushi me ujë nga vija, preu borzilok nga kop shti pran , vajti pak më poshtë ku ishte ikonostasi i Shën Dhimitrit, bëri lutjen e tij i g unj zuar, mori vaj nga kandili dhe u kthye tek kafsha për vdekje. U g unj zua, ju lut, i bëri kryqin me vaj dhe e sp rkati me borzilok. Për pak derri, balena, u ngrit dhe vajti tek kasapi.

Të tërë f lmij t shkonin një herë në ditë. Jakovi i vogël shkonte dy. E donte shumë se shkolla e tij ishte para Kishës së Shën Parashqevisë. Vonë mbasditte shkonte dhe ndiste kandilat. Shkonte vetëm djali dhe i pëlqente deri sa errej. Lutej dinte dhe sa mundej. Pastaj merrte tat  pjet n për në shtëpi duke e l n  pyllin me pisha. Por në një pasdite që do të ishte atëhere 8-9 të vjen që po lutej iu shfaq e tërë gjall  Shën Parashqevija, ashtu siq  në ikonë. Djali u tmerrua dhe ja dha vrapit dhe arriti në shtëpi i çoroditur. As e ktheu kokën mbrapa nga frika e tij. Vajti përsëri një ditë tjetër për të ndezur kandilat dhe i u shfaq përsëri. Dhe prapë u tmerrua. Iku duke vrapuar tatëpjetë, por shenjtorja doli nga kisha, i foli lëmbël dhe e qetësoi f lmij n. Ai tani ndaloi së vrapuari dhe u kthye të shihte kush i fliste. Shenjtorja i sqaroi se cila ishte, i tha të mos trembej dhe Jakovi i vogël u ngjit me ndrojtje prapë për në kish z. Ndenji pran  saj dhe e dëgjoi me kujdes. Shfaqja e Shën Parashqevisë ju shfaq shumë herë. Jakovi u mësua dhe nuk trembej më. Rrinin pran  e pran  dhe flisnin. Si me familjaritet dhe kurajo, pa frikë.

Në një nga  faqjet e para të saj shenjtorja, kur kishte marrë kurajo i vogli, i tha:

-Hfar  do, Jakovi i im, të të fal për lutjet që bën në shtëpinë time?

Ai s' dinte se çfarë të kërkonte. Por në darkë pyeti n n n e tij Theodhor n. Ajo e këshilloi thjesht: «Të të thotë të të japë fatin tënd». Pasdit n tjetër u  faq Shenjtorja dhe iu përgjigj djalit:

-D lgjom . Do të shohësh shumë lavdi, shumë njerëz do të vijnë të të shohin shumë para do të vijnë në duart e tua, por nuk do të mbeten (dhe në fakt të tëra u vërtetuan). E nderuan plakun Jakov të pasur dhe të varfër, të ditur dhe të pashkolluar, zotërinj dhe udhëheqës, profesorë universiteti dhe juristë të lartë, murgj , priftërinj, episkop  dhe patrik , që vinin vitet e fundit në manastir që ta njohin, të rr fehen të kenë dobi, të marrin urat n e tij. Gjithashtu, para ve anarisht në vitet e fundit i jepnin shumë, por edhe ai i dhuronte të tëra tek ata që kishin nevojë, nuk mbeteshin në trastën e tij se i vinte në një trastë që nuk boshatisej kurrë, sado që të jipte.

Vetë ai që tregonte këto shtonte:

-Dhe mos më the g njeshtra o v llai im, Shën Parashqevija? Fat të vogël më dha? Më bëri Profit të mistereve të Perëndisë.

Lexon urimet, lutet dhe kuron!

Me të m souar gërmat e para në shkollë, filloi të lexoj  menjëherë librat kishtare. E inkurajoi nëna e tij, por e kishte dhe nënë kujdes dhe papa Theodhosi, pat r Dhimit ri. Theodhosi, që shkonte në Farakull për të meshuar  do të djell  të dytë.

Natyrisht nuk kuptonte aq i vogël nocjonet. Për pak muaj do të shkonte në të dytën e fillores, d. m. th. që 8-9 -të vjen dhe lexonte lirshëm. Dhe jo vetëm kjo! Në leximin e himneve dhe të urimeve zëri i tij merrte ton tjetër. Zyrtar do ta thoshin. Dhe akoma më shumë tone të shënjtë hyjnish. Mendoje se vinte nga diku tjetër nga një burim i largët hyjnor.

Këtë d. m. th. Zërin e mirë të Jakovit, e kishin vënë re prindërit dhe të af rmit e tij të ngushtë. Sepse në mbr mjet e gjata festave kryesisht, i ati tij Stavroja merrte bakllaman  e luante k ng za.

I mësonte edhe Jakovi dhe i këndonte shumë bukur. I këndonte dhe nëna e tij, bile dhe k rcenin.

Por tani në shkollën kishtare ishte diçka ndryshe. Në të njëjtën stinë, ndërsa ndihmonte priftin në ajodhim, filloi të shkonte që herët në analog. Por më parë sistemonte ato të ajodhimit. Me frikë përëndije dhe këmbëngulje të cilën së shpejti mori shprehje. Sepse atje në tavolinën e shenjtë shumë herë i kuptoi dhe pa largësi dhe dëgjoi psalmet qiellore që Humbiste dhe djali dridhej. Por ndjeu dhe gëzim të madh të brëndshëm edhe pse nuk shpjegonte dot ato që shihte. Pas kësaj në analogji lexonte shumë dhe psallte aq sa mundej. Dhe që kur banorët panë dhe dëgjuan Jakovin në analogji, lindi në ndërgjegjen e tyre një person i shënjtë, që kishte shumë lidhje me Përlindin dhe pak me njerëzorët. Të tjerë pra e dinin se Jakovi i vogël e kishte mirë me shenjtorët dhe itakonte aposujt e Kishës. Bile nga që fshati nuk kishte prift të vet, nënsat e enorisë e Kishës së Shën Gjergjit, i mbante Jakovi i vogël. E shikonin në kishë të lëviste me respekt, por edhe si në shtëpinë e tij. Ambjenti i tij ishte shumë i natyreshëm dhe asnjë nuk e dëgjonte që e shkonte aq shpesh në kishë.

Megjithatë, që nga nëntë vjeç pothuajse, Jakovi i vogël u bë avash-avash streha e banorëve të thjeshtë dhe të varfër më të shumtë refugjatë. Mjekët ishin larg dhe donin para, që nuk gjendeshin. Papa Theodhosi që nga një fshat tjetër, dhe ishin të tjerë të sigurtë se venë meshës, të tjerat urimet, eksorqizmat mund të bënte Jakovi i vogël. Filluan pra, dhe e ftonin për qdo gjëndje të keqe. Sëmurëshin kafshë, thërrisnin Jakovin që të lexonte dhe bëheshin mirë. Tek flmijët e njëjta gjë. Akoma dhe për gratë, që vërshtirësoheshin të lindnin, ftonin Jakovi, Shkonte me vajin e Shën Parashqevisë, të Shën Gjergjit dhe të Shën Harallambit, bënte kryqin në portën e shtëpisë, lutej dhe largohej. Gruaja njirohej.

Nga kisha e fshatit kishte uratoren dhe nga shtëpia e tyre përmbledhjen. Por në rastet e sëmundjeve, që e thërrisnin të këndonte urata, lexonte, sa ishin 10-11-të vjeç e poshtë, nëfarë të rastiste me të hapur rishtas në dy këto libra, se nuk mund të gjykonte qdo herë se cila urate pikërisht duhej në këtë rast.

Shpesh thonte dhe urata të vetësjauara. E kishte bërë zakon. Ishte 9-të vjeç dhe e dërgonin me vëllanë e tij që të kornin në arën e tyre gjatë korrikut. Atje vëllain e tij Jorgon e kafshoi një gjarpër në dorë dhe i filluan dhimbje të forta. Jorgoja thirrë për ndihmë dhe qante. Jakovi ngushëlloi vëllain e tij, i lau me dorë vendin e kafshuar, u gjunjëzua nxori kryqin duart e tij drejt qellit:

-O Krishti im të lutem, bëje helmin që të kthehet në ujë, të mos pësojë keq vëllai im. . . dhe dënoj gjarpërin e mallkuar, antikrishti e vuri për të bërë të keqen. Menjëherë u tërhoq dhimbja, e keqja nuk kishte vazhdimësi. Dhe jo vetëm kjo, por Gjarpëri vajti pak më tutje dhe mbeti i palvizur dhe ngordhi.

Një usta i vogël asket

Më 1933 Jakovi mbaroi filloren. Për në gjimnaz dhe për të tjerë nuk bëhej fjalë. Varfëria dhe moskamja nuk lejonin mendime të tilla. Nëna e tij Theodhora që bëri shumë e sëmurë. I ati i tij Stavroja rëndëte për ditë pune dhe megjithatë që qe usta i mirë fitonte shumë pak, sa për të jetuar me gënjeshtra. Endërrat e tij të vjetra u varosën. Në Livis dhe në fshatrat turke punonte ditë e natë që të studjonin djemtë e tij dhe të përparonin. Me ato që kishin nuk arinin as për të ngrënë. Bile Theodhora bëri dhe një flmijë Anastasinë. Kështu që Jakovi i vogël mbeti dhe punonte në arat e pakta të tyre, dhe për ditë pune në arat e huaja. Më pas i ati i tij e mori nga pas tij, kallfë-ndihmës, nëpër ndërtime. Dikur që bëri një diskutim në shtëpi, se nëfarë do të bëhej me Jakovin e vogël, i ati i tij ia dinte deri diku shoqërinë dhe i tha repte:

-Në se do të ikësh nga mua do të bëhesh horr i Pireut. Vinin, pra, diçka për të ngrënë në një trastëz dhe vinin nëpër fshatra ku deshën banorët e varfër usta për të ndërtuar, ndonjë meremetim, ndonjë mur. Dhe vetëm punë të bënin nëfarëdo që të ishte. Kudo që shkonin në krahinë ustin e vogël e kishin nën kujdes dhe avash avash i tregonin kudo një respekt të thjeshtë. Kudo që punonin një apo dy ditë, njerëzit ndjenin shpejt se ustai i vogël, ishte një qënie tjetër, kishte tjetër destinacion edhe pse nuk mundnin ta shpjegonin si e qysh!

Pastaj, mël tël shumtël e fshatarëve për rreth, e shihnin ku e ku në analog. Nëpër festa shkante dhe psallte. Vetëm qël e dëgjonin tël psallte me zërin e bukur, qël dilte melodioz, dhe madhështor nga një burim i largët, mjaftonte. Nuk duhej diqka tjetër për ta patur kujdes dhe për ta respektuar. - tël respektojnë jakovin e tërë varfër tël 13-tël dhe 14-tël vjenar.

Dhe si mund tël blhej ndryshe përderisa ustai i vogël lutej kur mbante ilanë dhe gurë. Thoshte urata dhe thoshte tropare. Por kishte dhe natën për lutje, Jakovi i vogël. Vetëm nëna e tij e dinte qël djaloshi i saj i dobësuar ishte një asket i vogël. E dinte, sepse e shihte, ose e kuptonte kur qohej natën. Bënte shumë metanira, lexonte me pishtarë apo me hënë urata dhe për orë tël tëra mbetej i gjunjëzuar, diqka kjo qël ishte deri në fjetjen e tij. Shpesh shkante dhe rrinte dhe pa gjumë, kur u bë 15-16tël vjen, në Kishën e Shën Parashqevisë. Qël kur, ishte pothuajse 10-tël vjen, djaloshi thoshte me veten e tij. Unë do tël blhem murg.

Për lutjet e tij, për leximet dhe përprekjet shpirtërore tël tij, kështillohej me atër Dhimitrin. Shumël liturgji nuk dinte dhe i vogli përparonte në gjërat shpirtërore me hapa tël mëdha. Por prifti u bë mbështetja e asketit tël vogël.

Tël tëra këto arritën tek veshi i mitropolitit tël Halqidhës tël Grigoriut. Ja tha papa Dhimitri i mirë, dhe tël tjerët Dhespoti nuk u zinte shumë besë derisa vajt vetë në strofile-fshati i vogël afër Farakllës, tël bënte kremtimin e Shën Triadhës. Psallte dhe Jakovi i vogël. Dhespotit i bëri përshtypje, dhe e thirri në ajodhimë dhe e njohu. Tël njëjtën ditë vendosi dhe e bëri anagnost. Dhe kur më vonë i thanë se jakovi pagëzoi një tël mitur nuk tha qël ta ripagëzonjë. Në fakt, rastisi qël kishin një pagëzim dhe prifti u sëmur befasisht dhe nuk mund tël bënte asgjë, Jakovi, qël ishte atje për ta ndihmuar, me insistimin e priftit bëri për tij pagëzimin qël e dinte pothuajse për mëndësh.

E shërojnë Shën Harallambi dhe Shën Maria e Ksenjës

Më 1935, në prag tël Pashkës u sëmur keq. Me trajtimin e pakët mjekësor dukej se po vdiste. Nëna e mjerë e tij e pa ngushëlluar. . . po u lutej shenjtorëve. Kishte prurë nga Livisi një ikonë tël vogël tël Shën Harallambit. Arriti e djela e Thomait dhe prisnin së shpejti fundin e asketit tël vogël. Po tël tërë mendonin tël njëjtën gjë: Përse përëndija nuk e shëron Jakovin e vëllë, qël ai lexon-bën kryqin dhe bëhen mirë tël mëdhenj e tël vegjël, edhe kafshë.

Këtu ditë, pra, në pasdite i u rfaq Shën Harallambi. Pa dorë e tij tël gjallë qël me mëngël i bëri kryqin në gjoks. Jakovi e mori veten menjëherë. tregoi tek nëna etij si dhe rfarë i ndodhi dhe ajo duke qarë i tha:

-Sot ore biri i im u ngjallë së vdekurish, ta festosh këtë ditë! Pak vite me vone, më 1940-tël, e gjeti një e keqe tjetër në shëndetin e tij. Kreshmimi i shumë, mungesat e ushqimit të mirë, nga qël ecte- herë nga varfëria dhe herë nga ushtrimi-zbathur dimrit nëpër ngrica dhe nëpër shira, këmbël e tij i u enjtën. Pastaj thembrat dhe putrat u mbushën me plagë dhe nxirrën qelb. Kishte dhimbje të tmerëshme. I lidhte me beze të vjetra dhe natyrisht nuk mund tël ecte. Popullorët qël e shihnin nuk bënin asgjë.

Në atë epokë sollën në fshatrat e tyre ikonën e Shën marisë së Ksenjës (nga Almiri i Volles). Do ta shpinin bile në fshatin Dhafni. Jakovi dëgjojë këtë tël re dhe megjithatë gjendjen e tij i thotë nënës:

-Nëna do tël vete dhe unë. Ajo u nudit dhe i erdhi keq për tël birin.

-Ore biri im i vogël, nuk shikon hallin tënd, si do tël ecësh? Por Jakovi këmbënguli:

-Do tël shkojë dhe do tël më bëjë mirë. Ishte pra dhë papa Dhimitri, tha dhe ai fjalën e tij.

-Lëre bre Theodhora djalin. . . .

U nis por ishte torturuar shumë nga udhëtimi, një torturë e plotë sepse vajt më këmbë dhe pulpat ishin plot me plagë dhe rritnin qelb dhe ujë.

Desisa arritën në Dhafni (Mendhanke e quanin fshatin atehere). Hyri në Kishë dhe u fal në ikonën e Shën Marisë. Doli i dërmuar gati për të rënë tël fikël. Ndenji pak qël tël marri veten, u rifut tël falaj dhe duke dalë ndjeu këmbël e tij tël liria! Hoqi bezet e vjetra nga këmbël dhe nuk

kishte asgjë. Deri tani që fjeti plaku i lumnuar, pulpat e tij kishin shumë, gjurmë nga plagët të shëruara të asaj epoke

Tek asketi murator parathuhet lufta botërore

Torturat e shëndetit dhe varfëria dhe nga që rëndëte andej-këndej për të gjetur ndonjë punë të vogël, nuk e pengonin në veprën e tij të brendshme. Kreshmim të rreptë, shumë lutje gjatë natës, luftë kundër ngasjave. Por ndjente shumë dhimbje jashtëzakonisht shumë për njerëzit. Kushdo dhe kur e kërkonin ndonjëherë për ndihmë nuk i thoshte jo. Nuk mund të thoshte jo. Të tjerë në fshat e kishin për person të shenjtë edhe pse nuk e dinin se çfarë bënte netëve dhe si asketonte.

Njëherë sëmunde dhe në orët e vështira e thërrisnin gjithmonë që të lexonte urime dhe t' u bënte kryqin. Më 1939-të dhe në fillim të 1940-s shumë fëmijë të fshatit u sëmurnë si grup nga fryrjet e faqeve. Në shkollë njëri prej nga tjetri. I mbledhën fëmijët dhe i prunë të tjerë bashkë që të lexonte. U përulën të tjerë me respekt, i lexoi dhe u bëri kryqin. Por njëri qeshte. Duke u kthyer për në shtëpitë e tyre të tjerë u bënin mirë përveç atij që qeshte. Prindërit e tij, kur panë fëmijët e tjerë të shëruar pyetën, mësuan mëndohin dhe e qortuan. E sollën djalin prapë dhe ai qante i penduar. Jakovi e lexoi i bëri kryqin me kryqin e vogël të tij prej druri dhe u bë mirë edhe ai.

Për të tëra këto bamirësi që bëri tek bashkëfshatarët e tij por edhe tek banorët e fshatrave përreth, nuk merrte shpërblime. I donte të tjerë të vegjëll e të mledhën dhe i dhimbeshë sepse edhe ata ishin të varfër.

Pikërisht gjatë kësaj epoke d. m. th. nga 1938-1940 -të kishte ushtruar shumë ushtrimin e tij. Hante shumë pak, flinte rallë, lutej shumë orë gjatë natës kurse ditën tjetër punonte ashpër sa dhe banorët e tjerë, bile edhe më shumë. Nëna edhe babai i tij kishin filluar që të bien nga mundimet dhe mëlçizet. Ai duhej të qëndronte si mbështetja e shtëpisë.

Paralelisht kishte fituar të tillë pastërti të mendjes dhe të zemrës me ushtrimin dhe me lutjen sa që parashikonte të këlqijat që po afronin. Ndërsa kishte këto parandjenja ju oftoj në gjumë Hyjlindësja, sigurim jetëdhënës dhe i kërkoj ti ndërtonte faltore në filan vend (dhe ia tregoi) sepse «këtu i tha ka që në shtëpi ime». Muratori i ri, Jakovi ndërtoi me të atin e tij një kishë të vogël. Pas disa vitesh në atë vend u konstatuan rrënoja të manastirit të vjetër kristjan.

Por erdhi paralajmërimi i madh. Nga fillimi i 1940-tës në kishëzën e Shën Parasqevisë i shfaqej shpesh shënjtorja. Një natë iu shfaq shumë serioze e trishtuar dhe i tha:

-Eja biri im të të them; Do të bëhet luftë.

Jakovi ra përsliri në lutje dhe metani. Ku kishte pa gjumësi dhe kremtime kishash shkonte dhe rinte duke psallur. Shumë herë mbetej vetëm kudo që shkonte dhe psallte nuk kërkonte prej asnjërit jo vetëm shpërblime por as gjellë. Vinte pak për të ngrënë në trastëzën e tij, vishte rrobat e pstra dhe të lehta dhe me këmbë shkonte në për kishat për rrëthe.

Mund dramën e pushtimit

E keqja e madhe erdhi. Lufta e dyte botërore dhe lufta Italo-Greke. Nuk arriti shtabi i ushtrisë të mobilizojë 20-të vjeçarët. Bashkë me pushtimin dhe urija. Ushtria pushtuese. Vuajtjet e refugjatëve më të mëdha. Jakovi në këmbë. Nuk u përul para kësaj gjëndjeje. Nuk u tërhoq nga vjedhjet e njëzëllkut që shpërtheu në 1000-jë forma. Nuk humbi veten e tij, sepse mbante fort kontaktin me Krishtin dhe shënjtorët e tij.

Nga shtatori i 1941-shit urija dhe moskamja u bë në botë të padurueshme. Të tëra i shisnin për një copë bukë, për një palë këpucë. Por këto nuk i krijonin probleme Jakovit, tashmë burrë 21 vjeçar me pjekuri sa të 50-të vjeçarit.

Gjithmonë hante pak dhe nxirrte mënyra të hante më pak. Nuk kishte thjesht një shtetje kreshmimi por të një ushtrimi të avancuar. Në këtë epokë të vështirë, provoi për herë të parë se do ta bënte shumë herë më vonë. Nga e djela pas dite d. m. th. deri tek e shtuna që shkonte për të meshuar nuk hante asgjë. Kungohej merrte naforë dhe pastaj hante pak gjë. Të djellën hante rregullisht. Këtë të ushtruar nuk e aplikonte vazhdimisht. Por dy-tre herë, pa dashur, e bëri vazhdimisht. Rastisi d. m. th. pas javës së pangrënshisë së tij të gjenden flmijë të uritur në një rast dhe pleq që nuk mundeshin herë tjetër. U dha qfarë kishte për tu ngrënë për tre katër ditë dhe vetë mbeti pa gjë. Vuajtje dhe zanonishte kishte gjëndje të fikta.

Por kishte dhe një qetësi të brendshme që nuk përshkruhet. Kush kishte sy të pastër shikonte në fytyrën e tij një gëzim të thellë, që ndihmonte njerëzit. E qëndrueshme ishte se ato nuk e pengonin të punonte. Natyrisht që sforcim për organizmin ishte inponimi i fundit i trupit, por ai insistonte. Të tjerë duheshin bërë saktë.

Në kohën e parë të urisë bile, më 1941 me gjithë shterimin e tij të madh vajti në festën e manastirit të Shën Nikollës, në Galataq, afër Milnit të Evisë. Veshi rroba të pastra dhe të lehta, vuri pak për të ngrënë në trastëzë e tij, librat kishtarë që i duheshin dhe më këmbë arriti për mbrëmjesoren. Në fillim psallte me të tjerët. Pasi mbaroi mbrëmjesorja, psallte e tjerë ikën. Mbetën në kishë pak plaka. Pastaj ikën edhe ato.

Jakovi me gjithë shterimin, trupin e dobët kockë e lëkurë, me një zë të thellë të posaçm dhe melodioz vazhdoi të psallte dhe të lexonte tërë natën. As murgeshat nuk mbetën që të gdhieshin!

Atëherë një e vogël që, «tani ishte igumene» i pa të tjerë dhe ja tha igumenes. I erdhi turp që rrinte pa gjumë në festën e tyre njeriu i huaj dhe murgeshat po flinin, disa vendosën kështu: Të rrinin pa gjumë atë natë, sa të mundeshin.

Ndërsa uria dhe vuajtjet e tjera të pushtimit nuk e mundën, për pak desh u mund për buzja. Të tjerë atë kohë ishin të varfër. Jakovi më i varfër. Kishte disa rroba të lehta por nuk kishte këpucë. Psallte tek Shën Gjergji i fshatit; Por një burrë që qëndronte në vendin e psalljes i zbathur, shihnin të tjerë hallin e tij? Ndihej shumë keq. Kishte aq turp sa nuk merrej me mend, tërhiqte poshtë pantallonat tek këmbët që të mos dukej, por nuk fshihej. I vinte plasje. Kthehej i sëmure në shtëpi nga mëlçitja. Mendoi të mos shkojë të psallë. Por të mos psallë për Perëndinë, ishte aforizëm, nuk e duronte. Kur dolën vëllezërit e tij nga shtëpia, u gjuhëzuan në ikonën e Shën Harallambit- e kishte prurë nga Livisi- dhe u lut. Një dy të djela. . . por disa naivë të ardhur rishtas dhe tregëtarë të zinë filluan të thonë bisedat e tyre me zë të lartë:

-Nuk i vjen turp, nuk shikon hallin e tij, që është zbathur, do edhe të psalli!

E degjoi Jakovi përsluri. Edhe përsluri, u kthye në shtëpi shumë i mëlçitur, për vdekje në thonë. As hëngri as piu. Mendoi të pushojë së psalluri, pothuajse e kishte vendosur. Mbase, thoshte për Brenda tij, kanë të drejtë njerëzit që më akuzojnë. . . kisha ishte shtëpi shenjtori, jo shtëpi qfarëdo. . . Në darkë ra për të fjetur, pasi u lut për shumë orë. Me ta zënë gjumi shikon Shën Gjergjin që t' thotë:

-Unë o biri im, nuk dua që të ikësh ; dua që të psallësh në shtëpinë time, ashtu si je! Vazhdoi për njëfarë kohe që të psallë pa këpucë.

Në vitin 1942 kaloi një provë të frikshme. Nëna e tij e mirë dhe e shumë vuajtur Theodhora, vajza e Jorgji Kremidhes që e vranë turqit jashtë Nikodhisë, ishte sëmure keq e gjetën dhe vuajtjet e pushtimit, nuk duroi. Vdiq më 1942. Më të kaluar të 40-tat dhe ngjante sikur që 70-të e më shumë. U sëmure rëndë. Më 5 Korrik u tha djemëve të saj:

-Xhaxhai i juaj Kosta, vdiq më 12 Korrik unë do të vdes tre ditë më shpejt kur dielli do të jetë një pashë lart.

Jakovi e pyeti: «Si e di o nënë», dhe ajo i u përgjigj:

-Engjëlli i zotit më lajmëroi.

Të tjerë u bënë pikërisht kështu. Para se të dalë shpirti thirrë Jakovin dhe i ngarkoi:

Fëmijën (vajzën e saj) e lë tek Perëndija dhe në duart e tua. Mos ikë pa e sistemuar.

Mjaft kohë para se të sëmurej nëna e tij, që më parë i tha diçka të rëndësishme:

-Ti o Jakovi im i vogël, do t' bëshesh prift dhe e para që do t' marrë naforë nga dora e jote do t' jetë motra jote. Kështu u bë. E qau Jakovi nënën e tij sa s' ka më. Aq sa iu shfaq në gjumë dhe i kërkoj t' mos qajë. Nga vdekja e nënës së tij e ndjente më shumë dhe bile mbeti më shumë nga sa llogariste në fshat dhe punoi derisa u sistemua. Ndërsa d. m. th. kishte si qëllim që t' bëshëj murg më shpejt vonoi që më parë t' martonte motrën e tij.

Vitet e pushtimit kaluan me vuajtje. Në fillim në shtëpinë e tij bënin durim. Më pas panë dhe i shitën, qdo objekt t' mirë që kishin nga ato pak që sollën në pako nga Livisi. Vetëm dy ikonat nuk i shitën. Jakovi punonte nëpër ara si punëtor, shkonte nëpër ndërtime kudo, që kishte ditë-punë.

Me ushtrinë e pushtimit u rrezikua shumë jo vetëm njëherë. Në malet e larta me pyje t' Evisë kishte dhe vepronin kanakët. Jakovi nuk ishte ngatërruar. Gjermanët e zunë edhe atë me fshatarë t' tjerë më 1943, për raprezalje. Fshati u revoltua, por nuk mundte t' bënte asgjë. I vunë në një kamion t' madh dhe i huan në fshatin e madh t' Strofils. Të tjerë tregonin se po vijonte një e keqe e madhe, t' ndaluarit po i luteshin Perëndisë që t' shpëltonte. Sa e dinin Jakovin - dhe e dinin t' tjerë - e shikonin dhe ishte sikur i luteshin:

«Lutu për Jakov bëj diçka». . . dhe natyrisht që Jakovi u lut shumë për vete dhe për t' tjerë.

Atje në strofil me armë e drejtura nga ata, huan në një vend t' mbyllur t' madh që t' i kontrollonin lehtë. Për rreth tyre ngrinin mitrolozat. Tani më asgjë nuk dyshonte se do t' vijonte ekzekutimi i tyre. Por me t' u sistemuar t' tjerë mitrolozat gjermanët morën një lajmërim, diçka u bë, i mbledhën dhe t' ndaluarit i lanë t' lirë. U kthye Jakovi në shtëpinë e tij, 23-të vjeje që ishte atëherë. Por në rrugë nuk pushonte duke u thënë t' tjerëve se Shën Triada na shpëtoi!»! Ishte falur shumë tek Shën Triada për shpëltimin e tyre.

Vitet e pas pushtimit- me mijëra metani

Nga 1945-sa kur filloi lufta civile, e dytë kanake si t' thoshin, calikajt njohën vështirësi t' reja. Jakovi kishte orjentimin e tij natë e ditë mendja e tij me lutje në ushtrimin, kurse duart dhe këmbët në punë e fshatit. Vraponte i bindur për t' gërmuar, në vaditje, në korreje në t' gjitha, bota kishte shumë varfëri. Para se t' mbaronte pushtimi, Jakovi-jakovo e thërrisnin në fshat - kishte një lumturi t' veçantë. Njërin dhomë nga t' dyja që kishin tezet e tij ja dhanë Jakovit. E dinin sa i donte. Ishte nga lindja dhe shihte në rrugë prej balte, që në behar kishte shumë grurë dhe në dimër shumë baltë. Ska gjë. Lumturi e madhe pra.

E bëri një qeli t' rregullt murgu. Diçka më shumë se kishë! Kandili, temjanica, analogu, që t' vendosë librat e shenjta që lexonte dhe psallte, ikonat e vjetra Livisjane e t' tjera prej letre kryqe t' vegjële prej druri që i punonte vetë. . . -dhe një rrasë t' lirë, krejt ngjyrë e zezë varej në një gozhdë.

Jo vetëm t' afërmit dhe komshinjtë por tjerë fshati e dinte për qelinë e Jakovit. Dhe lëstë e vërtetë se ndjenjat e njerëzve t' thjeshtë ishin t' pastra.

Njëfërin lidhjen e thellë t' tij me Perëndinë dhe shenjëtorët por e konsideronin diçka si nga bota tjetër. Nuk e vinin në hesap me burrat e tjerë.

Ishte ajo ecje e tij që ua prishte pak i gjatë, i drejtë i hollë, sigurisht, por ecte disi pa e rënduar tokën! Ishte diçka e habitëshme që e kishte deri tani që fjeti. E shihje t' futej në oborrin e manastirit dhe t' kopështit dhe t' jepte përshypjen se nuk rëndonte tokën. Dhe kjo jo pamvarësisht se ai qe i dobët. (dalloheshin kockat e tij poshtë rrasës së tij në krahë).

Do ta gjeje, pra, ose në punë ose në kishë ose në qeli që t' falej herë herë vetëm, rrinte pasdite me tezet e tij, në murin prej balte, jashtë shtëpisë së tij. Shkonte dhe ndonjë komshie, por e dinin se ai nuk kishte thashetheme. Thonin gjëra serioze dhe shpesh Jakovi u tregonte jetën e shenjëtorëve. A po bisedonin, si t' pregatisnin kishën për meshën e së djells, për festën, për javën e madhe, t' Premten e Madhe dhe Ngjalljen.

Bile një vit, që ishte i sëmurlë papa Dhimitri nuk mundi të bënte dot epitafin në fshatin e tyre që të mos mbeteshin kështu, Jakovi me ndihmën e grave, përgatiti dhe stolisi epitafin. Pastaj i ra këmbanës. Me seriozitet dhe radhë në darkë psallën vajtimet dhe të gjithë ndjenin shumë mallëngjime. Por, pastaj, kishte kaluar ora, dhe erdhi prifti nga fshati tjetër i cili në sy të të gjithëve e qortoi keq Jakovin. E ofendoi shumë sepse bëri ato që bëri. Ai uli kokën, bëri metani dhe kërkoi ndjesë pa justifikime.

Njëkohësisht Jakovi kishte dhe mendjen në ikonostaset e zonës. Kishin kandilë dhe ai donte vaj që atëherë gjendej rrallë dhe që i shtrenjë. Fshati i tyre vetëm pisha kishte dhe recinë, asnjë pikë vaji. Përpiquej që të gjente pak vaj dhe në të errë e shihnin që humbej. Kthehej vonë. Dhe kishte ndezur ca kandila sa mundej. Dhe me ta parë që kthehej nuk pushonin ngacmimet, të thirrur nga burrat, me zë të ulët nga gratë dhe vajzat.

Por disa dhe sidomos, ca gra, mërzhiteshin që të shumtë ngacmonin dhe përzbuznin Jakovin. Këta pak, kishin parë disa herë Jakovin të rrinte disa orë në gjunjë atje tek Shën Parasqevija. E kishin parë të bënte metani të panumërtë në dhomën e tij. Një e qarë ishte hapur dhe diçka dukej brenda. Sigurisht as këta pak nuk kuptonin shumë nga jeta e Jakovit por ndjenin brenda tyre se ky burri i ri ishte diçka krejt ndryshe, kishte diçka të shenjtë ishte fenomen. . . dhe e simpatizonin shumë. . . por të paktën. Një komshe e tij moshatare bile shpërtheu dikur që e ngacmonin dhe u foli e revoltuar:

-Do të shihni një ditë do të falemë Jakovit! dhe e rikujtojnë deri tani komshinjtë e tij të vjetër dhe e njëjta vajzë e atëherëshme shumë prej atyre i takuam përslëri dhe përslëri në Farakalli. Shkuan atje që të rregjistrojmë kujtimet dhe përshtypjet të bashkëfshatarëve të tij, që e respektonin shumë. . . Ishin të tërë.

Në vitet pas pushtimit deri me 1947 që vajti ushtar, Jakovi ishte shumë i shteruar. Jo vetëm nga puna e përditëshme në ara por edhe nga ndërtimet e vogla. Jo vetëm nga gjella e pakët dhe e keqe në ato kohë të vështira por edhe nga metanitë e shumta dhe nga kreshmimi i rreptë! Shumë orë të natës, dimër e behar, një pishtar digjej në qelinë e Jakovit. Lutej dhe bënte që atëherë shumë qindra metani. Gjithmonë i kalonte të njëmijat. Arrinte në dymijë, po dy mijë dhe avanconte dhe më shumë. Kështu luftonte ngasjet e rinisë. Shpërthimet e pasjoneve të shpirtit, pasjonet qetësoheshin. Behej i tjerë një mëndafsh i hollë, pasqyrë e larë, branda tek i cili reflektehej veprimi hyjnor. Në botën e tij të brendëshme të pastër shfaqej e vërteta dhe jetonte momente të një lumturie të pa fund, të cilën nuk e ndërronte me asnjë.

Të tjerë këto, hyjnore dhe të shenjta! Por në mëngjes, duke u gëdhirë, duhet të fillonte dita e punës afër farefisit dhe bashkëfshatarëve, që nuk e dinin se përparonte natën dhe sa pak flinte. Hohej pra në mëngjes me të tjerët dhe punonte bashkë me ta, pa u sqaruar asnjëherë diçka apo të justifikohet për lodhjen e tij të madhe. Dhe shumë mendonin se Jakovi nuk ishte ndër punëtorët më të mirë.

Kështu e shihnin, më të ulët nga të tjerët. disi. Pastaj ishte e madhe tërheqja e tij, që e zoglonte në sy të të tjerëve. E ngacmonin, ai nuk përgjigjej. E shanin, nuk kthente përgjigje.

Një natë vonë, shkoi në arën e tij me bostan të vadiste, sepse ara e tij kishte radhë e ujë të tij. Por pas pak pasi nuk shkonte uji në vijën e Jorgjit, erdhi ai i egërsuar dhe i kanosur. Jakovi e qetësoi me qetësi dhe rregull, se ara e tyre tani kishte radhë dhe se do ta hej ne se nuk do të ujitej. Atëherë tjetri e shau keq dhe Jakovi në qdo sharje i përgjigjej «faleminderit xhaxha Jorgji» faleminderit xhaxha Jorgji, faleminderit xhaxha Jorgji» mbeti në fshat si fjalë e urtë.

Kështu i sillleshin shumë herë, por tek ai rendnin për sëmurdjet e vështira. Dhe Jakovi nuk mohoj kurrë. Në kohë lexonte urata dhe u lutej shumë midis të cilëve ishte edhe Jorgji Anagnostopulos. Ishte sëmurlë rëndë dhe u bë mirë me lutjen e Jakovit.

Këto vite, me 1947 Jakovi punonte shumë dhe me përpjekje jo vetëm për veten e tij. Vetë e kishte vendosur që herët. Asnjë nuk e diskutonte. Por kishte Tasullën, motrën e tij njëzet muaj më të vogël prej tij. Tek Përlëndija dhe tek ai e kishte lënë duke vdekur e lumnuara nëna e tij në ditët e zëza të 1942-së. Ishte sigurisht dhe i ati, Stavroja të cilit i kishte trashëguar mirsinë

Jakovi. Por Stavroja kishte rënë, tregonte se nuk do të duronte shumë si nuk duroi. Vdiq me 1949-te. Dhe vdiq më shumë nga siok. Kështu nuk duroi i gjori.

Duhej, pra, Jakovi të bënte qfarë të mundte që të ketë pak pajë që të martohej Tasulla. Ishte e ndjeshme, pak e sëmure dhe u var tek Jakovi, priste për krahje vetëm nga ai. Dhe ishte e vërtetë se dhe ai e donte shumë motrën e tij të vogël. Dëshmi ishte se për hir të saj vonoi të bëhej murg sinë do ta shohim. I thoshte edhe vetë plakui i lumnuar. Por kështu duhej të shohim edhe dy faktorë të tjerë që e vonuan në radhë kushtet e kohës. Luftë, pushtim, lufta kaqake mungesa e një murgjërie të denjë në zonë. . . pastaj plani i Perëndisë: Gjykoi se e arthemja e tij oshenare duhej të jetonte shumë vite-32-dy rrumbullak jashtë nga manastiri që të njohë mirë botën dhe bota ta njohë atë mirë. Kështu munda shoqëria e padëshimtë të njohë oshënarin e ardhshëm dhe ai të njohë mirë vuajtjet dhe pasojat e saj.

Ushtar Patër Jakovi.

Sipas rregullit duhej të shkonte ushtar në vitin 1941. Por u shpall lufta, anomali, pushtim, lufta kaqake. . . nuk e thirrën. Ajo u bë më 1947, kur pra Jakovi ishte 27-të vjeç. U paraqit në Vollo. Repart bazë, për zgjedhje me provime. Megjithatë mbaroi vetëm filloren shkollëqente në Pire në qëndër, në furnizimin dhe transportet. Kështu pa kërkuar, ju shmangë betejave në shumë vrasje të Gramozit dhe të Vicit.

Por edhe këtu kishte beteja me ngacmimet dhe thumbimet e ushtarëve jo se e urrenin, por në korpus ushtarak nuk mblidheshin me asnjë -«Patër Jakov» e ngrinin «Patër Jakove» e zbrisnin. . . dhe sugurisht kjo që më e vogla.

Muaji i parë që më i vështirë; Me të futur në korpus kërkonin ushtarak ta ngacmonin. Dhe «Patër Jakovi» u dukej mënyra më e pa dhimbshme. Nuk u prgjigjej buzëqeshjeve pak dhe shkonte në krevatin e tij. Por sa më vonë vinte në Korpus aq më pak ngacmime dëgjonte.

Duke dalë muaji, ndryshuan disa gjërat. Ushtari i parë që u sëmure kishte për bri të tij Jakovin të jepte ujë, një aspirinë, ilaçin në orën e tij të blinte diçka nga jashtë. . . e njëjta gjë ndodhi dhe me ushtarin tjetër që u sëmure. Kujdeset me durim si nënë. Dhe kjo dukej më shumë të shtunave dhe të djelave kur të gjithë zhdukeshin dhe ata të sëmuret e qëndrës së furnizimit dhe të transporteve mbeteshin pa ndihmë dhe shoqëri.

Kishin nevojë për pak para, u ishin tepër të domosdoshme. Sepse ku nuk kishte shërbime, në mëngjes shpejt herët të djellën shkonte në Kishë. Jipte priftit emrat e të gjallëve dhe të vdekurve që të përkujtonte në proskomidhi. Por duhej të jipte dhe ndonjë dhrahmi! Ku ta gjente, kush do ja jepte? Pastaj vinte e mëlëkura, vinte e premtja, qfarë do të hante? Në kazanin e njësisë të paktën të tëra ishin me vaj. Ai nuk munte të prishte keshmën e atyre ditëve! As vain nuk e lejonte tek vetja e tij. Nëna e tij nuk hante kurrë vaj të mëlëkurës dhe të Premten.

Njëllot, dhe më e vështirë me keshmen e Krishtlindjeve dhe më pas të Pashkës. Nuk dinte se qfare të bënte, ku të gjente pak para, të japë diçka priftit, të mbeten aq sa të blente pak për hallet që të kalonte të Mëlëkurrat dhe të Premtet.

E ndriqoi Perëndia ushtarin e varfër asket dhe doli në pazar. Mori bukë që u jepte ushtria dhe doli që ta shiste. Dikush do të ishte në qdo rast që ta merrte me gjysëm qmimi. Kështu mblidhte dy herë në javë pak dhrahmi. I jipte priftit i mbetej dhe sa për hallet. Sigurisht nuk kishte bukë me bollëk, tani i binte shumë pak por ndjente admirim që mbante keshmën e tij;

Ushtarak pak nga pak e shihnin dhe sidoqoftë ndikoheshin. Sigurisht që e ngacmonin gjithmonë, por duke kaluar koha gjithnjë e më pak e ngacmonin. Do të thoshte dikush se filluan të simpatizojnë, bile të duan. Dhe në fakt, kështu njeri, në se e njihje ishte e vështirë të mos e simpatizojë, nuk do të ndiqte nuk do të shkaktonte gjithmonë simpatë. Duhej të zotërohej satanain, për të urreyer Jakovin atë burrë të dobët dhe të drejtë e të hollë, me fytyrë të ndritur dhe me zemër të pastër. Dhe zemër e tij të pastër e shikoje gjithmonë në fytyrën e tij të ndritur engjëlllore. Kishte karakteristikë episodin me një filolog të shkolluar që tha për jakovit:

-I mirë Jakovi po e ka që' m'ndur kisha. Dhe menjë herë mori përgjigjen:

-Kisha i ndriqon njerëzit nuk i qm'nd.

Nënoficeri dhe oficeri diqka shihnin, diqka dëgjonin për Jakovin, por s' ishte koha të prokuporeshin mbas tij. Nuk u bë e njëjta gjë me komandantin e njësisë zëvendës kapiteni Polikarp Zoi. Ai, me tu informuar relativisht ftoi Jakovin në zyrën e tij. Atje e pa dhe e dëgjoi me kujdes. Ishte e Premte. Kazani kishte mish me patllixhane. «Pra ha o ushtar», e urdhëroi oficeri. E mohoi me vendosmëri. «Pra nuk trembesh»? pyeti oficeri.

-Nuk trembem nga ato që skanë fuqi në shpirtin tim u përgjigj. Nuk e do Krishti im.

Zoi duke bërë si i zemëruar pyeti «ku i m'sove këto» dhe mori përgjigjen menjëherë:

-Tani më ndriqoi Shpirti i Shenjtë.

Pastaj e mori Zoi dhe vëllë diku që të hanë gjëra kreshmuese. Nga e nesër më e mori në shërbimin e tij personal. E dërgonte për punë bile edhe në shtëpinë e tij që të shmangej ngacmimeve të ushtarëve.

Bile një ditë i thiri të tërë ushtarët dhe i qortoi rreptë. U tha të mos tallen me Jakov Caliqin me atë «Patër». Sepse Jakovi me sa bënte «Ishte me të vërtetë patër do të bëhej një ditë patër».

Zëvendës kapiteni pra ai ishte i pari njeri që seriozisht dhe me ndërgjegje e ftoi «patër» Jakovin. Jakovi i dëgjonte të tërë me kokën të ulur, i kuq flak nga turpi, që ishte person kaq i rëndësishëm u proukupua me refugjatin e varfër, që një person zyrtar (siq thoshte gjithmonë vetë i bëri një nder të tillë).

Rastisi bile, për lumturinë e madhe të Jakovit bashkëshortja e Zoit dhe nëna e saj që ishin gra shumë shpresëtare. Venin në kishë rregullisht u kishin dhënë shumë kishave. . . kështu Jakovi u bë bashkëpunëtor i tyre. Bënin bashkë livan, trajtonin kishëza të vogla, venin nëpër pagjumësi të kishave të vogla, bënin pa gjumësi vetë. . . gjithmonë me Jakovin. Ai ishte nga Pireu, me leje nga zëvendës kapiteni dhe venin në Athinë. Në krahinë e Fiksit ishte shtëpia e Zoit.

Ngjitej në Athinë me linjën. Për fatin e tij të mirë ushtarët atëherë nuk paguanin biletë. Nuk e dinte zonën dhe rrugën. Por herën e dytë dhe të tretë vuri re se në anë të rrugës, ose afër rrugës ekzistonin kisha të mëdha dhe kishëza; bile dhe faltore. Ju krijua një problem dhe u m'rzit:

Ashtu turp të kaloj nga kishat dhe të mos u falem shenjtorëve: Ditën tjetër në kishën e parë, që kishte vënë re nga dritarja e autobuzit, zbriti të falet. Mori prapë të njëjtën linjë po për të zbriti më lart. Por avash avash zbuloi kaq kishë, kishëza dhe faltore në tërë krahinë që nuk bëhej që të falej dhe të përdorte linjën. Kështu vendosi që të niset shumë herë nga Pireu në këmbë, që të mund të falej në të gjitha kishat. Sigurisht që arrinte në Fiks i lodhur, pra ishte falur në të tërë kishat dhe të tërë shenjtorët. Kjo i mjaftonte lodhja do të kalonte. . .

Por natyrisht aq rrugë në këmbë dhe bile e përditëshme la shenjat e saj. Ato do të rfaqeshin më vonë, kur murgu do të bënte ushtrime të vështira trupore dhe mendore.

Atje në shtëpinë e Zotit i jepej rasti, të lexonte dhe pak libra kishtarë dhe fetare. Rrallë lexonte dhe urata. Në Athinë punonte atëherë edhe teza e tij Sevastija, motra e nënës së tij, në shtëpinë e një juristi Efeti. Ai, ndërsa që njeri i mirë, u tërhoq nga një grua. Rrevoltimi në familje që i madh, demoni i kishte ngatërruar keq.

Ishte m'rzitur dhe teza e tij, dhe thirri një ditë nipin e saj.

Eja ore Jakovi im, eja tu lexosh një uratë, se nuk janë njerëz të këqinj. . . më vjen keq për zonjën time. . .

Vajti Jakovi me fletën e tij në shtëpinë e Efetit. Lexoi urata u lut dhe iku. Në mesditë kur grua e Efetit u shtri pak, për gjumë pa në lëndë një qen të zi kërkë e lëkurë!

Familja u qirua nga demoni dhe Efeti u kthye tek grua e tij. Të tilla hire ndodhën edhe me njerëz të tjerë. Hifti Zoi ishte i sigurt për dhuntitë shpirtërore të ushtarit «Patër Jakovit» e donin dhe e vlerësonin aq shumë, sa që i bënin propozime të ndryshme që të mbetej në Athinë bashkë me ata. Kështu pak muaj se të lirohej në fillim të 1949-tës, i propozoi Zoi ta bënte bir- se

fłmije tł tij nuk kishte. Bile i premtoi qł ti blnte nřl kishłz nł pronłn personale tł tij, nł Iraklion e ri. I premtonte bile se do tł interesohej qł tł dorłzohej prift tek shłn Pandejlemoni i Fiksit. Jakovi tregonte bile se do tł interesohej qł tł dorłzohej prift tek Ahłn Pandeilemoni i Fiksit. Jakovi tregonte me řdo młnyrł mirłnjohjen e tij ndaj ofertave tł Zořlve por płrgjigja e tij ishte e vendosur:

-Unł kam tjetłr destinacjon zoti kapiten. Dhe sigurisht qł nuk thoshte głnjeshtra. Qł kur ishte djalł i vogłł dłshironte nga thellłsia e tij tł vinte nł ndonřl manastir dhe ndonřlherł dhe e thoshte:

-Unł do tł blhem murg.

Punłtor płr motrłn e tij Anastasi

Mł 1949-tł vitin qł u lirua nga ushtria, vdiq dhe i ati i tij, i tłrłmiri Stavro Caliqi. Kishte ikur edhe ai djalł nga marazia e rodit me atin e tij Jakov, vonł nł Livisl qł tł blnin prokopi. Dhe e panł, qł neoturqit plotłsuan tł tłra. Tani iku i dłshpłruar nga bota por plot besim tek Perłndija. Dha shpirt nł nřl spital tł keq nł fund tł Ambelloqipit. Vuante nga zemra e tij pa e ditur. Natłn e terrorizuan dhe płsoi shok. E sollłn nł Athinł dhe mbaroi mł 9-tł shkurt tł 1949-tłs para se tł lirohej nga ushtria jakovi dhe djali tjetłr i tij Jorgo. Nł fshat ngeli vetłm Anastasia vajza e tij, po qł do tł kishte nřl płrkrahłs, vłllain e saj Jakov.

Pas pak edhe Jakovi u kthye nł fshat nł Farakłll. Varfłria dhe shkatłrrimet nga lufta civile, i kishte premtuar nłnłs sł tij ditłn qł ajo dha shpirt. Sigurisht qł eksiztonte edhe vłllai tjetłr Jorgoja. Por ai kishte tashmł detyrimet e tij, nł Athinł kishte krijuar familje.

Ra pra Jakovi i tłri me fytyrł nł punł. Ku tł gjente. Mjafton qł tł nxirrte ditł pune. Punoi nł ara, nł nřl fabrikł nł Mandudhe, nł nřl qeramikł nł Athinł dhe nł Llambrinidhu nł gurłt e hollł metalikł nł krahinłn e tij. Nł mal shkonte herłt řdo młngjes para agimit me fshatarłt e tjerł. Nł dimłr shkonte akoma mł herłt dhe mbanin nřl llambł acetileni płr tł pare monopatin dhe nłpłr Gropat e Thella.

Nł rrugł qł shkonin me bashkłfshatarłt płr nł punł, nuk fliste shumł, por vinte ndonřl rast qł tu thoshte płr kishłn, płr shenjtorłt płr besimin. Tł tłrł, nuk vinin shumł kujdes, por e konsideronin shumł tł natyrshłm qł tu fliste kłshtu Jakovi. Kłshtu siņ vinin bashkł dhe ktheheshin bashkł nga malet. Bile nřl ditł, nł kthim mbas dite gjeti Jakovi nł rrymł nřl kafkł, prej koke njeriu. Te mirat e luftłs civile! E mori kafkłn e lau dhe i vuri tł tłrł, atje qł tł psallłn shłrbesłn e vdekjes me kafkłn e njeriut tł pafat. E varrosłn tł tłrł bashkł dhe kłshtu vazhduan płr nł fshatin e tyre, i qetł Patłr Jakovi se detyrłn e tij ndaj bashkłnjeriut tł tij tł vrarł dhe tł pa lexuar e kreu.

Kishat dhe njerłzit rigjetłn płrkrahłs

Me tu kthyer nł fshat nga ushtria, duhej tł blnte edhe punł tł tjera. Tł kujdesej płr kishłn e fshatit płr kishat e jashtme dhe faltoret. Ishin lłnł pas dore dy vjet e gjysłm, sa mungonte Jakovi.

Kudo qł tł punonte arrinte tł blnte diņka dhe płr shtłpitł e shenjtorłve kishat. Tani Papa Theodhosi, patłr Dhimitri Theodhosiu, ishte plakur. Jakovi duhej ta ndihmonte mł shumł. Njerłzit e dinin i kłrkonin tł gjitha nga Jakovi. Nřl ditł mł 1950-tł i kłrkuan tł lexojł uratł płr nřl tł demonizuar. Mohoj duke thłnł se nuk łshtł prift. Tł afłrmit e tł słmurłs kłmbłngulłn dhe u detyrua tł vejł nł kishł qł tł lexojł uratłn dhe tł lutet. Atje qł lexonte nga vrima e řelłsit shihite dhłmbłt me maja tł demonit, qł thoshte:

-Tani qł do tł dalłsh jashtł do tł ndreq unł. Nuk mund tł hyj brenda se łshtł ai.

Kur doli e słmura nga kisha, ra nł tokł dhe doli demoni nga brenda saj si kec. Jakovi me tł parł prapa Theodhosin te vinte me kalin nga Huka (sot burimi jetłdhłnłs), vraponte qł ta

ndihmonte që t'la zbriste, ruante rrasën e tij, merrte petrahilin, e prekte me respekt në ballin e tij dhe zemra e tij i thoshte me tmerr.

-Ah o ati im do t'la m'la bëjë dhe mua t'la denjë Perëndija ndonjëherë. . .

Nuk guxonte as brenda tij t'la mbaronte frazën se bëhej fjalë për funksionin e priftit. Kishte për priftërinjtë respekt t'la thellë. Dhe e kishte deri në fjetjen e tij. Në një shkallë që manipulonte një mijë mlynja që t'la mund t'la puthte dorën e priftërinjve dhe dhjakonëve që rrëfeshin tek ky vetë. E konsideronte si bekim t'la venantë.

Arrinte në pikën kur rrëfehej vetë ai plak i lumnuar, që t'la puthte klopucët dhe këmbët e tij dhe priftit t'la tij rrëfyes. Se në rrëfim qëndronte në gjunjë dhe në orën që do t'la lexohej urata e faljes binte gjithmonë barkas, me fytyrë në tokë. Rrëfyesit e njin shumë vështirë me modestinë ekstreme t'la tij.

Arrinte pra prifti dhe kisha e Shën Gjergjit ishte gati. Mëngjes për mëngjes në analog. Dhe zëri i tij tashmë ishte bërë kumbonjë. Fitoi thellësi shumë dhe hijeshi t'la shenjtë që t'la bënte për vetë nga muzika nuk dinte por ishte kënaqësi melodija e tij e thjeshtë me cillsinë e pa imituar t'la zërit t'la tij. Më bëri përshtypje t'la madhe, që disa bashkëfshatarë t'la tij, kur i pyeta se si i dëgjohej zëri Jakovit atëherë më thanë:

Sikur t'la psallin dhjetë njerëz bashkë shumë bukur mbushej kisha. . .

Dhe në fakt pa patur zë kumbonjë mbushej kisha i shenjtë bekimi, dhe kjo mbajti deri në ditën e fjetjes së tij. Sepse meshonte në mëngjesin e saj ditë më 21 Nëntor t'la 1991-shit.

Festat e mëdha dhe vënanarist kur ishte në javën e madhe nuk delte pothuajse fare nga kisha. Bënte pa gjumësi dhe i vetëm, me një qiri t'la ndezur përpara tij, psallte i lexonte në këmbë në analoge apo edhe këmbë kryq. Qëndronte kështu deri në mëngjes që do t'la binte kambanës për t'la mbledhur njerëzit. Rrallë t'la rriqej nga pagjumësia e tij dhe lexonte që ta merrte pak gjumi. Që atëherë Jakovi ishte bërë nxënësi i tmerrshëm. Ky njeri që nuk sprapëj para dobësive t'la njerësve, sa që dhe tek flimujt kur i flisnin keq u thoshte «faleminderit», që gratë i merrnin radhën në krua.

Sin e konsideronin shumë ai luftonte si luan, trupin dhe pasjonet e tij mendimet jo hyjnore dhe demonet.

Fshihte brenda tij një përpjekshmëri pa masë, që nënte shkëlqenjtë dhe thyente hekura. Por atë nuk e kuptonin bëshkëlqenjtë e tij, klerikë, psallte, basimtare t'la thjeshta, se përpiquej tej masës. Hapi i tij kishte lartësi t'la madhe, kuti i tij ishte me vullnet t'la qëndrueshmëri dhe fuqi hyjnore, e ngrinte lart sa nuk e mirrje me mënd. Njerëzit e humbisnin nga sytë e tyre! Prandaj edhe shumë nuk mund ta pranojnë me lehtësi praninë e bamirësitë e tij. Hfarëdo e keqe që t'la ndodhte harronin priftin dhe rendnin tek «patër» Jakovi. Tu thonte uratat, t'la lutej për ata.

Pra thamë, papa Theodhosi ishte plakur, kishte zbritur dhjam dhe vuajtje t'la tjera. Keq nuk mundte sa një herë, para se t'la bëhej prift biri i tij Theodor, meshoi dhe kur vajti t'la kungonte njerëzit duart e tij dridheshin e dhe kungoi njerëzit. Të t'la e konsideronin t'la natyreshmë. Vetëm ai kishte frikë dhe tmerr për njëka po bënte.

Te njëjtën ditë u detyrua pothuajse t'la kryente dhe misterin e pagëzimit. Familja Honi ftoi papa Theodhosi dhe papa Kosta Qehriotin, t'la pagëzojnë Stavron e vogël. Prifti i parë nuk shihte dhe dridhej shumë, i dyti ishurdhë dhe shihte pak, detyruan Jakovin t'la lexojë eksorqizmat t'la vazhdoj shërbësinë e pagëzimit t'la thotë uratat dhe t'la pagëzojë djalin në kolumbithër. Ata përshpërisnin diçka tek-tek. Të t'la i bënte Jakovi.

Ikën për në Manastirin e oshenarit Plakut David-Dizilizionimi i tij

Por Perëndia dha edhe mendimet e saj që u dukën se jashtë manastirit morën fund. U martua, motra e tij Anastasia. Më 1951 muaji Nëntor, mori drejt për në manastirin e oshenarit David t'la Plakut nga Evia.

Ky manastir i themeluar në shekullin e 16 nga oshenari Plaku David, gjindej shumë larg nga fshati bregdetar i Rovijës, lart në skajin e largët t'la malit t'la thatë Gjendet në lartësi 500 m,

nga Jugu ngrihet maja e Kavallarisë dhe nga veriu egziston një rripë e madhe mbi të cilën është fshati i vogël Drimonas.

Që kur ishte djallë i vogël kishte dërguar për këtë manastir dhe për oshënarin David. E tërë krahina, që nga Mandudhi e deri në Edhipso e kishte për krahës oshënarin David. Dhe të tërë në kujtimin e tij më 1 Nendor shkonin në rrugën këmbësore që të ndiznin qirin e tyre dhe të luten. Kështu mësuan nga vendasit dhe refugjatët Livisjanë.

Sigurisht herë herë kalonte nga truri i tij i Jakovit të ri edhe varri i shenjtë, Jeruzalemi. Por ishte diçka shumë larg e pa arritshme për të, i varfër siq ishte nuk mund të udhëtonte të njëjtte vendet e shenjta. Dhe kujtonte gjithmonë ato që i thoshte nëna e tij e ndjerë se atje askatuan paraardhësit e tij. . . Dhimitri dhe Ilija u bënë edhe roje të varrit të shenjtë! Por tani për 10 vjet edhe me, trupin e tij rendëte vetëm tek oshënarin David.

Pra u nis pa u gdhirë nga Faraklla, eci nëpër rrugë dhe monopate me hije. Deri në liqen, rruga që e pa durushme. Që andej e tutje monopate me gurë. Ariti pak para drekës. Duke u afruar e zuri dëshpërimi dhe mallëngjimi. Dhe edhe dhen mëlzenin aty këtu në hyrje të manastirit dhe për rreth tij. Braktisje dhe indiferentizëm. Hobanët zotëronin hapësirën brenda edhe jashtë. Bile disa prej tyre flinin me familjet e tyre brenda në manastir në disa qeli mizerje. Asgjë nuk ishte në vendin e vet. Ndërtesat ishin përdorur më shpesh nga kënaqësi për suita të tyre, dhe këta nuk u kujdesën fare. Tre murgje që jetonin atje, dukeshin të dorëzuar në të tatpjetën mizerje të manastirit. Jetonin me të njëjtin ritëm. Sejcili kujdesej për veten e tij gjellën e tij veshjen e tij. . . sa për shërbesat gjendja dëshpëruese! Plaku Eftim kishte ndjenjë në venorët e tij. Dy murgjit e tjere Anthimi dhe Makarios. . . zdonin tja dinin.

Këta dy murgjit dhe qobenët edhe të tjerët kujdeseshin të dekurajonin Jakovin. Të tërë e morën me të keq dhe i silleshin keq. Nuk kërkonte lukse Jakovi por e vunë në qeli mizerje, me tjegulla që rridhnin, porta e thyer dhe mbulesa të grisura. I flisnin keq, e për buzë, nuk i ipnin gjellë i thoshnin hapur «ik». Igumeni i ri Thomai Nikodhim, që sapo e kishte marrë për sipër igumenin, nuk mund të bënte shumë gjëra se rrinte në Limni, që ishte edhe prift i enorisë.

Kështu një ditë shumë dimërore erdhi dhe motra e tij Anastasia që ta shohë, e bindi që të kthehej në fshatin e tyre. Ajo sigurisht e donte vëllezin e saj afër. I thoshte të murgjëronte në shtëpinë e tyre apo diku afër. Jakovi e dëgjonte të tërë i shihte të tërë dhe shpirti i tij nuk kishte qetësi. Shtëpia në Farakllë nuk e nxinte më, e mbyste! Manastiri u katandis qëndër e të pandërgjegjshëm, e zbonin që të mos e vrisnin! Rrugë dalje për Jakovin nuk dukej. Endjente brenda tij se duhej të gjente zgjidhje.

Për ndryshe në kuptim do të kishte prirja që mbolli në zemër e tij Perëndija? Përdërisa prirja për murgëri ishte kaq e sigurt dhe e thellë duhej me ndosakrificë të vendoste diçka. Para tij kishte qëllimin e shtëpisë, që e mbyste, dhe manastiri i qelbur që i kanosej akoma dhe për ta vërë.

U lut për orë të tërë dhe shumë net. Bëri me mijëra metani. Kreshmoi në njëzetishtë një Javë të tërë nuk hëngri as thërrime. Flinte në tokë gjë që e kishte bërë zakon. Ndenji pa gjumë shumë herë në kishën e Shën Parasqevisë. Në fund mori vendimin heroik. Të tërë do të linte. Le të jetë qëndër e të pa ndërgjegjshëm, le të jetë ferrë manastiri:

-Duhet të vete atje më do Perëndija!

Kthehet në Manastirin e Oshënarit David. Anthimi bëri qmës që ta zbonte. Me durim mudi satanin

Pa gdhirë dhe pa thënë tek as njeri dhe asgjë, u nis nga fshati i tij në këmbë për në manastirin e oshënarit David. Më 15 Korrik të 1952-shit para drekës arriti. I ra portës dhe një murg i panjohur ja hapi. Vajti në Manastir. U fal tek ikonat. U gjuhëzua në ikonën e Oshënarit David në tempull. Mbeti mjaft orë. Pastaj i hodhi sytë në ikonë. U nudit për një moment, e humbi! Vërejtje me kujdes më mirë dhe tashmë që i sigurtë. Murgu i panjohur që i hapi para një

ore portën e manastirit kishte taman formën e oshenarit David, e ftonte të murgjëlonte dhe të shërbente në manastirin e vet.

Jakovi interpretoi shenjën saktë dhe premtoi tek oshenari të mbetet aty për një kohë -do që të ndodhë, sado që duhet të vuajë. Dhe sigurisht ndodhën shumë vuajtje pa fund. Bënte durim dhe Perëndija e shpërbleu me dorë të hapur.

E vuri në një qelë rripër mbi burimin e sotëm të manastirit. Por ishte behar dhe nuk m'rrdhinte, me qatën e prishur dhe me derën e thyer. Vuajti nga vapa dhe të ftohtit, varfëria dhe moskamja. Atë që nuk mundi të duronte ai i varfër por gjithmonë i pastër ishte pishllëku, pleshtat dhe morrat. Plot vendi, nga moslarja dhe nga që në katonjtë m'zënin natën e ditë dhentë.

Pa dhe përsoi isprovuari Jakov të pastronte disa qelë të tij dhe për rreth dhe për këllë ja doli. Atë që nuk ia dinte ishte me murgun Anthim dhe qobanin. I hapën luftë të tmerrshme dhe të rrezikshme. Sepse në praninë e Jakovit mundej igumeni Nikodhim të tregonte se manastiri funksiononte, se blëshin shërbesa, -mesha blëshin shumë rrallë të djelat se ndokush psallte. Dhe përderisa blëshin shërbesat të paktën për Jakovin dhe Eftimin duhej të iknin qobanët nga manastiri. Tani Nikodhimi mundi të këmbëngulte për këllë. Por Anthimi dhe qobanët e dinin arsyen reale, atë që u prishi ritmin mizerabël të manastirit. Ai ishte Jakovi dhe e bënte që të torturohej. E shanin e përqeshnin i hidhnin gjëra të qelbura, vënin të tjerë që të kanosen se do të vrisnin.

Protestonte i provuari i mjerë por e vetmja gjë që thoshte ishte kjo:

-Me vjen keq për Anthim me vjen keq për ty. . . Të paktën nuk mendon që gjë të keqe mund të bëjë një i ri 32-vjeçar? Ku do të dorëzosh shpirtin?

Ai avazin e tij! Vazhdonte shërbesën me plakun Eftimin

Manastiri atëherë kishte varfëri dhe pa baza. Njeri nuk shkelte, qiri nuk ndizte njeri. Në Gusht vetën vinin kristjanë dhe me 1 Nëntor festonte Oshenari. Kohën tjetër mbetej në varfëri dhe moskamjen e tij, materiale dhe shpirtërore.

Tjegullat më të shumta ishin të thyera. Hatitë më të shumta të ulura. Oborret të shkatërruara. Gjatë pushtimit gjermanët arritën deri aty sa morën vendim që të dëgjin për raprezalje, nga që e përdornin kërkim. Atëherë doli përpara murgut Eftimie edhe i tha:

-Vrisni edhe lëreni manastirin. Gjermanët u nuditën nga besnikëria e murgut edhe heroizmi edhe u shpëtua manastiri.

Pak zarzavate që kishin me ujë që mbledheshe në njësternë uisnin ato pak perime për një murg. D.m.th. një njeri punonte tokën e tij dhe mbillte domate, patillexhana, specat... dhe i hanin ai shiste një gjë që prodhonte tek fshatarët.

Me ato pak para që mbledhte blinte pak rroba, këpucë, sapun, pak grurë edhe fasule.

Murg dhe Ikonom

Por tani pra me praninë e Jakovit të tëra morën rrugë tjetër. Nikodhimi shumë i saktë dhe me të provuarin e ri kuptoi se po agonte një epokë e re. . Dhe kujdesej përderisa shumë herë përkushtimi i Jakovit ishte shëmbullor që të bënte së shpejti murg. Kurora e tij murgjëllore u bë në 31 Nëntori në darkë. Dhe nga dita tjetër u bë ikonom i manastirit i ngarkoi të tëra përgjegjësitë. . . nësat e magazinës të portës, librat e manastirit. . . dhe të tëra. Sepse jo vetëm u bint për përkushtimin e tij dhe vërtetë, por sepse vetëm ai mund të mbante përgjegjësi.

Kur i pa këto gjëra Antimi dhe bashkëpunëtorët e tij qobanët u bënte bisha Nuk mbeti gjë e keqe dhe ofendim që nuk i bënte Jakovit. . . Sigurisht me të ikur Nikodhimi për në Limni. Ky igumen megjithatë dinte shumë shkollë, ishte njeri i zotë u vënte besimtarëve dhe u fliste me shumë përshtypje në kishën e tij në Limni. Por nuk mbetej në kishë që të kujdesej të punonte dhe ai vete, të tërhiqte njerëzit. Po për fat të mirë e dante manastirin dhe bënte për një kohë të mundej për restaurimin e tij nga larg. Oferta më e madhe e tij kryesisht qëndron se i ngarkoi pothuajse të tëra tek murgu Jakov dhe i besoi aq sa i besoi.

Në detyrat e tij murgu i ri Jakov që ju besua.

Në detyrat e tij murgu i ri Jakov ishte i pa kursyer. Dhe sa e shanin të tjerët edhe kaq me modesti sillej aty. U fliste u jepte sa më shumë komandën, ato që kishte treguar igumeni thua se nuk i kishin thënë kurrë bisedën të keqe. Vuri sa që e mundur rregull sa që e mundur në jetën e manastirit. Eftimi përpiqej që ta ndiqte. I lumnuari Karakalinos dembel dhe tërhiqej nga Anthimi i pa korrigjuar që kundërvepronte gjithnjë në qfarëdo që bënte Jakovi. Venëtarisht e përbeonte respekti i tij, morali i tij, këmbëngulja e tij të bënte të tjerë shërbës, bile edhe akoma kur e linin dhe vetëm të tjerët. Kur rrallë ngjitej në manastir igumeni të dy të ligjtë shpirtin për Jakovin me një formë. Thonin gjithnjë se nuk u jpte komandën, se u sillej me fudullëk. Por më të shumtë bëheshin kur mungonte igumeni.

Sulmet e Anthimit kundër Jakovit s' kishin fund, as më. Thua se lejonte Perëndija tek satanajtë të mendojë Jakovin, që ta tregonte kampjon të bindjes dhe të modestisë. Dhe sigurisht utregua kampjon, por gjurmët që la përprerja e tij ishin shumë. U mbush i mjeri Jakov me sëmundje dhe plagë. Por të gjitha për trupin asnjë nuk mbeti në shpirtin e tij, asnjë nuk preku shpirtin e tij. Atje satanai dështoi u thye mbi bindjen dhe përulësinë.

Prift i të Lartit

Në manastir nuk kishte prift të meshonte rregullisht. Nikodhimi kishte njoftuar mitropolitin e Halqidhës, episkopin e mirë Grigorio, për murgun e ri dhe virtytet e tij. Dhe u vendos që ta dorëzonin. Jakovi dëgjoi me tmerr dhe frikë shumë. Shpirti i tij qante për priftësinë. Por qante edhe nga dëshira dhe nga frika. I vinte të përqafohte priftin dhe të vdiste për atë, por tmerrohej dhe e zinte paniku tani që po afronte ora.

Me 17 Dhjetor zbriti në Halqidhë. Ditën tjetër mitropoliti e dorëzoi dhjakon, në kishën Shën Varvarës. E ftoi që në darkë dhe shpjegoi;

-Eja ore biri im Jakov. Ti nuk ke shumë shokë, por je besimtar ndaj dhe do të dorëzohet.

Më 19-të, ditën tjetër në Kishën e episkopisë, i dha priftësinë. Pastaj foli Grigori. Folë dhe tha fjalë të nderitshme për oshenarët dhe shënjtorët e Kishës. Tha tek ata pak të pranishëm për virtytet e priftit të ri të Jakovit, i cili kishte ulur kokën. Tha akoma tek ai një fjalë profetike:

-Dhe ti o biri im do të shënjtërohesh. Të vazhdojë me fuqinë e Perëndisë dhe kisha do të të shpalli shënjtor.

Kështu fjalë të frikëshme kaluan mbi kokën dhe asnjë nuk ju duke që ti vinte re. Por plakuri episkop Grigor e dinte se qfarë thoshte dhe dinte se qfarë vinte shpirti i shënjtë që të thotë. Prifti i ri bëri përleshim dhe ndau navorë. E para mori motra e tij Anastasia siq i kishte thënë duke vdekur nëna e tij. Pas kësaj mitropoliti kërkoi nga Jakovi të bënte ajazëm në banesën e tij dhe në banesën e motrës së tij. Jakovi nguroi, i vinte turp. . . por bëri durim dhe «shënjtëroi» episkopin e tij.

Të njëjtën ditë mori rrugën për në manastirin e pendimit të tij, të cilin megjithatë hallin e tij nuk do ta braktiste kurrë.

Me të kthyer në manastir meshonte një ditë. Bënte tërë shërbës mbrëmjesore, pasdarke, Mesnate, Mëngjesore, Orë pastaj Meshën. . . zakonisht me Anthimin e mirë. Vetëm mesha të zakonshme të paktën tri- katër herë në javë, sepse të djelat kishte porosi nga mitropoliti të meshonte në fshatrat Dhamnija, Paliohori, Kallamudhi dhe Dhrimon.

Të tjerë kështu të mira dhe hyjnore qenë por për satanain ishin shtizë e frikëshme.

Kur satanai pa në manastir meshë atë të shpeshit u egërsua dhe më shumë. Anthimi dhe miqtë e tij punonin dhe më ashprë. Dhe sa përpiqej Jakovi që të zbuste atë më bishë bëheshin ata. Në mes të dimrit acar dhe prifti i ri ndihej nga njëmijë ngasje.

Dhe duhet thënë se rrinte në qelë që nuk durohej më, ngrinte nga shiu dhe nga dëborë. Më e keqja nga të gjitha qelia e tij edhe pse ishte ikonom dhe prift i manastirit. Dyshemeja me vrima dhe nga poshtë rrinin dhinë e manastirit. Flinte pak por edhe ajo pak bëhej e rrezikshme. Herë e parë që ra shumë borë kur u zgjua nga gjumi i pakët i tij, pa në krahun e tij dëborë nga lart deri poshtë. Frynte dhe nga e qara futej bora. Kështu zbarthe krahu i tij. Dhe për të shtruar

nuk ndizte gjithmon zjarr. As klapuçl t'l rregullta nuk kishte p'lr dim'lr. I kishte d'lr'guar ca opinga t'l vjetra ushtarake grua e n'ln\kapitenit Zoi. Por edhe ato t'l veshura vazhdimisht u tret'ln dhe u vinte p'lr

shuall pat'lr Jakovi kau'uk nga goma automobilash.

E pa durueshme dhe e rrezik'shme bl'hej gjendja t'l djelat n'l m'lngjes. Para se t'l agoi me shi me ngrica, m'l shum'l d'lb'or'l deri n'l gju, duhej t'l ikte me mushk'l, n'l Hajdhon, t'l shkonte q'l t'l meshonte n'l p'lr fshatra. Brenda n'l manastir vishte 'far'l rrecka t'l kishte. Vinte sip'lr tij dhe nj'l velenxe me vrima. Por atje q'l shkonte duhej t'l ishte dinjitoz. Po 'far'l dinjitoz rrobat ishin t'l lehta. Nuk kishte rroba t'l mira t'l trasha, prandaj dridhej i t'lr'i dhe gjithmon s'lmurej. E m'ls'oi Zoija dhe i d'lr'goi nj'l kapot'l t'l vjet'lr ushtarake t'l burrit t'l saj q'l e ngjyen t'l zez'l dhe e bl'n'l si bi'nim rraso. K'lshtu u mbrojt disi; dhe t'l t'lr'a k'lt'o pak a shum'l i luftonte. Gjente ndonj'l m'lny'r'l. Por ngasjet dhe gj'lrat e tjera ishin m'l t'l v'lshtira.

Beteja t'l reja asketike

N'l fillim t'l 1953-shit q'l kishte shk'rirl bora aty p'lr rreth, vajti duke psallur dhe gjeti ask'ltirin e oshenarit David. G'lzimi i tij i pa p'lrshkruar. Thell'l n'l zem'r'n e tij kisht'l z'l'n'l vend d'ls'hira p'lr t'l imituar osh'lnarin David. Sigurisht sa mundi.

Ai q'l vite t'l t'lr'a q'l jetoi n'l shkret'ltir'l, bl'nte shoq'lr'i me eg'lr'sirat, n'l shpell'ln e vog'l'l t'l tij dhe un'l mendonte pat'lr Jakovi mos t'l m'l vij'n'l. Dhe pres q'l t'l qet'ls'ohem n'l manastir nga ngasjet? Dhe pres q'l t'l p'lrparoj n'l bindje dhe modesti. . .

Nga muajt'l e par'l t'l 1953-shit e shtoi ushtrimin e tij. Sa m'l shum'l shtonte ushtrimin zvog'lohej d'ls'hira e trupit, aq m'l leht'l p'lrparonte n'l bindje dhe n'l modesti. Dhe shihte se sa m'l shum'l kishte k'lt'o v'yryte po aq zemra e tij dhe mendja e tij hapej tek Per'ndia. Pat'lr Jakovi nuk kishte lexuar thell'l teologjikisht dhe vepra t'l et'lr've t'l Kish'ls. Nuk kishte as filloren. Kishte kujdes shum'l p'lr ato q'l shkruanin librat e mesh'ls pas vitesh. bile i kuptonte m'l shum'l edhe pse nuk kishte studjuar greqishten e hershme. Uratoren, Triodrin. . . i thithte plot'lsisht, por libri q'l i shkonte m'l shum'l ishte Pes'ldhjetorja. G'lzimi dhe triumfi i ngjalljes s'l tropareve t'l tij futeshin n'l zem'r t'l pat'lr jakovit dhe kishte momente q'l i vinte t'l fluturonte. Lum'lronte aq shum'l nga g'lzimi zemra e tij q'l ndihej leht'l se po ecte pa shkelur n'l tok'l. Deri tani sa fjeti thoshte shum'l shpesh:

-Zemra ime 'sht'l si kop'lsht me pem'l. Un'l o ati im jam i g'lzuar. . . Shikon, Ati im, tani q'l u r'lfeva sa i lumtur dhe i g'lzuar jam. Un'l gjithmon'l k'lshtu jam. . .

Kreshma e madhe e gjeti me shum'l pun'l dhe detyra n'l manastir. Asnj'l nuk punonte, asnj'l nuk interesohej p'lr asnj'l. Duhej t'l ishte i pranish'm kudo. N'l kop'lsht, me kafsh'lt, n'l sterr'l, n'l dru, n'l past'lr'ti. . . kudo. Sh'lr'besat t'l t'lr'a ai. Eftimi i mir'l e ndiqte i vet'lm. Dhe p'lrderisa igumeni mungonte kushdo i huaj q'l vinte th'lr'risnin Jakovin. Por pun'lt pun'l, dhe ushtrimi, ushtrim.

Bl'nte tri dit'ls'hin-shk'lputje nga 'qdo lloj ushqimi, as uj'l- dhe pastaj vijonte me ushqim t'l that'l. Hante pak buk'l dhe pinte uj'l. Ai ishte ushqimi i tij. Nat'ln kishte beteja t'l tjera. Tjet'lr ushtrim. Pasdarke vazhdonte p'lr pak or'l pun'ln. Pastaj n'l qeli. K'ltu ishte palestra e madhe l'mi prej mermeri i vdekjes dhe i Dijes. Luftoi refugjati i vog'l'l me arm'ln e modestis'l. Luftoi Jakovi me satanan'l dhe e mundi sepse e dashuroi shum'l Per'ndin'l.

N'l qelin'l e tij kishte krevat prej druri mbi t'l cilin shtronte nj'l mbules'l prej reckash. Por ai nuk flinte. Lexonte q'l her'lt sa vjet asket'lt ishin fjetur posht'l n'l dhoma. I imitoi. Flinte dhe ai n'l shesh, at'l pak q'l flinte.

Q'l n'l darke qelia e tij ndr'i'pohej me nj'l qiri. E vinte para tij n'l mes t'l qelis'l, vishte petrahilin, ulej k'lm'b'lkryq n'l shesh dhe fillonte leximin. Zakonisht me urimet e sh'ln Maris'l, t'l osh'lnarit David e t'l shenjtorit t'l dit'ls. P'lrher'l ato. Po lexonte dhe t'l tjera sa t'l mundej. Pastaj psallte. E lexonte t'l t'lr'l n'l intervalin e nat'ls t'l 'qdo nate. Bl'nte dhe metani. Edhe dit'ln edhe nat'ln i kalonte gjithmon'l t'l nj'l'mij'lt, sipas dit'ls koh'ls dhe ngasjeve.

Netët me dritën e qiririt, jetonte momentet më të frikshme dhe përvojat më të lambla mund të jetojë njeriu. Demonët e luftonin me tërbim. Bënin qmës që ti heqin mendjen dhe zemrën nga Zotit. Ndonjë herë ja harrinin. Shpesh Hynin në qeli dhe e revoltonin me zëra zhurme, dhe pamje të egra. Ai ngrinte para tij kryqin prej druri dhe Perëndia qëndronte, demonët xhdukeshin. Por sportisti kishte shpërblimin e tij. Ishin netë që ndërsa rrinte pa gjumë dhe lutej që ta qëllonte Perëndia nga arsyetimet, që të mbushej me dashuri për Perëndinë, ndijente brenda tij fillad të lamblë dhe të vesuar. E qetsonte dhe i sillte paqe të pa përshkruar. Një kënaqësi e vadiste të tërën, një kënaqësi që vetëm Perëndia mund ta japë. Ishte pak nga ajo e mbretërisë qiellore.

I jetoj këto dhe ishte 33 vjeç në moshën e Zotit. Fliste shumë pak për përvojat të këtij lloji plaku i lumnuar, por diçka i thoshte ndokujt.

Kopështi dhe varfëria e manastirit

Që nga Marsi duhej të pregatiste kopësthin. Shkrinte dëlbora dhe ai duhej të gërmonte tokën. Murgjit e vjetër nuk mund të hynin në jetën kolektive. Seicili kishte kopësthin e tij dhe të gjithë gatuanin vetë. Pater Jakovi gatuate pak herë pasi hante shumë pak, nuk dinte nga gatimi dhe jetonte vetëm me barishte dhe pak fara. Sistematikisht u shmangej gjellëve të kënaqëshme. Kur nuk hëngri gjalpë, lamblësira, brumëra, kremëra, dhe të tjera të kënaqëshme të parapregatitura. Kur në kohë kreshme, në vitet e fundit të tij i shpinin konakë, nga që i dhimbte stomaku dhe duhej të pinte ilaçe për sëmundjet e tij, nuk deshi të hante me justifikimin:

-Shenjtorët tanë hanin gjëra aq të mira?

Rallë të diellin ndonjëherë, hante pak supë pule. Nëse i bënin presion do të vinte në gojë të tij një copë mish. Kjo për të dukur që të mos i vinte turp nga të tjerët që hanin.

Në kopësthin e vogël që e pregatiste me kujdes dhe dashuri, mbillte domate, patilxhane, bamje, specë, gjithashtu qepë dhe patate. Të tëra këto nuk i konsumonte vetë. I shiste për pak dhrahmi me gjysmë qmës tek fshatarët dhe qobenët. Ato pak para, i jepte deri tek 50-tëshja tek igumeni Nikodhimi. Ai nqutej si mundej Jakovi që ti jipte para kur ai vetë kishte as rrëbë as këpucë për të veshur nuk i mbeteshin për të blerë ushqime shpesh apo gjëra të tjera të nevojshme. Në kopësthin e vogël ndodhën dhe shumë gjëra komike. Fshatarët vinin natën apo kur ai mungonte dhe i vidhnin qepë, domate, bamje e të tjera. Ndonjëherë i kapte dhe në vend që të dënononte apo të denonconte, u lutej që të linin edhe atij diçka, që të mos ja mirrnin të tëra.

Edhe është e vërtetë se Nikodhimi i dispononte këto pak para për nevojat të manastirit. Me pushtimin dhe me kërkimet manastiri u qvesh nga të tëra. Jo mbulesa dhe komoditete të tjera nuk kishte por as pirunë dhe thika nuk kishte. Kur vinte dikush duhej të kërkonin shumë nëpër qeli që të gjenin ndonjë karrike apo pirun. . .

Në të tillë hall e gjeti manastirin plaku i lumnuar. Dhe nuk ishte aspak e nqutshme që si igumeni dhe plaku Nikodhimi i dha Jakovit porosi që të mos japë nga manastiri asgjë më të vogël, as tek i huaj as tek i afërmi. Shumë më tëpër ku për një periudhë dhëndërrit i tij, i pater Jakovit, bashkëshortit i motrës së tij Anastasisë, punoi më vonë për ca kohë si nëpunës i manastirit. Trembej për Nikodhimi se mos i jepte Jakovi vaj dhe ja theksoi:

-Vajin e kemi për shenjtorët (Kandilat) jo për filanin!

Porosive të igumenit iu përmbajt absolutisht pater Jakovi. Duhej të bënte bindje të plotë. Po më pas erdhën momente që ndjeu dhimbje pa masë nga që duhej të përmbahej.

Zbret ylli dhe e shpie në askëtin e Oshenarit David

Askëtin e oshenarit David e kishte konstatuar. Një mall thellë e lumëronte që të askëtonte dhe ai vetë atje. Por manastiri kishte njerëz që të mbahej. Nëse do të ishte me siguri do të shpërbëhej. U nis në beharin e 1953 të shkoi prapë në askëtin. Sigurisht ditën. Doli nga porta jugore e manastirit dhe u kthye menjëherë djathtas. Mori monopatin pranë vijës së ujit, që

vinte nga stera, në linjën lindore, në majën tërë lisa të malit të thatë që quhet Kavallaris. Ai monopati është dimëri behar kënaqësi. Për se të arrij në sterrë dhe ujë prej pak djathtë dhe u ngjitet me një pylli të dendur rreth, pishash dhe bredhash deri tek gështenja e madhe. Për marrë frymë u fut në rrugë të rregullt për në rrugë të dyshë të vogël dhe vëlshtroi manastirin prapa. Përballë maleve deti. ishin të bukura, shumë të bukura. Po nuk kishte kohë.

Mori tatëpjetën. kaloi rrymën e vogël, la rrugën dhe mori djathtë një monopati për në Livadhë. Sa tokë e butë në arat e manastirit. Vazhdoi përsliri djathtë dhe për pak u duk djathtë tij «Sendonaqi». Tani i bëri përshpjetë. «Sendonaqi» është një shkëlmb i prerë thikë 150-180 m. i lartë, me pemë poshtë, pikërisht përballë asktirit që është rreth 200 m. më poshtë. Erdhi dëshira të qepë aty lart, ashtu siq thoshte tradita qepë oshenari David. Hapë në majë të shkëlmbit një qerf që i kish dhënë nëna e tij, gjunjëzohet dhe lutej për atdheun e tij Lokridhën. Dhe në realitet me të arritur aty gjen pamje tëhëse, shastisë. Për tëje dhe më ulët pllajë, rreth dhe maja tërë pemë. Tretë pastaj syri në detin e tërë kaltër të Evisë. Dhe pasi ngopet me sheshin e pa fund të detit më të përjetën që të shohë tokën e Lokridhës, Arqicën dhe Livanatet, atdheun o oshenarit David.

Pak minuta mëti atje patër Jakovi. Thua se trembej se mos tërhiqet nga bukuria e vendit, mos bëhet romantik dhe e linte pas dorë të ushtruarit. Zbriti shpejt dhe mori monopatin ku duke ikur të shpinte në skëlterë. Një shkëlmb i quditshëm. Më mirë dy shkëlmbenj që ranë njëri mbi tjetrin dhe u formua qerfja e madhe duke lënë një vend të hapur nga veri-perëndimi. Atje brenda për asktore oshenari David. Patër Jakovi u gjunjëzua ndezi qiririn e tij dhe u lut për shumë orë. Duhet të kthehet për mërmjesore. Bëri kryqin e tij kërkoi ndihmën e oshenarit dhe u kthye. Rruga ishte po thuaj se dy kilometra.

Në manastir vazhdonin të tëra në mënyrë progresive. Por të tëra shtoheshin të mirat që bënte me lutjen dhe duart e tij patër Jakovi. Riteshin problemet që krijonin murgjit që nuk murgjëlronin.

Në vjeshtë ngasjet dhe lufta e satanait u forcuan. Sa me modesti dhe të qëndrueshmë e shihje Jakovin aq më bishë bëhet. U vu përbindëshi i demonit të zhdukë përbindshin hyjnor të modestisë së Jakovit. Vëlshtëri që smerren me mend. Jakovi i tërmunduar, nuk mjaftonte që e shanin dhe e ulnin por shpifnin edhe tek igumeni Nikodhim, kur ai vinte ndonjëherë në manastir. Ai i besonte në përgjithësi Jakovit, por shpesh tërhiqet dhe e nënvleftësonte keq. Anthimi dhe Makariosi akuzonin me mjeshtëri dhe ai nuk donte të shpjegonte me hollësi sesi ishin gjërat në qdo rast. Prandaj vinte menjëherë pendimin dhe kërkonte ndjesë edhe pse nuk ishte fajtor.

Këtë jo vetëm për të kaluar ngasjet por që të nderonte oshenarin David vendosi të lutet në tërë në asketizëm kur nuk binte shi shumë dhe kur nuk kishte shumë borë.

Bënë për mërmjesore, në manastir ra nata, murgjit e tërë u tërhoqën. Helsat i kishte vetë. Asnjë nuk mund të dilte dhe asnjë të hynte. Mori shkopin e vogël të tij, këpi portat e manastirit dhe doli nga jugu. Fener, dritë dorë siq thoshte nuk kishte atëherë. . . varfëri dhe për prindërit. Eci në monopati pranë vijës me ujë. U përpoq të ngjitej për në Gështenjë. Nuk kish hënë dhe vëlshtëri që të gjente monopatin. Binte e ngrihet. Vuajti shumë. Hyri ndonjëherë në rrugë të madhe. Këtu që e lehtë. Kur më pas mori djathtë për në monopatin tjetër humbi. Nuk dinte ku shkonte. U ngatërua në ferrë, u shpua u godit dhe humbi në rrëpirë.

Nga temperamentit siq thoshte, , ishte frikacak. Kështu që tani në mes të natës u tremb shumë, jashtë zakonisht shumë. Atëherë u lut:

-O Perëndi, më ndriço rrugën që të arrij në Asketizëm dhe Perëndia e tërëmirë dëgjoi kërkësen e tij. Nga yjet e shumë të qiellit tim më dha edhe mua një. Ai shkonte për mëje dhe më ndriçonte rrugën. Unë nga pas tij. Dhe përsliri nga para ylli më ndriçonte deri në portën e manastirit. Etërit pushonin dhe asgjë nuk dinin nga të tëra ato.

Spostimi i tij qdo darkë bëhet torturë por edhe dhunti. Ylli nuk qfaqet gjithmonë që ta drejtonte. Vetëm kur kishte nevojë absolute, d. m. th. kur humbej në pyll, nëpër ferrë dhe nuk gjente monopatin. Atëherë bile që të ecje aty ishte shumë më vëlshtëri nga sot, se tani pyjet u

rralluan shumë, u shkelën mël shumë monopetet. . Por edhe sot në se shkon njeri natën për në Askltire nuk mund ta gjeje.

Duke u afruar patër jakovi në Askltire kishte shumë frikë. Si do të hynte dhe si do të mbetej në shpellën e shkretë të vetëm? Prandaj para se të futej kërkonte edhe një nder tjetër nga oshenari David:

-David i shenjti po të duash të vish edhe ti të lutesh bashkë me mua, por të vish me fytyrën e njohur që të mos trembem.

Dhe duke u futur ndjeu pranë tij igumenin Nikodhim. Ndezi dy qirinj. Ra në gjunj dhe përshëndeti duke uruar. Lexuan tërë psaltrin, bënë kombosqin dhe duke u gdhirë u ngritën. Atëherë kuptoj se po ikte Nikodhimi më parë dhe po humbiste. Ishte oshenari David që i bëri shoqëri me pamjen e Nikodhimit që të mos friksohej.

Para se të vinte ora për shërbesën e mëngjesit jakovi që kthyer në manastir. Hidhte pak ujë në ditë më të shumta tre a katër herë në javë meshonte. Murgjit që nuk murgjironin atëherë qeshnin për mëngjes Ai fillonte mënjëlherë punët e shumta të manastirit. Nuk dinte të qeshte fare. Bile kur kishte të luftonte ngasje të shumta dhe të vështira, mbetej plotësisht pa bukë. Vetëm me kungatën hyjnore dhe naforin. Bënte d. m. th. qfarë bënte për shumë vite oshenari David të cillin e kishin si model dhe përkras. Hante pra gjellën e thjeshtë të vetëm të shtunës në drekë dhe të Dielës. Bile të shtunës jo gjithmonë. Si e duronte një keshmim të tillë me aq shumë punë dimërore, Perëndia e di. E dinte dhe e llogariste me bujar Perëndia. E donte shikonte Jakovin e vogël si sportist të shkëlqyer, diçka më shumë. E donte protagonist ndaj lejonte tek satanai ta ngacmojnë shumë Jakovin e dashur të tij tek i cili njëkohsisht jpte fuqi pa masë që të kundërvepronte d. m. th. Perëndia i jpte shumë dashuri për Perëndinë.

Dhe asketiri e kishte gjithmonë Jakovin përveç netëve me shi dhe borë. Kur kishte hënë e gjente monopatin, përndryshe zbriste nga qielli ylli që i fali Perëndia të tëra venin mirë por slinte demoni. Kështu një natë në Askltire ju qfaq demoni si njëmijë akrepa. Ulej Jakovi këmbë kryq në tokë me qirin të ndezur para tij dhe lexonte ato të mesnatës.

Vazhdoi uratat në psaltr. Këtë natë lutja e tij dilte ndryshe. Filloi pastaj uratën: «O Zot Yesu Krisht biri i Perëndisë mëshiror mua mëkatarin». Ndihte frymëmarje të brendshme qetësim. . . dhe pikërisht në këtë orë u bë sulmi. Umbush shpella me akrepa me mijra të pa numërt. Reth tij para pas kudo që i shikonte ngrihet sytë lart, vëshnin nga shkëlmbi përslirë si rrush akrepa të pa numërt. U tmerrua Jakovi i luftuar e humbi por vetëm për disa sekonda. Demonjanë mendoj menjëherë u lumërua nga fuqia e pa njohur dhe urdhëroi:

-Deri këtu, aty qëndroni nuk do të afroheni më.

Dhe mori një gur me të cillin shënoi rreth tij një rreth në të cillin nuk mund të hyjnë akrepat. Vazhdoi pa frikë lutjen e tij deri në agim dhe asnjë akrep nuk kaloi për tërë natën rrethin. Jpte pra urdhëra edhe tek demonët. Shënjë se branda tij lindi mbretëria e qiejve. Sigurisht pak por ndia e madhe u bë. Perëndia i dha pushtetin. Do me thënë i dha dhuntinë që të përdojë të tëra dhe ca fuqinë hyjnore, veprimet e Perëndisë. Kështu ndodh me shenjtorët.

Përvoja hyjnore në Askltire

Stërmundime nga punët dimërore kish për qdo ditë. Gërmin, fshirje, për dru me sopatën e madhe, larje. . . dhe të tëra duhej të bënte vetë. Njeri që të vinte keq nuk gjendej. Ndonjë dorë ndihme gjëkundi! Dhe igumeni kur ngjitej ndonjëherë në manastir i donte të tëra të përësura. Megjithatë Jakovi nuk kursehej, punonte si supër njeri, keshmonte si enjëll dhe bindej si shërbëtor i lashtë.

Edhe pse gjysëni i vdekur mbyllte manastirin dhe merte monopatin për në askltire. Ngjitej me aq mund thuajse ishte Golgotha. Në vjeshtë bile të 1954 atje e sulmoi një qen i zi i rrezikshëm. Ishte i egër dhe shkaktonte tmer. Kishte hënë dhe e pa mirë. Egërsira bëri menjëherë që ai të kuptoj se ai ishte demon i maskuar që të mos e lejonte të lutej. Menjëherë nxori kryqin

prej druri dhe u zhduk. Më lart ndërsa lëvizte dëgjonte zhurma të forta, britma të frikshme. Të gjitha të satanait.

Arriti në askë tërë dhe filloi leximin e urtave. Ora po kalonte. Mbaroi njëri qiri ndezi tjetrin dhe më pas tjetrin. Kishte lexuar dhe psalmin të gjithë. Thoshte tani uratën me kombosqin dhe vazhonte të numëronte. Këmbëkryq si një qe e mori pak gjumi. Atëherë shikon dhe dallon oshenarin David si Nikodhimin që ti thotë me mirësi:

-Rri je i lodhur qëllohu pak.

Për pak hapi sytë e tij dhe shikon dikë që del nga askë.

Para se të zbardhë u kthye në manastir dhe ishte plot gaz se e përkrahte shenjtorin e tij. U ndie shumë i gëzuar që Shën Davidi nuk u nxehtë për atë pak kohë sa e prit.

Eshtë mendoi, kaq zemër madh shenjtorin! Por sa do të jetë Zoti im? Po kush jam unë që goxoj të kërkoj mëshirë? Unë hiq gjë, infektoj ajrin, mëllezë shenjtorin dhe Zotin tim, qdo them në gjyq, qfarë llogari do të jap? I mendonte dhe i thoshte këto gjëra në gjumin e tij kush? Ai që jepte urdhër tek satanai, që kërkonte rregullisht nga oshenari David dhe Joani i Rusisë, të bëjnë këta apo atë të mirë.

Duke u kthyer hapi portën e manastirit dhe hyri. Murgjit po pushonin. I ra kambanës, bëri mëngjezore dhe para se të dalë dielli ishte gati. I vuri samarin mushkës e Diel mëngjes. Do të vinte në fshat të meshonte. Vuri në trastë librat palosi me rregull amfet në një pecetë, i mori në sqetull dhe doli nga obori. Hoqi mushkën në një vend të ngritur ndenji në samarin e saj dhe filloi të meshonte. Por duke mbaruar duhej të ngjitej dhe në Dhimon, fshat i vogël; , përballë, pak më lart se manastiri.

Atje do të kryente shërbesë martese. Shkoi e mbaroi dhe mori kafshën që të kthehet në manastir. Atëherë një qoban trullidhur i thotë: «Dotë vemi bashkë o At». Ai mohonte. Nuk kishte arsye që të lodhej trimi. Por për deri sa këmbëngulte patër Jakovi u tërhoq.

Në rrugë thanë nga më të ndryshmet. Me të arritur në rrymën e madhe pak poshtë manastirit trimi ndaloj duke i thënë: «Tani hiq vetëm o At». Patër Jakovi këmbëngulte atëherë të mësosi arsyen. Mos vallë trimi deshi të rrëfehej, mos deshi të kërkonte diçka nga prifti? Por asgjë prej tyre. Trimin donte vetëm ta përkrahte patër Jakovin. E sqaroi. Dinte se barinjat e tërë dhe fshatarë qenë marrë vesh ta qëllonin patër Jakovin, murgun që me praninë e tij nuk i linte të zotëronin manastirin. Murgun që meshonte qdo ditë në manastir dhe nga kjo demonizohej një murg tjetër. Do ta godisnin para se të merrnin maloren për në manastir, në Rrymë. Atje që nuk i shihte dhe nuk i dëgjente njeri.

Me kafkën e Shenjtë të Oshenarit David

Nuk kishte vetëm respekt për oshenarin David. Kishte besim dhe përkushtim pa kufi. Në kishë merrte kafkën kur mungonin ose mendonte se mungonin të tjerët. E vinte poshtë para tij dhe i gënjëzuar apo plotësisht barkas lutej. I lutej oshenarit që ti jepte përlapsi dhe bindje për ato i lutej me sy të djegur. I lutej për manastirin dhe për murgjit e tërë dhe sa kërkonin ndihmën e shenjtorit.

Herë herë kur e kërkonin patër Jakovi shpinte kafkën e oshenarit David në fshatrat e Evise veriore. Herë këtu dhe herë atje: Vraponin njerëzit që të falehin. Linin dhe ndonjë dhrahmi. . . pak por shumë të vlefshme për manastirin. Patër Jakovi nuk priste asnjë për veten e tij. Dhe kishte ditë që gjatë, tërë ditë s'kishte ngrënë as një patate të vogël. Rastiste në dimër kryesisht të priste se mos vinte ndonjë nga Limni, ti binte pak bukë. Nuk mëllezëte për veten e tij, i jepte rasti të kreshmonte më shumë. Por kur kishte në manastir dikë duhej ti jepte diçka për të ngrënë.

Vishte të vetmen rrasë dinjitoze që kishte këpucë të arnuara trastën prej leshe dhije me kafkën e shenjtit dhe shkante. Vjeshtë a pranverë nuk kishte qadër, kushtonte shumë për atë. Rrasë të dytë. . . zbëhej diskutim! Këpucë të mira. . . ku të gjendeshin?

Me 1955-së në fillim të pranverës blëri kryeqin e tij dhe iku me këmbë për në Spathar dhe në një (burimi jetedhenes sot) duhet të ecte pesë orë. Fshatrat i dinte si laike kishte qënë murator aty me babain e tij. Pak para se të arrinte u prish koha dhe u arrinte se u prish koha. Duhet të arrinte që të mos lagej. Por ajo e zuri, kafka e ndershme rrezikohej të dëmtohej nga uji do të ishte dhe mallkim të lagej. Dhe ai vetë si do të qëndronte qull me kafkën që të faleshin fshatarët. Do të duhet që të vinte në ndonjë shtëpi të heqë rrasën dhe rroben e zezë që ta shohin edhe fshatarët....por kjo ndjellte mallkim edhe katastrofë.

Pikat e para ranë dhe nga jugu po afrohej. Nxitoi me sa kishte mundësi hapin dhe shtërngoi kafkën e ndershme në prehërin e tij. I foli së dinte. Shiu u bë i fortë por ai nuk lagej se ecte i kërrusur me kafkën në prehër dhe i nxituar. Për rreth tij po shembej bota. Përmbetje e tmerrshme. Thua se u hapën tërë qejtë. Një metër rreth tij (një metër para prapa djathtë dhe majtas) nuk binte pikë. Arriti në fshat dhe rendi për në kishë i thotë. . . kafka e shenjtë.

Ditën tjetër mbas dinte duhet të kthehej priste njërin priste tjetrin që të faleshin, u vonua. Që të vejë më shpejt preu nga monopati. Kaloi Dhamnet dhe po ngjitej. Arriti në rrymën e madhe dhe kishte mendonte- pak më poshtë manastiri. Errësirë. Nuk shifte as hundën e tij. Humbi monopatin nuk dinte se ku shkonte. Shtërgonte fort në prehërin e tij kafkën e shenjtë, i tha qfarë i tha. Erdhi një dritë përpara tij dhe e hoj në monopatin e saktë deri në manastir!

Duke dalë me kafkën e oshenarit David dhe duke u kthyer kishte shenja të tilla admiruese. Një herë që të tregonte mirësi Oshenari i hapi portën e manastirit. U kthye në darkë me kafkën e shenjtë dhe duke u afruar tek porta e hapi para se të trokasë murgu Eftim. I blëri nderim vajti të linte kafkën e shenjtë në kishë. Doli u ngjiti në qelën e Eftimit dhe ai u nudit. Nuk e dinte në se erdhi patër Jakovi dhe natyrisht nuk e kishte hapur portën. E hapi oshenari David me pamjen e Eftimit.

Hfaqja e oshenarit David me pamjen e murgut tjetër ishte e zakonshme bile e kishte kërkuar vetë patër Jakovi që të mos trembet.

Kafka e oshenarit David e honte dhe në Atdheun e tij në Livanatet. E zbrishte me trashë në Rroves fshat bregdetar. Qëndronte i mënjënuar se s'kishte shtëpi. Që të mos e shohin nëobenët dhe bujqit futej në një gropë dhe kundronte detin Evaik, kur do të vinte nga ana tjetër, nga Livanatet, që ta merrte varka.

Atë vit vuajti nga sëmundje e gjatë. Njerëzit e varkës që kishin njohur patër Jakovin luteshin dhe ata për shi. Patër Jakovi dëgjoji dhe pastaj u ul në një anë. Varka për pak arrinte tek Livanatet.

Atëherë prifti Jakov duke mbajtur trashën në prehër tha fjalë për fjalë tek oshenari:

-O Plak erdhën fshatarët e tu për thatësi. Të lutem tani që po vemi të blësh bubullimë. Ki kujdes mos më turpëro do të blësh rezil ti do të blësh rezil edhe unë. Doli në tokë dhe filloi të blësh bubullimë menjëherë. Tridhjetë vjetë me vonë thoshte:

-Unë o vëllai im i them në vesh shejtorit dhe ai më hap linjën me Krishtin tonë.

Ky spjegim ka teologji të mijera teologëve. Sepse fuqi qëndërse hire hyjnore dhe veprime të pa krijshme ka vetëm Perëndija. Hfarë ka në bazë nga që e dëshon në mënyrë të vërtetë dhe u pastruan me qdo lloj ushtrimi kanë hirin e kurajës tek Perëndija. Tek ata d. m. th. u dha falas privilegje që të kërkohen diçka nga Perëndija dhe Perëndija të bindet që tua blësh.

Sulmet e satanait e godasin pa mëshirë

Të rrëll marifetin që disponoi satanai e përdori. Filloi me ngasjet që ta blësh për vetë Jakovin. Nuk ia ngasje për ngasje. Dështoi. Jakovi thoshte dhe rithoshte:

-Për ty o Oshenari im David do të qëndroj të të rrëll.

E kuptonte se të të rrëll i bënte satanai që ta gjuante nga manastiri. Përpiquej qfarëdo që të ndodhte, duhet të bënte durim dhe të mbetej modest. Dhe jo vetëm kaq. Parandjente se këto virtyte «do të tregonin një ditë» Këto i thoshte dhe në fund të jetës së tij. Kishte u detyrua satanai

të luante kartën shumë rezultative. Dhe e luajti shpesh. Dërgoi vartësit e tij demonët të sulmonin Jakovin trupërisht.

Në Tetor të 1954-trës vajti në manastir për dy ditë igumeni Nikodhim. Dha udhëzimet e tij, pa qortë kryente Jakovi dhe iku herët pas meshës. Jakovi filloi shpejt punët. Pastroi kishën. E pastronte me kujdes, sepse sinë thoshte banonte aty Krishti dhe oshenari David. Pastaj pak para orës 11-të mori shkallën të ngjitej në fronin episkopal. Në qelën e mirë që flinte Nikodhimi kur vinte. Eshtrë qelia mbi guzhinë.

E hyri pra në qelë dhe filloi të pastronte. I lodhur dhe mezi i tij i dhimte shumë kur duke fshirë arriti në krevat. Mendoi të shtrihet pak minuta që të pushonte mezi i tij. Në fakt u shtri dhe pa fjetur shikon të futet nga dera një i frikshëm me pamje mongole dhe demon shumë i egër. I u sul në të qindat e sekondës. Menjëherë u futën dhe demonët e tjerë.

Jakovi e kuptoi por ishte vonë vajti të blinte kryqin e tij dhe një demon i egër me dorë të fuqishme e godiste me forcë në muskul. E ripërlëvte. I jpte tjetër goditje më të fortë. U përpoq në agoninë e tij të thërriste Shën Marinë. Duke filluar fjalën me sh. . . i dhanë demonët grushte në gojë. E goditën shumë e lanë pa ndjenja sa që nuk mund të re agonte. I thoshin me kërcënim» Ne do të të bëjmë kështu. . . ne do të bëjmë ashtu, ja zinin fytyrën dhe nuk mundeshë disa herë të thoshte ungjillin. . . » E shanë e frikësuan dhe sidomos e rrahën nga duartë, në gojë në nofull, në gjoks. . .

Në një moment me një goditje të fortë në muskul dora e tij u shkund. Preku në ballë dhe buzë e tij arritën të përshpërisnin shën Marija ime. Kjo që. U zhdukën menjëherë demonët.

Po Jakovi kishte hallin e tij. E kishin zhdehur. Kishte dhimbje të frikshme. Nuk kishte fuqi të thërriste fort. Mbeti pak orë aty nuk mundi të luante. Duhej ndihmë por asnjë nuk dukej. U përpoq të ulej nga krevati. U zvaris dhe ra poshtë. Durrë i dhimbnin nuk mundi të përdohte. U zvaris më shumë përprëkë për shumë orë. Arriti në shkallë dhe që andej u rrokullis. Kur e panë u tmerruan dhe u qortitën. I bërë pisë dhe i enjtur. Kudo që e zinin kishte dhimbje. Eftimi e ndihmoj shumë. I vuri jakë dhe i bëri gjëra praktike. Përdori dhe pomada. Vajti për shumë kohë. Gjashtë muaj kaluan që të bëhet mirë. Por mirë fare nuk u bë kurrë. Nofullat i dhimbnin deri në fjetjen e tij kur ndëronte koha dhe kur kishte lagështirë shumë.

Me të njëjtën taktikë tentoi satanai dhe herë të tjera. Një sulm të tillë e bëri më 1958-tën dhë ishte njëllëj e tmerrshme.

E sulmuan demonët me një të egër në kokë me pamje të tmerrshme i zi dhe trupëmadh. Ishte në muzeun e vjetër atje që tani janë qelët e murgjave Pavli dhe Efrem. E goditi në fillim i ziu dhe demonët e vegjël më pas në fytyrë dhe nëpër durë. Që të mos ketë mundësi që të bëjë kryqin e tij dhe të mos mundet të ftojë Shën marinë. E shanin kockë e lëkurë dhe i thoshin se nuk do ta linin të qetë kurrë.

E keqja që po bëhej nga demonët zhurma e tyre dhe zërat e tyre dëgjoheshin poshtë por pak. Dy murgjël në guzhinë që dëgjuan zhurmën nuk e morën me mend se bëhej e keqja në qelët e tyre sipër. U zvarris prapë jashtë i dërmuar Jakovi dhe që gati për të rënë të fikët. Mbeti atje për shumë orë deri sa e gjetën rastësisht. Kur u përmond u ankua:

Nuk dëgjonit o vëllezë dhe nuk vinit të më ndihmonit më zhdukën demonët. . .

Përlëvëri jakë, fërkime prapë fërkime dhe shenjat mbetën muaj mbi të.

Këtë vit më 1958-të kaloi dhe një provë tjetër të madhe. Në fillim të Janarit vdiq dhe motra e tij Anastasia e donte shumë dhe për hatër të saj vonoi të vinte në manastir. Bile la dhe dy jetim Marinë edhe Davidin; Ishte e sëmure dhe e varfër. E morën të sëmure rëndë me një mushkë nga Faraklla dhe e quan në Athinë. Nuk u kthye më. . . as e vdekur. Kjo vdekje u bë shkas që të dhimbte shumë për Jakovit dhe të qante shumë si vëllai i vërtetë. Me gjithë dashurinë e tij dhe me gjithë lehtësinë e igumenit i vuri vetes të mos e vizitojë në ditë e fundit të saj, as ta shohë të vdekur.

E donte shumë motrën e tij për këtë donte virtyti virgjëror të shkëlqetjes nga bota dhe të afërmit, ta zotëronte brenda tij absolutisht. U përpoq nga ajo orë kritike të ndalojë si murg varësin nga persona të dashur e të afër. Për shpëltimin e shpirtit të tyre interesohet dhe lutej

pa ndërrprerje. Ndjeu kënaqësi të pa fund dhe ngushëllim kur i zbuloi Perëndija se motra e tij Anastasija gjendet në hire « në kishën qiellore të Joanit të Rusisë ». Të tëra këto përshkruhen me njëdi në letërpërgjigjen e plakut për tek miku i tij prift Theodhor Theodhosiu », prifti Theodhor ishte bir i papa-Dhimitrit Theodhosiut, që si prift i enorisë kishte përgjegjësinë shpirtërore dhe për fshatin Farakall që njohu Jakovin e vogël).

Nga që përmbajta e letrës ishte tipike për nga mënyra me të cilin mendohej dhe jetonte plakun dhe nga që referonte vizjone zbuluese shtrijme të tëra dhe me orthografinë e tij.

Manastiri i shenjtë i Plakut, lo-të Mars 1958-të.

Hfarë na ndan nga dashuria e Krishtit?

I nderuar dhe i dashur ati im Theodhor, të falem të puth të djathtën me shumë respekt dhe shpresëtarë. Mora letrën tënde të shenjtë dhe të hollë, të falenderoj ngrohtësisht, për të tëra fjalët nëngushëlluese të tua, që derdhen ballsam në shpirtin tim të dhembshur, të falenderoj për lutjet e tua ndaj motrës sime. PO kështu dhe unë o ati i nderuar bëje lutje për të gjithë ata që iken nga kjo jetë provizore veqanesisht për të paharruarin papa Dhimitri që aq shumë e dashuroja që në fëmijëri. Atë Theodhor u hidhërova si njeri për motrën time por gëzimi ishte se u bë e denjë tasia modeste të kënaqet në faltoret e dashura të oshenarit Joan të Rusisë. Ati im në gjumë u zbulua dhe pashë motrën time në manastirin qiellor të Joanit të Rusisë. Ati im dridhem për këto që po të shkruaj, nuk pa veshitësi në ngjijë dhe as në gjykatore, ju bëjnë krahë oshenari David dhe Joani i Rusisë jeton Zotit, Perëndija. Tani nuk hidhërohem sepse porositi tek mua të mos qaj më por të gëzohem për atë që u bë e denjë në pallatet qiellore. Etërit e shenjtë vune respektin e tyre. Hiri i oshenarit David gjithmonë do ta mbulojë dhe do ta forcojë. Respektin tek presviterja dhe Dhimitraqi, veqanarisht tek plaka. Ate Theodhor Kristjani ikën nga kotësia e jetës së pranishme dhe vjen në pallatin qiellor që asnjë dhimbje nuk e shqetëson, e anije nuk ze vënd. Atje ska armiq dhe persekutim dëshpërim dhe dhimbje dhe peripecite nuk ndërhyjnë duke takuar atë me persona të veqantë dhe miqësorë morrin nga i afërmi fytyrën e shpëtimtarit dhe bashkëjeton në atdheun shekullor të tij dhe në shtëpinë të tërë lavdishme të atit të tij. Si njerëz sigurisht do hidhërohemi sepse nga afër nesh iku një person miqësor.

Përdërisa dhe zoti lotoi kur pa Lllazarin. Do të bëj durim për dashurinë Zotit tim dhe të Oshenarit David. Të më falësh për shkrimet e mia elementare, por njohe atin tim të respektuar Theodhorin se më dashuron dhe nuk do më keqkuptoi. Të lodha o Ati im por ishte i gjallë besimi dhe të tëra janë të shenjta. Me shumë dashuri shpresëtarë dhe respekt puth ballin tënde të shenjtë me puthje shenjtori.

Robi modeste i Zotit Jakovi.

Porosia e kryeëngjëjve

Më 1961 igumeni dhe ieromonaku Jakov vendosën të ndërtojnë kishëz për nder të kryeëngjëjve Mihail dhe Gabriel. Igumeni zgjodhi vendin dhe vuri piketa për kufijtë. Iku igumeni për në Limni dhe natën i u nëfaq patër Jakovit një oficer i bukur bjond, i gjatë me shpatë të florinjta dhe i tha:

-Ati im, jam kryeëngjëlli Mihail. Nuk dëshiroj që kisha të ndërtohet në atë vend ku u vendosën piketat por këtu që do të tregoj.

U ul dhe i spostoi me tutje piketat. Në mëngjes patër Jakovi gjeti piketat të spostuara. Kishëza parashikohej të ndërtohej provizorisht me baltë dhe kashtë se nuk egzistonin mjetet. Natën tjetër u dukën tek pater jakovi dy oficerë me shpata të florinjta dhe i thanë:

-Jemi Kryeëngjëjt Mihail dhe Gabriel. Ti thuash plakut tënd se ne nuk duam që shtëpia jonë të ndërtohet me baltë dhe kashtë por me shtëllë gëlqere dhe dru, kurse natia me tjegulla.

Mirë po këto materiale nuk gjendeshin lart në mal. Varfëri e madhe dhe rrugë të mirë për të transportuar nuk kishte. Për këto i pyeti patër Jakovi dhe ju përgjigjen:

-Mos u młrzit patłr, do tł interesohemi ne. Do tł bjerł shi natłn dhe rryma do tł bjere shumë rłrł. Materjalet e ndłrtimit do ti dhurojnł kristianłt besłmirł.

U blnł tł tłra sił u parathanł me njł admirim epikurian.

Rezatimi nuk burgoset

Mł 1962 vajti qł tł shohł manastirin prifti i Hukłs (Burimit jetłdhłnłs) płr tł cillin folłn mł parł. Bir i papa Dhimitrit, qł mł shpejt meshonte nł Farakłll. Njiheshin qł nga vitet e flmijnisl sł tyre dhe patłr Jakovi mund tł fliste lirshłn. I foli płr disa nga mundimet e tij bile dhe i tregoi płr sulmet e satanait, po ashtu si edhe płr disa płrvoja tł shenjta i rrłfeu frikłn dhe dyshimet e tij.

Si tju them o Ati im, disa thonł se e płsova, se e humbas płrderisa thoshte demoni tek demoni tjetłr: «Theja dorłn, qł bln kryqin e tij». Dhe ato qł shoh tek kafka e shenjtl, ne ajo vrimł łshtł i gjallł shłn Davidi. . . do mł thonł se diłka kam. . . ;

Dhe avash-avash i tregoi, herł pastłr dhe herł me gjysłn fjale, shfaqiet dhe ndłrhyrjet, tł oshenarit David por nł njł moment nuk u płrmbajt:

-Młrzitem, vuaj, patłr Theodhor. Do tł iki. . . Rri płr oshłnarin. Erdha refugjat i vogłl, nuk prura asgjł, dhashł kłtu zemrłn time. . . shikon tani si u blra. . .

I thashł kłto plak i lumur Jakov, por nł fillim tł 10 vjenarit tł gjashtłdhjet u dukłn dy gjłra qł zmadhonin shumë nł personin e tij. Bile njłkohłsisht płrparimi shpirtłror qł sillte rezatimin e tij nł zhvillimin e organizimit tł tij. Tł dya vazhdonin njłra pranł tjetrls.

Tani netłvł nuk kishte ndeshje me demonłt. Kishte ndeshjen e shłnjtoreve dhe tł Perłndisl. Jo se ndaluan absolutisht ngasjet por kishte kaq dashuri tł ngrohtł dhe płrkushtim tek shenjtorłt dhe tek Perłndia qł mbushej, lumłronte i tłri. Nuk mbetej nł mendjen dhe nł zemrłn e tij asnjł vatłr bosh qł tł futej ngasja. Ajo dashuri e tij e ngrohtł dhe e thithte kaq sa qł harronte słmundjen trupore dhe mundin e friksłm. I tłri blhej shpirt. Fliste me shłnjtorłt, rreth tij kishin hapur krahłt engjłj, pastłrtia mbizotłronte nł tłrl qłnien e tij. Lumnia e mbretłrlisl sł qiejve ishte diłka nł qelinł e orendisl sł zgjedhur, do me thłnł nł mendjen dhe nł zemrłn e patłr Jakovit.

Kur njł murg i blri shumë presion, qł ti thotł płr kłto płrvoja, tej nga gjysmłfjalłt dhe tł nłnkuptuarat qł herł-herł tł linte, i tha me qetłsi modeste:

-Sonte o biri im isha dhe bashkl meshoja me shłnjtorłt dhe engjłjt.

Dhe fytira e tij behej dritł. Murgu me habi pyeti «si blhet kjo»? Dhe plaku i lumnuar:

-Ati im mos pyet, kłto hanł tema shpirtłrore.

Nguli kłmbł murgu dhe Plaku u spraps me njł kusht.

Ati im, tł mos thuash asgjł. Kur tł vdes ndonjł herł do tł thuash se njł plak me tha se meshonte netłt, se bashkl jetonte dhe bashklmeshonte me shłntriadhłn płrditł.

Pe, Ati im, řfarł lumturi kemi ne murgjit dhe veřanarisht klerikłt?

Me ato kupton řdo njeri pse nuk i trembej vdekjes. E kundłrta e prisnin řdo ditł řdo orł dhe řdo moment. Huditeshin disa qł e dłgjonin shumë shpesh psallte shłrbesłn e vdekjes nł orłt familjarizuse tł vdekjes. Shtrihej nł tokł kryqłzonte duart dhe fillonte shłrbesłn e vdekjes. Ndonjł herł duke dashur tł sajojł i thoshte dikujt:

-Eja tł tł them njł kłngłz. Dhe psallte troparet e shłrbesłs sł vdekjes.

Prekse ishin dhe płrvojat e tij nł kohłn e meshłs hyjnore. Sa i shihte dhe jetonte. Blnte proskomidhi dhe shpesh shihte gjendjen shpirtłrore tł tł fjeturve, qł płrkujtonte. Nga dera gjysłm e hapur e vogłl e Agjo Dhimłs, e panł para proskomidhisł tł qłndrojł larg, tł mos prekl nł tokł. Harroi atłherł tł płrmendł nłnłn e tij dhe ju řfaq me ankesł:

-Jakovi im tek tł tłrl dhe dhuratat e tyre, mua sot nuk mł dhe.

Tregonte se e njłjta i ndodhi me Makarion e Qipros. Duke mbaruar Proskomidhinł dhe duke u kthyer tł vejł nł tavolinłn e shenjtl e shikon tł qłndrojł djathtas tij me grushtat njłra brenda tjetrls sikur kungon prifti trupin e Zotit. Nł płrkujtime dhe nł lutje płr tł vdekurit, ishte

skollastik. Përkujtonte jashtë zakonisht shumë. Edhe murgun Antimë që e shtërmundoi kaq. Bile dikur ju lut Perëndisë mizerje, në bodrum dhe shumë të trishtuar. E përshëndeti dhe Anthimi i tha:

-Këtu jam. . . kur më përkujton kalon një rreze dielli dhe diçka shoh.

Të tërë blëshin në një mënyrë të thjeshtë dhe të ngadaltë. Orën e Heruvikut shumë herë nuk gjendej në Agjë Dhimë i vetëm meshuesi i lumnuar. Engjëjt e pranishin lavdëronin Perëndinë, gëzonin atmosferën, bashkëvepronin me meshuesin, krahët e tyre preknin meshuesin, shihte pamjen e re të tyre. . . Del bënë hyrjen e madhe. Një murgeshë e pranishme e shikon të lëvizë në ajër të kthehet tek Ajo Vëmë pa shkelur në tokë. Huditej dhe bënte kryqin e saj, e kishte humbur për herë shihte qendi. Kur mbaroi mesha dhe murgesha vajtë të marrë uratën e tij që të ikte i thotë të habitur:

-Mesha sot ishte ndryshe. Ajo mori guxim dhe hapi gojen e saj të përshkruese hyrjen e madhe. Por parapriu plaku dhe i tha të heshtet që të mos thotë gjëkund asgjë.

Ah shpjegonte më vonë detyrat shërbyese. Që të bënte dhjakun të kujdesshin i foli për përvojat dhe synimet e tij me një hapje të thellë:

-Ah ati im të shihnit se qëbhej në orën e Heruvimit kur prifti lexonte uratat, do iknit të tërë. . . në mënyrë të padukshme ngjiteshin dhe zbrisnin engjëjt dhe shumë herë ndjej krahët e tyre të godasin në krahët emi.

Në orën e meshës të Heruvimit të kërkesës, ndriste dhe rezatonte pastërtia, lumnia dhe madhështia. Po ai ieromonaku i zhvilluar që nga 1960 dhe më pas rronte dhe punonte në një shtëmundje të vështirë, ai bënte lëvizje madhështore por jo nxitëse, Kishte teleliturgji mbretërore. Seivili ndiente se kjo madhështi dilte nga respekti i pafund që kishte misteri i falenderimit. Akoma më shumë: Natyrisht ndikohej nga prania e engjëjve të posaçëm dhe krye engjëjve dhe shënjtorëve në ajo Vime. Kishte thënë në tavolinën e shënjtë sa shumë herë:

-Engjëj dhe Kryeengjëj o biri im, mbaj në trupin e Zotit!

Të tërë këto u bënin shumë shpejt shkaku i një rezatimi të pastër Jakovit që filloi e vogël në fillim por e qëndrueshme. Kudo që meshonte nëpër fshatra dhe kudo që shkonte me kafkën e oshenarit David dëshin s'dëshin Kristianët u bënte përshkupje, Diçka u trasmetonte dhe i frymëzonte edhe pse nuk nixhte fjalë. Atë gaz dhe plot dashuri të pastër, fytyra, balli i ndritur i tij, sytë që përqaftonin njeriun dhe pozimi hyjnor i zërit të tij. . . që të tërë qendronin njerëzit duhej të ishin prej guri ndonjë i ngurtësuar që të mos ndjente se diçka tjetër ishte ky murg. Dhe ajo diçka tjetër nuk mund të jetë gjë tjetër veç hyjnore gjersa mbjell dhe dashuri e paqe, sjell rreth tij.

Në realitet kur rri afër tij, fliste a nuk fliste, në mënyrë të pa ndjeshme paqësoshë. Të trasmetonte thjeshtësi, qetësi të brendshme këtu dhuratë e disponojnë vetëm njerëzit e thjeshtë të Perëndisë, orënditë e tij ata që duan shumë dhe që i shërbejnë me përshkupim.

Jakovi i lumnuar shërbente në fakt me përshkupim absolut tek Perëndia. I shërbeu me pasion në formën e lartë të shërbesës si meshues. Asgjë më e shënjtë, asgjë më e lëmbël. Por dhe asgjë më të frikëshme se nga mesha! Hahej nga temperatura me takikardi me shtërngim të shumtë në gjoks, me plevit të tmershëm. . . dhe meshonte. Veçanarisht në vitet e fundit që kishte gjithmonë problemin e zemrës- dhe nga 1986 hap pas hapi përgatitej shumë herë në qeli dhe priste të mirte veten të zbriste në kishë. I lutej oshenarit David jo të kurohej por që ta ndihmonte të ndihmonte në këmbë të tij dhe të meshonte por vetëm të meshoj. . . dhe pastaj le të vinte qfarë të donte Perëndia. . . por të arrinte të meshonte! Kaq meshues ka që në lumnuari bile ndodhi në saj të shtëmundjeve dhe nga që rrëfente deri në orën tre të mësgjexit, të mendojë disa herë:

-Sot nuk do tëja dalë nuk do të duroj dhe njerëzit tanë të mirë erdhën nga larg që të meshohen. Atëherë i u qfaqën Shënjtorë dhe i thanë:

-Jakove, nuk do të meshosh dhe në erdhëm nga aq larg? Për pak fillonte dhe sa përparonte shërbesa ndihej më mirë.

Kur bile futej në shumë herë nuk kishte ndjenjë e të shtëmurit. Në fund e thoshte dhe ai vetë mendonte se fluturonte kaq i lehtë blëhej. Dhe vishte gjithmonë një kostum priftëror të

hollë. Kurrë nuk kishte dhe nuk dha para për një kostum të mirë priftëror. Vetëm, në vitet e fundit kishte kostume të mira dhurata nga djemtë spiritual të tij. Por edhe ato i vishte herë vetëm kur kishte njerëz dhe në festa.

Falësit e atëhershëm ishin njerëz më me fat. Atëhere patën Jakovi me ata pak fjalë mund ti shihet më shumë ti degjonte lirshëm. Pastaj qenë vitet-nga 1960- që episkopi i mirë i halqidhës Grigori dërgonte në manastir në behar djem të rinj, studentë teologj dhe të tjerë.

Ata të tërë njohën dashurinë hyjnore pa masë të patën Jakovit të cilin për blmat e tij spirituale edhe e respektuan dhe e donin pa kufi. Atë deshi dhe kryepeshkopi i mirë Grigori që njihet apo dyshonte për hyret spirituale të patën Jakovit të pashkolluar. Pra nuk i kishte thënë në dorëzimin e tij se një ditë kisha do ta shpallte shënjtor.

I lumnuari patën Jakov kishte aq shumë kujdes vërtytin murgjoror të bindjes sa që vetë ai me mburje hyjnore thoshte:

Kurrë nuk shkela porosinë e Nikodhimit, as më shkonte në mendje dëgjoi.

Të njëjtën mund të themi edhe për vërtetin e papronsisë. Por ishte e lehtë dhe e vogël në sytë e tij dhe nuk fliste për të. Fliste dhe zbatonte tejkalimin e saj, lëmoshën. I tejvarfër dhe i qeshur jetoi dhe mbylli sytë e tij. Edhe pse kish në vitet e fundit shumë nuk mbajti kurrë asgjë për veten e tij. Nga 1960 dhe me pas gjithnjë kish ndonjë mundësi në manastir. Dhe vetë ai atëhere mori rrogë si prift i enorisë. Por nuk i mbetej dhrahmi. Që atë herë filloi lëmosha e përngjashme e tij me qindra fillimisht, me mijra më pas. U bamirësua me sasi të mëdha dhe bile dhënie të rregullta. Sa nuk ishte Igumen sigurisht pyeste gjithmonë Nikodhimin për të dhënë dinjka nga jipte miliona në të varfërit dhe sidomos tek të sëmurët.

Bota ja shpinte apo ja dërgonte dhe ai i ndante atje ku duhej. Vetëm dy tre herë e mashtruan disa hora dhe u dha para. Por nuk u mëlëz. Shumë shpejt të tjerë i dërguan të shumuara, për të varfërit dhe të sëmurët e tij.

Shumimi i bukës dhe i manestres

Në Gusht të 1963 erdhën në manastir 75 Livijsanë. Punuan për serën e manastirit, për ajonerin vullnetarisht. I kishin taksur shumë nga Livanatet etdheu i oshenarit David, të ofrojnë dinjka në manastirin e bashkë patriotit të tyre. Kështu arritën atëhere 75 burra që të bënin veprën e serrës. Në manastir rrinin 15 të tjerë për të ndihmuar. Patën Jakovi kordinonte punimet në përgjithsi por ishte dhe vetëm dhe duhej të interesohet për ngrenien dhe qëndrimin e këtyre njerëzve të mirë.

Përdori qfarë egzistonte dhe nuk egzistonte në depo. Një ditë ushqimet mbaruan. Para kishte. Kërkoi në tërë raftet dhe tërë qoshet. Ariti të gjejë 2, 5 oke manester. Dhe nga buka vetëm gjysëm meshë, idha dha plaku Eftim gjysëm meshe. Sasi qesharake për 100 persona pothuajse që punonin tërë ditën në punë krahu.

Mëlëzitej dhe nuk dinte se qfarë të bënte. E zuri diziluzionimi po qante që do të linte njerëzit pa ngrënë. Por befasisht uli tenxheren e madhe, Hedh brenda manastren. Vendos edhe bukë dhe vajti në kishë. Qëndroi para ikonës së Oshenarit David dhe i tha:

-O Shënjtori i im. Ata njerëz punojnë për manastirin tënd. Kthehen të lodhur dhe të uritur. Nuk kanë asgjë tjetër që tu jap të hanë, vetëm 2, 5 oke manester me pak vaj, gjysëm bukë dhe gjysëm meshë (dhe ja tregonte shënjtorit). Të lutem ti ta bekosh të hanë dhe të ngopen.

Gatoi në këtë tenxhere e nxirte vazhdimisht gjellë dhe nuk kishte të mbaruar. U ngopën të tërë dhe teproi gjysëm tenxhere po teproi. E panë të tërë. Dhe igumeni i atëhershëm patën Qirilli. Shumë vite më pas duke theksuar nderitë e oshenarit David patën Jakovi thoshte:

-O vëllai im përshëritje e nderisë së 5 peshqëve.

Itërhërshmi i pa ngrënë jetimët e motërës së tij

Llmosha në vitet e para nuk ishte e lehtë. Deri në 1975 as shumë para i jipnin njerzit, as mund të jipte lemshë pa lehtë. Dhe nuk mund të jipte lemshë blëhej i mjerë. E shihte dhe hidhërohej shpirti i tij. Ai i ndrituri person gjithnjë inkurajoi i jipte një trishtim të thellë që të shponte zemrën. Vuajti shumë. Bile një herë më 1965 më 6 Gusht jetoi trishtimin më prekës të jetës së tij.

Motra e tij Anastasia, për të cilën u kujdes dhe e donte shumë la më 1958 dy jetim të vegjël Davidin dhe Marinë. Në Farakllë varfëri e madhe. Fëmijët skishin të mira materjale por skishin as nënë. . . gjellë, ndonjë robe, klapuç. . . Të vegjël ishin mund të harronin. Por prehrin e ngrohtë të nënës, përklldheljen e saj si ta harronin? Babai i tyre që i rimartuar. Dëgjuan fëmijët nga komshinjtë se do të venin në panairin e Metamorfozës tek oshenari David. Fluturoi zemra e tyre. Kishin dëgjuar sa daja i tyre i mirë ishte atje murg. Pa një e dy dhe pa patur ndërgjegje për distancën thanë të vinin dhe ata. Por duhej të ecnin të paktën 6 orë më këmbë. Të mernin për të ngrënë me vete nuk kishin, klapuç për rrugë përmes maleve skishin që të mbathnin. Kishin vetëm në zemrën e tyre marrëzi për dajën. Dhe shpresë të thellë se diçka nga nëna e tyre do të gjenin tek daja i shenjtë.

U nisën gjitonit pak pas drekës më 5 Gusht. Nga pas tyre edhe të dy vllëzrit. rrugët pambarim, gurë të këlqinj, malore, rryma, pyje. U lodhën fëmijët, i mori uria, u dhimbnin këmbët e tyre, por do të shkonin tek daja. . . dhe vazhdonin. Dhe ja njëherë arritën. Daja i tyre kishte të tërë përgjegjësitë dhe as nuk mundën ta shonin. Natën nuk u kujdes njeri për fëmijët. Diku u mblodhën në një anë, mbyllën sytë e tyre dhe nga lodhja fjetën pa ngrënë.

Në mëngjes nga zhurma e besimtarëve u zgjuan. Nuk u futën mirë në kishë, skishin rroba të mira, shin zbathur. Para drekës mbaroi mesha. Prisnin të dilte Daja. Doli i fundit. Ju afruan, i puthën dorën. Ai i pa dhe fluturoi zemra e tij, por së shpejti një trishtim i thellë i errëloi fytyrën e tij. Ngjante i vdekur. Gjeti kurajo ngriti dorën dhe u ledhatoi kokat. . . Varfanjakët e zbathur të motrës së tij! Nuk kishte të jipte asnjë dhrahmi dhe as ndonjë meshë të tij. Nga manastiri sduhej të merte. Uplurë dhe ju tret zemra e asketit të ndjeshëm që jetonte vetëm për dashurinë dhe mëshironte shumë. Fytyra e tij e ndritur u bë e verdhë, humbi. Kish porosi të reptë nga igumeni të mos japë, tek të afërmit asgjë nga manastiri. Virtyti i bindjes ishte i shenjtë, ishte murg i vërtetë dhe duhej ta mbante. Vetëm dy lot nuk mundi të mbante. U ledhatoi kokat me dorën që i dridhej dhe u tha «më të mirë o bijtë e mi».

Fëmijët dëshpërim i zi. . . Rufe të binte sipër më pak do të mëlziteshin. Ullën kokën. . . Bota që shembur. Vanë më tutje. . . Të tërë hanin diçka dhe përgatiteshin të mernin rrugën e kthimit për në fshatrat e tyre. Nipërit jetimë të oshenarit Dajë skishin vënë as naforë në gojë!

Për pak komshijtë e tyre të Farakllës duhej të ndiqnin dhe jetimët e pa ngrënë sepse vetëm nuk e dinin rrugën. Nga pas edhe ata. Duke zbritur për tek rryma i pa rastësisht një murg i ri i atëhershëm, patër Qirilli, igumeni i sotëm i manastirit. U foli, pa hallin e tyre, e kuptoi. U gjeti meshë të hanë, të forcoheshin këmbët e tyre. Dikush u kish dhënë disa dhrahmi. Dha 20-shen tek Davidi dhe talarin tek Maria. Fëmijët u kthyen të kllupur i priste vetmija e farakllës. Si të njihnin të riturit, tajetonin që të binden se nuk që nga indiferentizmi.

Sa për të vetë lumnuarin ai më shumë se qdo gjë nuk harroi kurrë torturën e asaj dite. Që kishte para tij jetimët e motrës së tij dhe nuk i ndihmoi. Pas 20-të e ca vjetësh thoshte dhe rithoshte tek mbesa e tij Marija, tek vajza e uritur dhe jetime e 1965-s:

-Ah, marija ime, ta dish se sa dhimbje ndjeva atëherë

Sëmundjet e shënuan që herët

Puna e ashpër shërbesat me shumë orë dhe pagjumësia e përditëshme në qeli, i sollën rezultate. Kishte dhe kreshmimin e rreptë. Kështu shterimi i organizmit avanconte shumë. Diçka që rregullisht që duhej të ishte bërë akoma më herët. Dhe nuk kishte ndërmend të ulte ushtrimin me asnjë fuqi. Sa forca e tij shpirtërore që e fuqishme, aq këmbëgulte në ushtrimin e rreptë: Thua jse, qëllimi i ushtrimit ishte pikërisht ajo, të mbajë forcat e tij shpirtërore të lira nga ndikimi

i pasjoneve, të ngasjeve dhe të materies, me q l lim që të drejtohen pa pengesa për tek Per ndija të shenjt rohen prej tij.

Por trupi u p r r nga 1956-ta i dhimte pa mëshirë mezi i tij. Për dhimbjen në këmbë nuk thoshte asgjë sepse e vuajti. Por me mesin e tij qe epa mundur. Dhe si të mos dhimb  te p rdesisa në 23 orë as dy orë nuk e linin rehat. Kishte probleme në qoftëse shtrihej dy orë natën. Dy b lheshin orët e  lodhjes kur i dhimbte shumë. Dhe kur nuk meshonte. Se po të kishte për të meshuar dhe në se gdhinte festë e madhe, krisht lindje, Theofani e të tjera, atëhere pra nuk flinte fare. As edhe në vitet e fundit të tij, që kishte pompa në zemër. Shkonte nga aty pran  në murg vëlla dhe i thoshte:

U lodhe o plak, eja tani të qet sohesh pak.

Ai përgjigjej:

-Shko Ati im, unë do rri është natë e madhe sonte nuk jam lodhur.

Në mëngjes që ngriheshin të tërë, e gjenin akoma të g nj zuar, me petrahilin e tij të lutej. Në të tilla ditë pas lutjes së gdhirjes zbriste në kishë pa i th n  askujt. As donte ti flisnin gjendej gjetkë dhe gjendej në botë tjetër.

Kështu, u nevoit për mesin e tij mjeku. I bënë t t dhjet  gjilpëra por e keqja vazdonte, shërim nuk shihte. T rhiqej tërësisht nga punët dhe derisa, atje u  faq osh nari David me fytyrën e pat r Spiridhonit nga mali i shenjtë që e kish pritur. Spiridhoni e ndihmoi të ngrihej dhe i tha: «Mb shtete mesin tënd në mesin tim të shëndoshë». E ndihmoj dhe e bëri. Atëhere Shenjtori i ktheu pas duartë e tij dhe e zuri nga mesi pat r Jakovin që dëgjoi k rcitjen e mesit. Ajo qe. Dhimbja humbi. Dhe sh njtori e pyeti:

-Kush jam?

Mori përgjigjen: «Pat r Spiridhoni». Atëhere shenjtori i tha:

«Jo më njohe nuk do të thuash emrin tim, rri në shtëpinë time! U hap dera dhe pa shenjtorin të dalë dhe të zbresë nëpër shkallë.

Me 1964-t r hoqi shumë nga bajamet e tij. Kishte dhimbje të tmerrëshme dhe në veshkat e tij binte qelp. Shumë herë e zinin dhimbje të pa durueshme në meshë dhe nxihej i t ri. Kurrë nuk rastisi të ndërpresë meshën hyjnore sado që të vuante do ta mbaronte.

Me 1962 i erdhi keq Perëndisë dhe dergoi në manastir në murg të mirë Qirillon. Ai që sot është igumeni i manastirit i qëndroi dhe e ndihmoi aq sa mundi asketin e sëmurë Jakov vuajtjet e të cilit nuk kishin fund.

Me 1967-te e gjetën të tjera. Bëri në operim shumë të vështirë nga dhjami dhe apandesiti me reaksion peritonik dhe probleme me prostatin. Vuajti shumë nuk dinte se çfarë kishte. Në spital s' deshi të shkonte. Nxihej grisej dhe p r p lletej nga dhimbjet. Qirilli e gjente në gjendje d sh ruse. Nuk mund të lëvizte, zvarrisej. Që të vnte pak me tutje binte dhe zvarrisej me të katra me fytyr  nga toka. P soi krizë të frikëshme dhe e soll n pa ndjenja në spitalin e halqidh s. Ata menduan për apandesit të thjeshtë. Pranoi me në mijë të lutura të mjekëve dhe klerikëve të operohet. Vështirësia e tij i dedikohej në atë se nuk donte të hiqte rrobat dhe të shihte njeri trupin e tij. E konsideronte ekstrem të cilitjes:

-Do të bëhem gaz o etër. Asnjëherë s'më pa njeri. Dhe në fakt ishte kaq i pastër dhe kishte aq shumë kujdes që të mos i shohin trupin, sa që vete ai asnjëherë nuk zgjati dorën e tij në trupin e tij, si  thoshte igumeni dhe spirituali i tij Nikodhim. Akoma bile dhe foshnjat që pag zonte kaq vite nuk i shihte kurrë. Mbante sytë e tij lart dhe pohonte me dobi hyjnore dhe kënaqësi:

-Nuk pashë kurrë si jane organet e fëmijëve.

I thanë pra g njeshtra se nuk do tja hiqnin rrobat, do ti bënin gjoja në vrim  në roba. Kështu pranoi të bënte operimin. Në 4 të Tetorit priste në Sallonin e vogël për në kirurgji. Të pranish n ishin arqimandrit t Klerik  Polikarp, Nikodhim, Vasilios dhe dikush akoma. Pat r Jakovi ju lut shumë dhe midis të tjerave tha si  tregonte:

-Po do oshenari im David të rikthehem në manastirin tënd eja të më blsh mirë. . . . për një çerek ore duhet të jesh këtu. . . . dhe po të vish kalo të lutem të marrësh dhe Joanin. . .  sht  në rrugën tënde do të kthehesh në një rrugicë djathtas dhe do ta gjesht.

Për pak minuta thoshte me z  zyrtar arritën oshenari David (bile i djersitur se i kishte kërkuar të vinte shumë shpejt) dhe oshenari Joan. Q ndruan në port dhe duke përshëndetur i thanë me fjalë dhe  lvizje:

-Unë jam plaku David dhe këtej oshenari Joan Omollojiti. Nuk na k rkove erdhëm mos u shqetëso, do të blhesh mirë.

Menjëherë kuptoi se klerik t e pranishëm nuk përshëndetën asnjë nga të dy shenjtor t dhe protestoi:

-Etër nuk ngriheni? nuk p rsh ndesni?

Ata u  udit n dhe Nikodhimi u bl  më i qartë:

-Vajti e humbi Jakovi. . . .

E morën në kirurgji i vunë narkozë dhe pastaj i hoqën rason, anterin dhe rrobat e brendëshme. Para se ta zërë mirë narkoza pa të hapet porta dhe u futën të dy Shenjtor t. Kirurgu Sp. Kalloheri hapi dh mb t i shtangur. Nuk kishte thjesht Apandesit por gjendje kritike. Vendosi të fillojë dhe të dilte ku të donte. Doli për mirë. Doli me sukses operimi i ind rlikuar dhe u kthye asketi në qeli. Kush vinte që ta shihte i thoshte «Sa kirurg i mirë është zoti Kalloheris», për të cillin nj koh sisht lutej të këtë shëndet. Atëhere humbi durimin e tij oshenari Joan dhe natën ju  faq i zemëruar:

-Jakov,  far  mburr vazhdimisht mjekun? Unë të blra mirë. Unë kisha porosi të të operoj. Mjeku vetëm  mund të blnte?

Mjeku Kalloheri pasi kaluan disa ditë vajti në manastir që të shoh  pat r Jakovin tek i cilli pohoi  do gj  për operimin e ndërlikuar:

-Ndjeja se dorën time dikush e drejtonte dhe tani kam ndjenjën se nuk e blra unë operimin. . .

Puna e natës trupore dhe shpirt rore i krijoi gjithashtu gjendje të keqe në këmbë. Bëri flebit masiv. Ndiente dhimbje të frikëshme dhe nuk mund te ecte më. Me 1974 e çuan në spital NIMITC për operim. Pranoi se interpretoi provat e operimeve si masë e veçantë e Perëndisë. Dhe thotë:

Lejoi Perëndia të shkoj në spital kaq herë dhe të blj operime që të modestohem.

Këtë herë mbeti në kirurgji 6 orë dhe më tëpër. Kirurgu G. Kodhelis u detyrua të blnte prerje shumë të mëdha, se damarët e kalbur ishin shumë.

Atje në sallën e spitalit ju  faq Hyjlind sja që ti japë guxim si e tregoi tek vizitori i tij dhe biri spiritual, pat r Pavllo Joanu:

-Dje o biri im në një moment hyri një Zonj  e veshur si Infermjere, mbante dhe një djallë në prehërin e saj. «Hb n Ati im» me pyeti. «Hfar  të blj o Zonja ime. Jam i sëmurë dhe m rzitem që kam ikur nga manastiri im. Midis të tjerave o biri im unë pyeta « Këtu infermjer t kanë fëmijët e tyre në spital? : Atëherë ajo më buzëqeshi dhe më tha: «Mos ki frikë do të blhesin mirë». E pyeta «Cila jeni ju o Zonja ime? » Atëhere prap më buzëqeshi pa më th n  asgjë tjetër. Unë u ktheva nga i sëmuri në krah që ta pyes mos dinte cila ishte ajo zonjë dhe ai plot çudi: «Për k  Zonj  flisni? Atëhere u ktheva dhe nuk pashë njeri. Dhe kuptova or bori im se ishte Shën Maria jonë.

U kthye në manastir por nuk mund të punonte më në punë të vështira krahu. Shumë orë të ditës qëndronte në g unj  dhe rëfente. Se r fimet më të shumta i pranonte deri në fund të jetës së tij i g unj zuar.

Ato janë gjëra të Perëndisë

Me që pat r jakovi ishte dhe prifti ne tre fshatrat duhej të vinte dhe të djelave dhe bile disa herë kur e lipte nevoja më shumë. Duhej të vinte me kafshën e tij në të ftohtë në borë në

ngrica në vapël. . . nuk ishin pak herë që shpëltonte mushka e tij Haidhoja, në dimer me borë u tremb në pyll kafsha, hodhi poshtë patër Jakovin u godit keq dhe humbi dorashkat e trasha prej leshe që i kishte dërguar për kushte të tilla Zoi. Nga që ishte gjithmonë i shteruar nga ushtrimi ftohej shumë duartë e blëshin shkop dhe vështirësohej të meshonte.

Shumë herë vinte në fshatrat për arsye të ndryshme pa e marrë mushkëlën. Kështu kthehej nga damnjia dhe bile ishte i ngarkuar me mjaft peshë. Pothuajse dy kilometra para se të arrinte në manastir kaloi një taksì me pasagjerë që e njihte patër Jakovin dhe i propozoi shoferit ta merrnin edhe atë. Shoferi u përgjigj:

-Leri murgjit skanë nevojë.

Vazhduan dhe më të arritur në manastir u përplasën dhe vetë patër Jakovi u hapi portën. Taksixhiu dhe paragjeri e humbën. I pari kërkonte ndjesë.

Të tilla qenë shumë të zakonshme po le të përmendim akoma dhë një rast. Një nënë kishte sëmure flmijën dhe sillte rrobat e tij që të lexonte patër Jakovi. I sillte më 1970-të me taksinë e Athanasios Varvuzu. Dimër, baltë nuk ishte blarë rruga e re dhe taksija mbeti në baltë pikërisht atje që kthehte rruga për në askëtin oshenar David, në kryqëzim. Zbritën dhe do të vazhdonin më këmbë kur po kalonte me mushkë patër Jakovi, duke vajtur të kungonte në Damni një gati për të vdekur, distanca të pakten ishte gjashtë shtatë kilometra nga manastiri. Nëna kërkonte të fliste tek patër Jakovi, por ai i tregoi të shenjtat (kungatën Hyjnore) i tha të bënte kryqin e saj dhe i tha të shkonte në manastir ku do të shkonte dhe ai vetë. Nënë dhe taksixhiu ecën dhe plotë 15-të minuta dhe aritën. Hynë në kishë u falën dhe të mrekulluar shofin patër Jakovin të dilte nga ajo Vima.

-Patër Jakov nuk të pamë pak para në rrugë?

-Po o biri im.

-Nuk veje në Damni të kungoje atë gati të vdekurin?

-Po o biri im.

-Dhe si vajte dhe u ktheve aq shpejt?

-Ato biri im janë gjatë të Perëndisë! (e tregonte taksixhiu në sytë episkopit).

Dhe gjatë të Perëndisë nuk i diskutonte. I pranonte sinë vinin. Një lloj besonte për besimin dhe kreshmimin. Për të qënë krejt të kuptueshme dhe gjatë hyjnore i rekomandonte ngrohtësisht pa dhënë shumë sqarime. Vetëm thoshte se kreshmimi është porosia e parë që dha Perëndija tek njeriu. Prandaj dhe kur mitropoliti Nikolaos dërgoi Letër në enorinë e tij për të ulur kreshmërinë e kreshmës së madhe provoi shumë hidhërim dhe nuk fshehu mosmiratimin e tij. Disa veprime të tilla si dhe qfarë gjera unike shihen shtremblë në venorinë e priftësisë e bënin të thoshte:

-Dhësotët janë kanë varur (nuk e zbatojnë). U mërzi shumë kur një episkop dorëzoi një prift tek i cili nuk dha Plaku aprovim sepse kishte pengesë nga arsye e mëkateve të tij. Duke iu përmbajtur me saktësi porositë të murgjërisë dhe duke askëtuar rreptë jo të lenë pas dore iu dha nga Perëndija tek shenjtorët dhe bile për oshenarin David por edhe për oshenarin Joan të Rosis. Fliste bashkë me të thjetë dhe direkt. Kërkonte kështu dhe atë pa hezitime dhe pa e sjellë vërdallë. Ndërkohë bile zemërohej dhe e trembte Oshenarin David. Kështu që më 1972 kur dikush keq bënte nga Rrovijes preu disa pemë ulliri mbetur e vetmja ullishte në manastir dhe patër Jakovi u mërzi. Akoma më shumë që do të duhej të vraponte tek rojtari e fushave, polici, prokurori përderisa igumeni e kishte lënë përgjegjës në manastir. Kishte aq mundime tani, gjyqet i mungonin. U revoltua sa nuk merret me mend. Nuk u mendua fare zbriti në Kishë vajti para ikonës së Oshenarit David dhe i tha:

-Unë o Shenjtori im pronat shtëpitë e mija dhe të tjera i lashë dhe erdha këtu të të shërbej ty. E di sa të dua dhe të nderoj. Të Tuat janë pronat. Por ti nuk interesohesh dhe vete kush të dojë dhe i pret. Nuk mundem tani të vrapoj nëpër policira. Deri në mbasditë do të më bëjë atë që preu ullinjtë. Për ndryshe do të të këq o Plak në kutinë e Lypsanit dhe nuk do të temjanis, as kandilin tënd z' do ta ndez. Dhe Oshenari David u bë i mirë. Në mbasditë para se të fillojë mbrëmjesoren pa se po hynte një fshatar. Patër Jakovi kuptoi se ai ishte keq bënte por pritë. Në fund të mbrëmjesores keq bënte e pohoj dhe ndoqi rivendosjen e gjërave.

Tre vjet mël vonël ndodhi diqka analoge. Ndërsa etërit pregatiteshin për mbrëmjesoren konstatuan se hajduti hapi kutinën dhe mori paratë.

Atëhere Plaku shumë i mëlëzitur vajti në Ikonën e Oshenarit David dhe i deklaroi:

-Në se mël gjete se kushe mi vodhi paratë derisa të bëhet mbrëmjesorja unë nuk do të të temjanis as do të të bëjë mbrëmjesore!

Për pak e solli oshenari David vjedhësin. Hyri duke qarë dhe i gënjëlzuar kërkoi ndjesë.

Oshenari David jo vetëm që e dëgjonte patër Jakovin por edhe bashkëdhimbte, siq duket nga përsimi i igumenit Nikodhim. Pak para se ti hiqnin igumenin Nikodhimi vajti në manastir gjeti patër Jakovin që meshonte, e pyet nënën patër Jakov dhe mori përgjigjen:

-Hë të bëjë Plaku i sëmë, në halle jam.

Nikodhimi nuk tregoi mirëkuptim dhe tha me indiferentizëm:

-E ti gjithmonë i sëmë je, nëfarë ke?

Ditën tjetër Nikodhimi u ëua me këmbë të tij shumë të enjtura. Kuptoi nëfarë ndodhi dhe me të parë në oborr patër Jakovin i tha me ankësë dhe i penduar.

-E patër Jakov një llafe të thashë, ishte nevoja të ma kthejë?

Megjithatë pengonte oshenari satanin dhe ai herë herë e bënte sulmin e tij. Kështu i njëjti demon i rrezikshëm me pamje mongole sulmoi prapë patër Jakovin natën e rrahu me dru shumë dhe asnjë nuk dëgjonte, që kërkonte nga qelia e tij ndihmë. E frikësoj demoni duke i thënë:

-Ku do vesh o kërkë e kërkë nuk do të shpëtohet nga mua.

Në mëngjes i bllokuar dhe i dërrmuar patër Jakovi u ankua:

-Ku jeni o Etër? Nuk dëgjonit që thërrisja ndihmë?

Me igumeninë

Venëtarisht nga 1970, rrezatimi i ieromonakut Jakov egzistoi në raport analog me vuajtjet e tij. Pa fund vuajtjet e tij pa kufi dhe rezatim.

Flisnin për atë jo vetëm në krahinë por në gjithë Evën. Në Atikë dhe në kryeqytet e njëhënë shumë dhe venin të shikonin, të dëgjonin, të rrëfëhen. Por kur pak më vonë me 1972 u shtrua nështëja e igumenit të ri nuk u gjykua si i përshatshëm nga mitropoliti i atëhershëm i Kalqidhës Nikollaos.

Kalua 3 vjet. Bindje absolute. Asketi ynë i madh edhe tek igumeni i ri tek ieromonaku i ri i atëhershëm Kristodhulos, tani igumeni i manastirit të madh të Kutlumbusit të Malit të Shënjtë. Kishte aq vrytje dhe i dha Perëndia kaq dhunti të venanta sa që nuk u vështirësua të nënshetrohet tek igumeni i ri. Përkundrazi e donte shumë nga që e njëhte që kurqe djallë i vogël dhe e rëfente.

Në 3 vjet u krijua prapë nështëja e igumenisë. Mitropoliti i ri Hrisostomos s'para shikonte atëhere shumë saktë për patër Jakovin i cili hezitonte dhe tregonte mos preferencë. Ra përfundimisht dhe nga 25 Qershori i 1975 u bë igumen.

Përgjegjësi të reja. Shumë tortura, rrezatim më i madh. Rikrijim i manastirit e në fakt kishte filluar që nga Nikodhimi me fuqi lëvizëse Jakovi tani përparoi me hapa të mëdha. Kujdesë edhe për manastirin edhe për gjithë krahinën. Për këtë në vitet e frikshme 1978-1979 që u dogjën jashtëq zakonisht shumë pyje në Greqi, dilte shpesh herë jashtë nga manastiri natën vetëm dhe herë me murgjit dhe bënte vazhdimisht urata të shpëtonte vendi nga mallkimi i zjarreve. Më shumë nga ndërtesat që i donte të mira të forta por shumë të thjeshta murgjërë, kish merak për jetën e brendëshme të bashkisë. Ajo i dhimbte kryesisht. Tre ishin të gjithë dhe të tre murgj. Me gjithë rezatimin e tij, me gjithë mrekullitë që bënte nuk shihte murgj të rinj. Shumë murgj, kandidatë të ri u këshilluan dhe u rëfeyen por vanë gjetkë dhe murgjërë. Një igumen i ri që vajti në atë kohë që ta njëhte dhe të këshillohet e pyeti:

-Si o plak nuk ke më shumë murgj përderisa kalojnë kaq të interesuar prej teje? Plaku pa vështirësi i tha:

-Duket, patër se i di mirë vetëm gërmat e para, të thellat nuk i di.

Dhe në fakt kaluan 12 vjet që të mos shoh murg të ri. Priti deri me 1987. Por kjo nuk dhuntoi, një hyjnor tek i cilli rendnin për klshilla jashtë mase, shumë murg nga manastire të ndryshme i dinte mirë gërmat e murgjërës. Atë si e injekton Plaku kandidatin në shpirt në kuadrin e murgjërës, gjetkë ishte arsyeja apo shkaqet dhe është e vështirë të zbuloheshin dallimi i plakut Jakov dhe gjykimi i Perëndisë nga kandidatët. Ndaj le ta lemë këtë problem.

Pak pra murgj, por shërbesat blheshin rregullisht vërtytet e murgjërës dukeshin edhe nëpër fytyra. Një drekë satanai e tregoi me mënyrën e tij tek igumeni. Me portën e mbyllur u duk befasisht në obor një plakë e mjerë e ligë me një maskë në hundë.

Plaku Jakovi i tha:

-Eja të falesh, nga ku vjen? Rri të qlodhesh një ditë.

Dhe plaka:

Hfarë thua? Këtu nuk rri as gjysëm ore, këtu meshoni qdo ditë luteni. . . do të shkoj në filan manastir, të ngatroj ndonjë javë dhe pastaj do të shkoj gjetkë.

Mos je Satanai dhe vuri kryqin prej druri sipër saj. Satanai me formën e plakës u zhduk me një herë por nuk u dizilizionua. Ditën tjetër brenda në qelinë e tij, në momentin që pregatitej të fillonte lutjen shumë orëshe dhe vinte livan në temjanisë një skelet i tmershëm uduk para tij, hoqi plakun ikonën e Shën marisë e vuri sipër tij dhe u zhduk. Kjo u bë shumë herë.

Disa herë Satanai merrte pamjen e cjaftit të madh të rezikshëm dhe vinte të godiste plakun në fytyrë. Por kishte dhe mënyrë tjetër satanai që vepronte shumë më rezultative. Vinte njerëz që të shkelin ato pak ara të manastirit ose të bëjnë padrejtësi të ndryshme. Kështu dhe këtë herë. Plaku i ra të fikët. E kuptoi satanai. I u rrafq dhe i tha:

-Unë të bëj që të pëlcasësh dhe nuk do të të le të qetësohesh. Nesër do të marrësh edhe një letër. Ditën tjetër në fakt i erdhi thirrje për një gjykatë. Plaku humbi kurajon.

E gjeti e mbesa e tij Marija në hall të keq. Kot u mundua ta ngushëllonte. Zbritën nga qelia të venë në guzhinë për një kafe. Duke kaluar nga porta qëndrore e kishës plakun preu djathas dhe hyri në kishë. E ndoqi edhe Marija e habitur e cila qëndroi në kasafortë. Ai vazhdoi drejt tempullit në ikonën e oshenarit David. Atje Marija dëgjoi këto:

Herri o shenjtori i im David. Ti rri në ikonën tënde dhe le Jakovin që tja dalë mbanë. . . . Jakovi mbaroi nuk mundet për asgjë nuk të bëjnë më asgjë tjetër zbrit dhe rregulloi. . .

Tha dhe të tjera plakun me të njëjtin ton të rreptë por Marija doli se u tremb dhe nuk i dëgjoi të tjerat.

Pa dhe preku gjakun e tërëshenjtë të Zotit

Hudita më e madhe dhe më e nderueshme që i ofroi Perëndija u bë në mëngjes të 22 Nëntorit me 1975-sën. U prek aq shumë nga kjo nderi sa menjëherë pastaj e rregjistroj në një shënim të cilin e gjetëm në fletoren e tij. Shënimin fillon në datën e mësipërme dhe përmbledh këto:

-Më 22 Nëntor ditën e shtunë në mëngjes tek Proskomidia e shenjtë pas përkujtimit dhe në orën që do të mbuloja dhuratat e shenjta pashë të gjallë dhe me shenjtëri pohoi se preka një copë gjak të thatë dhe në gishtin tim lart mbeti gjaku, duke thirrur vëllain e manastirit të shenjtë Serafim i thashë qeshjen dhe më tha ne patër nuk shohim, por në se pe qfarë është? Unë u përgjegjja se besoj dhe falen se vetë Perëndija është i pranishëm.

Mëshiro o Zot thashë tre herë. Arqim Jakov.

Dashuria e tij për Zotin e pa kufishme ushtrimi i tij jashtë mase. Por edhe dhuratat e Perëndisë supër të larta. Pa, dhe preku vetë gjakun e tërëshenjtë të Zotit. Lavdi ty o Zot e nderueshme është fuqija jote, të ndershëm dhe të zgjedhurit e tu të falenderojmë ne të pa denjë të për ata. . . .

Gjë për vete kurrë nuk dëshirova.... jam tokë dhe hi.

Pas mezit të Mait të 1977-t s ishte prapë i sëmurë rëndë. Bënte durim por e keqja vazhdonte akoma i trembej se po afrohej fundi i jetës së tij dhe më 23 Maj shkruajti për dy vëllezërit e manastirit që e gjetëm tek fletorja e tij, një shënim. Teksti është i thjeshtë dhe jo i tepërt. Por zbulon oshenarin e tij të thellë si murg. P rmbante pikërisht këto:

Manastiri i Shenjtë i Plakut me 23 Maj 1977-të.

Etër të shenjtë, pat r Qirilli dhe pat r Serafim, me uratat tuaja të shenjta. Etër të mi të shenjtë të kini kujdes manastirin e shenjtë të atit tonë oshenar Davidit. Hfar do që ekziston në manastirin   shenjtë muzeu dhe të tjera i takojnë Plakut Oshenar David libra, paratë të tjera. Për vete kurrë nuk d shirova, vetëm për arsye të sëmundjes sime për nevojat i kisha ato gjëra kurrë nuk kisha ndërmend diçka që ta dëshiroja dha kam për veten time duke njohur se jemi toe dhehi. Të kini kujdes në të gjitha të kini dashurinë në mes tuaj. Sepse dashurija mbulon shumë mekate dhe për dashurinë tonë u kryq zua Zoti jonë Jisu Krishti. Në se keni dashuri në mes nesh, atëhere jemi djemtë e Perëndisë. Në se si njeri i vdekshëm ju hidh rova, të më falni dhe hiri i Zotit të jetë mbi ju, puth me puthje të shenjtë.

Ieromonaku minimal pat r Jakovi.

Bisedon me Oshenaret David dhe Joanin e Rusise

Më 1977-tën Pat r Joan Vernezos në Prokopi të Evis  i kërkoi të lutet se me gjithë pr pjekjet nuk mundej të gjejë uji dhe të tëra ishin tharë bile në kohën e revolt s së organizuar për pyjet e Bokerit, kur shumë ukthyen dhe kundra pat r Joanit. Atehere Pat r Jakovi premtoi kështu:

Do të shkoj menjëherë të bl  lutjen time tek shenjtori David, të gjesh ujë. Do të shkoj tek oshenari të vij aty, të marrë dhe shejtor  Joanin e Rusisë dhe ashtu si shkopin e tij goditi dhe nxori uje në manastirin e tij, kështu të godas që të nxjerr ujë për prtiftin tonë të mirë.

U gjet shpejt ujë dhe, kur pat r Joani mori në telefon të falenderonte para se të thotë çfarëdo qoftë, plaku informoi:

-Ati im, pasi u luta ngroht , më tha oshenari David uli kokën e tij, uli vështrimin dhe më bl ri shenjë se do të gjesh ujë, avanco!

Asht  e çuditëshme, se ndjente ndryshe për shenjtor t e tjerë dhe bile për oshenarin Joan të Rusisë, te cillin e ftonte për ndihmë bashk  me oshenarin David. Kur i ftonte që të dy të jepte pr rshtypjen se Oshenari Joan ishte i nevojshëm si më i ri, të vrapoj  më shpejt, nga që oshenari David ishte plak. I vinte turp bile dhe të meshonte në faltoren e oshenarit Joan, në Prokopi.

I kërkonte: Ejani, pat r Jakov, të meshoni tek oshenari Joan. Dhe ai iu përgjigj:

-Jam i denjë unë i vdek shmi të gjenden para Shejntorit Joani!

Dhe gjithmonë kur zinte në gojë emrin e oshenarit Joan, të cilin me shpesh thoshte «Shejntor », «Omollogjit ». Zëri i tij në fjalët Shenjtë dhe Omollogjit merte një zyrtariz m të madh, thua se shihte shenjtorin para tij dhe e thërriste si mbret.

Oshenari Joan jo vetëm i lutej të vraponte për nevojat e besimtarëve por e shihte të gjall  jashtë nga sarkofag e tij e rëndë për ta ndihmuar. Më 1986 pat r Jakovi tregonte se Shën Joani punonte i gjall  jashtë nga sarkofag e tij. E pyeta me z  të ulët ndërsa po rrija pranë tij:

-E pat r ju nga jashtë?

Plaku vazhdoi se në bisedë ishin dhe të tjerë. Të njëjtën pyetje ua bl ra dhe dy herë akoma me z  të ulët, që të mos d gjonin të tjerët. Atëhere pata dobi, pa nderuar ritëm u përgjegj:

-Përderisa e sheh në mëngjes që mblidhet shenjtori dhe hyn në sarkofag e tij. Ka orë që nuk gjendet në sarkofag e tij!

Kjo mbrekulli, që ndonjë herë sh n Joani nuk gjendet në sarkofag e tij e kanë konstatuar dhe të tjerë si prifti shefi i faltores. Oshenari Joan bënte të denjë plakun e lumnuar me bisedë dialoguese të gjall n. Akoma më shumë Plaku shihte tërë trupin dhe të gjall  Oshenarin, me të

cillin diskutonte. Duke u kthyer nga vizita mjeksore, kaloj, si gjithnjë t'la falet tek oshenari Joan. Gjunjazo i në sarkofag e Oshenarit dhe për pak pa oshenarin ti thotë, si tregonte vetë Plaku:

-Kam një punë tani dhe duhet të iki. Ti t'la mos pranosh të bësh mbrëmjesore deri sa të kthehem.

Kur u kthye shenjtori i tha:

-Mendoj se bekoj të gjithë sa vijnë këtu, Ja atë grua që u fal tani nuk e bekova:

-Pse? Pyeti për Jakov.

-Se blafstemis fëmijët e saj. . .

. . . Jam t'la gl'zim. . . shikoj fytyrat tua

Merzitja e tij e madh nga fundi i dhjetë vjetrit të 70-tës ishte ulja e forcave trupore. Mërzitej se nuk mund të punonte shumë në punë krahë dhe nuk mund të duronte të lutej 23 orë në 24 orësh. Por në të pakten 20 orë punonte kryesisht spiritualisht. Njëri prej persekutuesve që edhe arqimandriti Pavlos Joanë. Bridhte në Evi dhe më tej, dhe disa që përballonin probleme të vështira i dërgonte tek plaku Jakov. Ai pranonte njerëzit me dashuri të pa fund. I shikonte me kujdes në sy dhe kuptonte cilat kishin predispozicion të mirë dhe cilat erdhën për kureshtje.

Një herë i la se para tij kishte njerëz spiritualë dhe u tha:

-O djem të mi jam t'la gl'zim, unë shoh në fytyrat tua që janë të pastër dhe kështu të jini gjithmonë. Unë shikoj brenda në fytyra. Dhe një priфт herë më pyeti, mua si më shikon për Jakov? Ishte o djemte e mi, i zi, nuk mund të t'ua them. Qesha dhe nuk i thashë një priфт si e shikoj. Nuk bënte vërtetë hapur as në laikë e as në klerik. Dallimi i tij ishte i madh dhe kjo duket edhe nga kjo ndodhi. Një priфт që shkonte shpesh tek Plaku e pyeti:

- O Plak mos ju mërzis që pres flokët e mi?

Plaku ju përgjigj «jo», por natyrisht donte dhe këtij të ndiqej tradita. Më vonë i njëjti priфт vajt në Manastir pa prerë flokët e tij. Atëherë Plaku gjeti rastin dhe i tha në vënti:

Ati im edhe më parë ishte mirë por tani je më hijshëm si Melhisedhek!

Të gjithë ishin fisnikë dhe i afrueshëm. Të t'la përpiqej që ti informonte, ti inkurajonte. Por të pastërtit dhe ata më prirë të mira hapë ndryshe. Shumë më shumë të rinjtë. Atje derdhej nga gl'zimi i shenjtit dhe urtësia që nuk përshkruhet. Këtë fakt nuk e kuptuan njerëzit por pa e kontrolluar dorzoheshin edhe ata në gl'zim dhe në atë urtësi. Dhe shpesh urtësia dilte në pah ndryshe. Kur shoqëronte besimtarë më prirë të mira në kishë që të psallë urata të Oshenari David apo thjesht që të kryqëzonte në kafkën e shenjtit të tij, kundërmonte aromë të papërshkruar. Ajo u bë edhe kur vizitoi manastirin fakultetin Teologjik të universitetit të Athinës në Prill të 1983 me për G. Efthimiun.

Por vinte ora që të ikte ai që falej dhe atëherë ndiente se linte personin që e do më shumë nga qdo njeri tjetër në botë. Ndaj ikte i mërzitur. Ai i shoqëronte dhe njerëzit iknin me guxim, me ngushëllim me shpresë dhe sidomos me dëshirë që të vijnë për të. Një vizitë tek për Jakov ishte për shumë piknisje e re, stacion për jetën e pastajme të tyre.

Një ieromonak, protosingjell Xr. thoshte se kur ikte nga afër tij ndiente se po ikte nga parajsë. Dhe ishte shumë e natyrlshme ajo që ndiente. Se në fytyrën e atij Plaku të lumnuar pasqyrohej Perëndia. Mendja dhe zemra e tij ishin banesë e veprimeve hyjnore, që pasqyroheshin në fytyrën e tij të shenjtit, nëfaqeshin tek ai. Ishte e kuptueshme që shije dritë dhe paqe gl'zim dhe dashuri në fytyrën e tij. Me këtë fytyrë shfaqej dhe lavdërohej Perëndia. Me fjalë të tjera në atë rast ai që falej shijonte dinjë nga parajsë një pjesë të vogël nga mbretëria e Perëndisë.

Ai kishte largpamësi. . . e fshihte që të mos lavdërohet

Ata qël bile vizitonin manastirin për herël tël parël, provonin herël herël dhe një siok. Duke arritur tël pa njohur i ftonte me emrin e tyre apo u thoshte vëlshtirësitël qël përballonin deri sa arritën në manastir. Megjithatë me dhuntinë e larg pamjes, ishte i kujdeshëm.

Ndërsa njëhte kurvëllëqet e zemrës së bashkëbiseduesit, nuk ja thoshte. Burgoste dhuntinë e largpamësisë. Dhe siqë tha ditël pas fjetjes së Patër. Jakovit patër Porfirios Avai i shkëlqyer dhe ilumnar:

-Ai (patër jakov) kishte kujdes qël tël mos lavdërohej. Ashtël njëri prej shënjtorëve më tël mëdhenj tël shekullit tonël.

Por dhe në atël rast nuk i mungonte dallimi për qdo gjël. Me 1979 erdhën profesorët e një Liceu pa lajmëruar më parël. Ata midis tyre kishin shumë probleme dhe për ato venin tek Plaku. Kur ndenjën për kafe erdhi edhe Plaku, qël filloi tu thoshte gjëra tël ndryshme dhe kështilla konkrete, qël përballnin zgjidhje në problemet korespoduese, tël profesorëve tël cilët mbetën tël befasuar. U soll kështu se asnjë nuk u fliste para tël gjithëve për ato probleme.

Një lloj bënte kur gjykonte qëllimisht tek ata qël rrëfeshin. Nga ata qël spërparonin, doktrinues tël turpëruar e tël pa mësuar hynin për rrëfim. Ai gjuhëzohej dhe fillonte me takt tu thoshtë tël ngasjet, mekatet, rëndëjtë arsyetimet e tij, gjithashtu tël atij qël rrëfehej i gjuhëzuar, tek i cili me dashuri, rekomandonte ilanjet e dhura shpirtërore. E thonë shumë bile edhe murgj:

-Unë në rrëfim nuk i thashe asgjë, Plaku i thoshte dhe unë tundra kokën për qdo herël.

Dhe ndërsa nuk kishte vajtur as në tël parël e gjimnazit dhe nuk dinte psikologji dhe pedagogji, përshatej lehtë në nivelin e bashkëbiseduesit dhe tël atij qël rrëfehej. Bujku e ndiente si tël tij, po kështu edhe nëpunësi. Gjithashtu profesori i universitetit dhe gjykatësi i lartël. Jo vetëm nuk kishte vëlshtirësi pranë tij, por i krijonte ndjenjën se Plaku gjendej në bisedat qël thoshte në nivelin e tij. Nuk ishte aspak e rastit se shumë profesorë universiteti dhe juristë tël lartël u kështilluan dhe u rrëfyer përballë tij. Peshkopët edhe patriarkët ulën kokën e tyre edhe u rrëfyer tek plaku Jakovi i cili ishte pa diplomë shkolle. Qël tël gjithë ikën tël ngushëlluar, në paqe, me kurajo dhe me shpresë shpirtërore.

Akoma kishte aq mall qël tël shikojë njerëzit qël vijën për Kungimin e Shënjtël, qël, kur shikonte qël bënin metani me tël vërtetël, nuk u vuri dënim tël madh. Tregonte durim tël math edhe mirënjohje tël thellë.

Por nuk mund tël shikonte keq dhe fillimet themelore. Kështu në 1987 nuk lejoi në një vajzë qël tël kungojet. Ajo vizitoi një Episkop qe i tha tël kungojet. Por dy herë qël vajza erdhi para falenderimit hyjnor konstatoi diqka tël qnditëshme në gojën e saj, me lugalzën, nuk futej asgjë. U pendua dhe u tmerrua dhe vajti tël rrëfëhet prapël tek patër Jakovi.

Diqka analog ashtu siqë e tregoi vetël patër Jakovi, ndodhi me një gazetar qël deshi tël kungojet pa qenë rregull:

-Në momentin qël vajta ta kungoja hezitova. . . O shënjtori im David. . . dhe tej lugalës së shënjtël një reze e artël mbi kokën time kalonte dhe shkonte në tavolinën e shënjtël. . .

Ajo reze tël cilën e pash thoshte, murgj i vërtetit njerëzor do tël thotël se Shpirti i Shënjtël nuk la Trupin dhe Gjakun e Zotit tël vejë tek njeriu i pa pastër. Bile fytyra e tël cilit, tregonte menjë nxirje se kishte lidhje me magji, siqë e shpjegonte patër Jakovi.

Përmbajtës por jo ndërrues

Gjithashtu provë kalonte kur i kërkonin bashkëdëlshmi si spiritual për priftësi. Bij tël tij spiritual qël i kërkonin nuk rëndoheshin me tiparet ndaluese. Por ai e ndiente thellë shprestarinë dhe hezitonte dhe shpjegonte tek kandidati se sa i frikshëm është misteri i priftësisë. Anullonte bashkëdëlshminë. . . dhe rishikonte kandidatin:

-Ti o biri im i di ato, me falni qël i them nuk është e lehtë. . . Do tël bëheni prift i tël lartit. . . si ta sqaroj! Tël tëra këto i bënte dhe vononte qël tël ndërgjegjësonte kandidatin, shënjtërinë e misterit por edhe për tël tejkaluar edhe ai vetël detyrën qël e priste.

Plaku Jakov ishte aq i rreptël për kreshmen e tij kishte shumë mirkuptim për vëlshtirësitë e të tjerëve. Arrinte në atë pikë sa të lejonte konsumimin e vajtit të Mërkurës dhe të tjera të ngjashme me spjegimin se u lodhën njerzit. Kaq mund të bëjnë. Për të ardhur tek Oshenari që të falen, ska gjë jepu vaj. . . Këtë gjë nuk e bënte kurrë për vehtën e tij. Bile kur rrinin në tavolinë për të ngrënë, ngrahëdo ditë që të ishte, Plaku kryesisht bënte sikur hante. Me të kuptuar se vija re se në realitet nuk hante, mirrte dhe vinte një thërrime në gojë të tij. Por ajo pak gjellë që kishte në pjatë të tij mbetej një lloj, apo paksohej vetëm kur jipte nga pjesa e tij tek ndonjë pranë.

Lutej që miqtë e tij të hanin mirë dhe gëzohej shumë kur hanin. Prandaj shpesh nxiste me lamblësi:

-Ha, mos kurse Zotin.

Por në kreshmim dhe në lidhje jipte rëndësi të veçantë po ashtu edhe në pjesëmarrjen në kishë. Rekomandonte që njerzit të vënë në kishë dhe të luten. I dukej e vlefshme ajo që rekomandonte si rregull apo premisë për shenjtërim:

Te kreshmohet nga të tëra tre ditë, të lutesh shumë. Të bësh përmbajtje dhe të hapësh tre kisha (=të bësh tri mesha).

Këto të thjeshta fshinin mençurinë teologjike. Sepse presupozojnë besim të thellë tek Perëndia dhe në ndërmjetësimin e shenjtorëve dhe vetëm ai që kishte vendosur të zbatojë këtë ushtrim të rreptë dhe të imponohet në mundime dhe shpenzime. «Hapja» e kishës rekomandonte, sepse njihë mirë sa fuqi shenjtërore dhe forcë ka misteri i falenderimit. Dhe në se mëson se një prift mirrte shumë para për mesha të tilla apo për 40 mesha, mërzitej pa masë dhe u thoshte besimtarëve:

-Të keni kujdes ku jepni paratë tuaja!

Por priftërinjtë, që vinin në manastir me bijtë e tyre spiritual, kishte kujdes dhe i nderonte dhe i mburrte publikisht, që të kenë autoritet midis besimtarëve. Bile përpiqej të uthente dorën, akoma dhe më të rinjëve. Kishte shumë klerikë bij të tij spiritualë dhe sajonte një mijë mënyra që të uthente dorën.

Kështillonte murgjtë në mënyrë të qetë dhe u injektonte në shpirt të murgjërës, duke u treguar dashuri dhe mbështetje. Dhe kur rastiste të linte pas dore detyrat e tyre, apo të ftoheshin përprjekjen e tyre spirituale nuk i ofendonte me fjalë të rrepta. U sillej natyrisht nuk i shihte drejt. Por murgjit e dinin plot dashuri dhe simpati, e shihnin në oborr, ishte, vraponin të mirrin uratën e tij, një fjalë të tij, vështrimi i tij hyjnor kishte pak parajsë. tani që u sillej natyrisht që nuk ledhatonte vështrimin, e ndjenin thellë se po humbisnin atë pak parajsë, për të cilën erdhën në manastir. Ai i bënte të arsyeshëm pendoheshin dhe fillonin përprjekjet shpirtërore me fuqi. Përsëri në se donte të bëhej më konkret i thoshte gjoja me indiferentizëm:

Etër të mi kur isha i ri shkoja nëpër kishëzat (d. m. th. në kishat për rreth manastirit (i përgratisja, i pastroja që të ishin gati në festën e tyre. . . sakrifikoja nga lodhja ime. . .

Dhe kuptonin se duhej të bënin diçka më shumë nga e zakonshmja, në se e lypse nevoja.

Tek Shën Joani i Rusisë

Nga manastiri nuk donte të dilte. E para, se duke dalë, mendonte se ishte nga parajsa, bëhej Adhami i përjashtuar. E drejta, se këtë parajsë e ndjente se ja vlente të kujdesej vazhdimisht, pra të jetë përherë aty.

Dhe kur kuptonte se një murg kishte mendime të vinte tek filan faltore apo në filan manastir për vizitë, thoshte gjoja me indiferentizëm, në tavolinë apo veqanarisht.

-Dija, o Etër të mi murg të mirë që nuk dilte fare nga manastiri i tij. Dhe ai u shenjtërua! Mendonte murgu të kërkonte bekim të vinte në Malin e Shenjtë? Plaku i dilte para.

-Desha o etër të mi të shkoja tek mali i shenjtë. . . po si të shkoj. . . dhe sherrin e manastirit të oshenarit David me kaq besimtarë burra dhe gra, nuk i kishte mali i shenjtë. Klerikët bijtë e tij spiritualë e ftonin shpesh në sinorin e tyre apo në manastirin e tyre dhe Plaku gjithmonë mohonte duke thenë:

-Unë jam ngordhalaq dhe do t'ju ndot ajrin!

Përjashtim bënte faltorja e Joanit të Rusisë e oshenarit. Por kjo ishte në rrugën tjetër nga Halqida që ja vlente të vinte herë herë për arsye shërbimi dhe shërimi. Ndalonte pra gjithnjë të lutej tek oshenari Joan.

Një mesditë duke u kthyer nga Halqida arriti në Prokopi. Atje preu majtas dhe u gjend në kishën e oshenarit. Hyri me respekt ndezi në nartik një qiri të madh dhe eci në kishën kryesore majtas. Ju afrua me respekt në gëzime në sarkofag, ku ishte trupi e Oshenarit dhe ra në gjunjë. Ndenji duke lutur mjaft orë. Prisin dhe të tjerët që të faleshin dhe mëllezeshin me vonesë e tij. U ngrit puthi lipsanin e shenjtë dhe kaloi nga ana tjetër e lipsanit të tij, majtas, që të mos pengojë ata që do të faleshin. Atje qëndronte në këmbë me sytë e tij të drejtura tek koka e shenjtë e oshenarit. Shijonte spektaklin e asaj.

Por kështu që e shikonte vuri re se lypsan i shenjtë bënte lëvizje, nderronte pozicion në analogji me njeriun që afrohej të falej. U nudit vërejtje më mirë dhe ky ishte fakt. Mori guxim dhe pyeti Oshenarin:

-Përse o Shenjtori im, të disa le të takojnë buzë të tyre të falen, të disa nxjerr dorën tënde, tek disa jep dorën tënde dhe kthehesh dhe i shikon, tek disa i jep dorën tënde i shikon, dhe i buzëqesh. Dhe tek disa kthen fytyrën dhe nuk i shikon?

Mori menjëherë përgjigjen e Oshenarit:

-Jakove nuk kalojnë të terë përpara meje që të lutën. . . ca kalojnë me respekt ca me duar prapa. . . të tjerë vijnë nga kureshtja. . .

Këtë dhuratë e kishte edhe herë të tjera patër Jakovi. Shihet d. m. th. Lipsanin e Shenjtë të merrte qëndrim pranë apo të kundërt, në analogji me respektin dhe gjendjen e brendshme të atij që lutej. Por edhe qdo herë që kalonte të falej nuk e linte oshenari pa ndonjë shenjë Perëndije.

Kështu shumë vonë më 1990-të duke u kthyer nga vizita mjekësore nga Athina ndaloji me nipin e tij Theodor në faltore. Hyri u afrua në sarkofag, ku ishte trupi e tij, ra në gjunjë dhe ndenji aty mjaft minuta. Gratë që prisnin të luteshin u vunë në siklete me vonesë e priftit që nuk kishte ndërmend të ndalonte lutjen e tij. Por befasisht sprapseshin të tjerë të frikësuar duke thënë «Kërcasin kockat, kockat e shenjtorit kërcasin. Patër Jakovi kuptoi shqetësimin:

-Kristjanë të mi, shenjtori është i shenjtë u kthye në brinjën më u frikësoni.

E donte shumë priftin e faltore dhe nuk hezitonte përdërisa që dhe prifti i Oshenarit, të rrëfehej tek i riu patër Joani.

Por gjithmonë rrëfimi i patër Jakovit bëhej një përvojë prekëse për spiritualin që e pranonte. Kërkonte 1983 të rrëfëhet. Prifti biri i tij spiritual mohoi. Humbi nga frika të rrëfejë Plakun e tij, një asket Oshenar i cili rrëfën me mijra njerëz dhe kishillon asket të një vërtyti të madh. Parapriu se nuk kishte për të thënë gjë në një rrëfyes asket, nuk ka përvojë. . . Plaku insistonte dhe mbante petrahilin që tja vinte priftit nga i cili kërkoi bindje të plotë. Kështu prifti pranoi ranë në gjunjë të dy para ikonës të Oshenarit David në tëmpull dhe filloji derdhja e përulësisë që levizte kala dhe gjithë botën. U përmbyt kisha nga mendja e hapur dhe zemra e hapur e oshenarit asket që qe edhe igumen me përgjegjësi ishte edhe udhëzues spiritual i mijërave besimtarëve laikëve murgjëve priftërinjëve episkopëve dhe patrikëve të tjerë i zblathte asketi pa anulim pa rezervë dhe i zblathte me ndërgjegje më parë të Zotit tek oshenari David më pas dhe tek prifti.

Rrëfej dhe ishte sikur bënte dialog me oshenarin David duke patur si dëshmitar priftin, bisedonin dy oshenarët kështu e ndjente prifti dhe rrëfyesi i tanishëm oshenar, kthehej nga Zoti dhe përmbente se në filan rast siq më tha oshenari David. . . zbulonte tek prifti mendime veprime dhe arsyetimin po bëhej me ndërgjegje kërkues tek vetë Zoti, tek i cili nënëvizonte se i mendoj ose i kreu me lehtësi e oshenarit David. E kishte oshenarin të bashkëndërgjeshëm dhe bashkëndihmës përballë Perëndisë. Por e kishte edhe Plaku spiritual. Prandaj në fund i tha:

-Shikon o Plak i shenjtë David i themi parapriftit tonë të mirë. . . gjithëka tek oshenari rrëfyes. Atëherë ai ra përmbys me tërë trupin vuri ballin plotësisht në trupin e priftit dhe priste

uratln e tij tl faljes. Prifti e kishte humbur ndihej si Meteore nuk dinte nl se duhej nl se duhej tl lexonte tl lexonte uratln e faljes. Plaku priste barkas pa kuptuar pse nl prifti lexoji fundin e lutjes dhe zuri tl ngrejtl nga toka asketin Plakun e tij.

Vlrshimi i besimtarlve dhe i shlnjave tl Perlndisl. Vuan, romatizon dhe «vallzon».

Vitet e para tl dhjetlvjenarit tl 1980-tls kaluan me vlshtrilsi nl manastir. Slmundjet e Plakut besimtarlt plrharje tl tjera dhe ngasjet. . . paralelisht plrhapja e reputacionit tl Plakut. Shenjl e mirtl dhe e mrekullushme por dhe shkas ql tl mos arrijtl rrlfimet tl mos arrijtl tl plrgjigjet me pak fjaltl nl letrat e shumta. Kryesisht vitet kaluan pothuajse deri nl mes tl dhjetlvjenarit;

Ql aty e ml pas tl tlra blheshin ml tl vlshтира dhe tl tlra ml tl mrekullushme. E menjlhershme e plrpjeta asketike e Plakut, ml me plrshtypje dhe dhuntitl tij. Klmbilt e tij tl enjtura dhe tl nxira me flebitin nuk blhej shaka. Akoma dhe plr tl ecur vlshtrilsohej. Sikurse smjaftonin klto, erdhln dhe kuadro frymlmarrje. Mund tl themi zunl vende. Hfarl tl shohl ml parl hfarl tl kuroji ml parl shkenca.

Filloi detyrimisht vizitat nl spitale. Para se tl hynte dhe tl dal nga ato mbetej plr pak nl shtlpinl e niftit Mari dhe Theodhor Mikeli. Tl dy plr tl kishin respekt tl madh bile dhe mirlnjohje. Pak vite ml shpejt nga njl lindje e vlshtril dhe e friklshme do tl vdiste megjithl foshnjtl. E shpltoi para mrekullisl sl madhe mjeku patlr Jakovi me shumtl lutje. Pa patur folur plr problemin, e sjihte dhe lutej dyzet e tetl orl nl vazhdimlsl natl e ditl. E panl tl ngjitej nl majln e malit me kryqin. Dhe kur e pyetln si dhe plrse u tha:

-Shkoj ore biri im atje lart ql tl jem aflr tij ql i klrkuj plr Marinl tonl. Tl neslrmen mori taksi dhe vajti tl lexonte uratl nl Athinl. Plaku iku menjlherl dhe Marija me foshnjtl shplluan. Ishtl Marija, ql kur qe e vogl nuk kishte ti jipte pak buke dhe pak dhrahmi.

Po klshu edhe Theodhorin ql ishte inspektor anijesh. Ml 15 Gusht tl 1979-tls patlr Jakovi tha:

-Nl se nuk humbi sot Theodhori. . . kalon vlshtrilsi tl madhe. . . do tl blj lutje.

Dhe nl realitet rrezikohej Theodhoriu. . . Me anijen ra nl njl shkmlb nl Detin e Kuq. Megjithlqe qe inspektor mori plrsiplr plrgjegjlslnl l anijes dhe jepte vazhdimlslisht porosi ql me llogjikln e tij nuk o kontrollonte por ql tl tlra dilnin tl sakta. Ndjente tl blnte me njl fuqi. Klshu shpltoi ai dhe tl tlrl tl tjerlt e anijes.

Nl orlt dhe nl ditlt nl shtlpinl Mihali jetonte si engjll pa trup; Nuk zhurmonte nuk klrkonte, nuk shqetlsonte. . . as plr njl gote ujl plr tl piril ilanet. Kafaja i pllqente por e pranonte nl se Marija insistonte shumtl, pastaj e falenderonte deri nl drekl. Gjlnl ml tl vogl ti servirje tregonte mirlnjohje tl thelll.

Theodhori kishte njl ikonl histori nudiblrlse. Atl e mbante gjyshi i tij tl mbajtur para dhe doli me familjen me shume pjestarl tl tij nga manastiri Arkadhiu i Kretls. Atlhere ql iu bl gjithl ajo djeglje. Duke vlnl ikonln para, turqit u verbuan, nuk i panl dhe shplluan. Nl kltl ikonl orl pa mbarim lutej nl gjunjtl xhaxhai i tij asket.

E luste Marija tl rrinte pak dhe nl guzhinl ku kishte ajo punl ql tl mos jetl vetlm. Plakut i vinte turp. Njl herl ju bind dhe vajti, po gjeti njl ndenjlsl prej druri. E vuri nl anl dhe rrinte si refugjat i vogl i turpshlm. Karrikja plrderisa kishte ndenjlsl plr tl nuk i shkonte.

Kishte dhe në qelinë e tij një karrike stërmunduse por nuk ulej kurrë. Edhe në shtëpinë e Mikelëve në se vinte ndonjë i huaj duhej që plaku të rrinte dinjitoz. Rrinte anës në divan. Para dy muajsh vajti tek Mikelet S. P. Pyeti se ku rrinte Plaku; i treguan. Ndenji në të njëjtin vend. Për pak ndjeu aromë vuri re më me kujdes ishte aromë e shenjtë. Mori guxim të shpjegonte se qfarë ndjente. Mikelët buzëqeshën dhe i shpjeguan jo vetëm atë por herë herë kur ishte bashkë me ta Plaku fliste dhe nga goja e tij vinte aromë spirital. E afronin shumë sikur goja që të ndjejnë më shumë këtë aromë. Ai e kuptonte mbledhë nga turpi dhe bënte sikur s' dinte.

E njëjta ndodhte me rrobat e tij me trikon e tij. Sado që ta vishte nuk bëhej pishë. Dhe jo vetëm kaq. Bile e aromatizonte. Por që të mos lavderohej si referonte dhe i lumnuari Porfyrtos u thoshte murgjave që në kohën e sëmundjes së tij kërkonin që ti lanin rrobat:

-I lava ati im s'kanë asgjë.

Në shtëpinë e Mikelëve sado shërre që të bënin flmijë të tyre nuk ndjente shqetësim. I donte shumë i shihte si engjëll të vegjëll dhe i lutej butë Marisë pa zërin ton pozant:

-Marija ime, mos më qorto flmijë nuk mundem. . .

Një mëngjes Konstandini i vogël qante nuk donte të vinte në shkollë. Mësusja u kishte treguar vallen Kallamatjane dhe u tha të hëlnë ta dinin. I vogli nuk e mësoi, nëna e tij nuk donte ti bënte stërvitje praktike. I vogli nuk tërhoqej. Plaku dëgjoi të qarat dhe reagimin e të voglit dhe i tha Marisë:

-Mirë nuk di të vallahzosh o Marija ime?

Dhe pa vështirësi e zuri nga dora të voglin dhe Marine dhe duke kalnduar «Një ujl zonja Vangjelio. . . » u mësoi me durim si ta kërcejnë.

Pasi u sistemuan flmijë mori Plakun Marija që ta shpinte me autobuz në spital për analizë. U ulën në ndenjësë dhe si shikonte Plaku në drejtim jashtë shikon një nift në rrugicë që putheshin:

-Shiko Marija ime që vllëzë të dashur që janë!

-O xhaxha i mirë nifte janë. . .

Bo bo. . . me të vërtetë janë. . . atje arriti pa cipërija!

Shihte prapë nga dritarja dhe qditej me veshjen një formëshe dhe pa shije të të rinjve. Të tërë me pantallona xhinske dhe bluzë. Dikur në një shoqëri të rinjve në manastirë u tha:

-O bijte e mi të tërë nga një fabrikë i blini dhe nuk i hekurosni rrobat tuaja.

Asketi aq i rreptë dhe i ndarë nga bota kishte shumë të zhvilluar ndjenjën e donte njerëzit të veshur mirë të hekuros me lezet dhe hijeshi, të tëpërtat nuk i pëlqenin.

Arritën në spital. E panë mjekët, kardiologu Dh. Kremastinos tundi kokën e diziljonuar. Shpejt do të nevojitet pompa. Dhe gjendja e tij e përgjithshme e mjeruar. Nuk u mërzi për gjendjen e tij të rëndë do të vuante në vazhdim shumë më shumë. Hidhërohej pa masë kur do të duhej që të largohej një dy herë nga manastiri. -Kështu mendonte- Ndërsa me siguri do të duhej të ikte shumë herë.

Duke dalë nga spitali nuk ndenji asnjë ditë në shtëpinë e Mikelëve. Menjëherë për në manastir stacion bëri në Prokopi të falet tek xhaxhai Joani i Rusisë Omollogjiti dhe bashkëpunëtori i tij. E dërgonte me oshenarin David ku kishte nëvojë të madhe ta ndihmojë të bëhet krahë. Nuk mundej pra kurrë të kalojë nga Prokopi dhe të mos kthehet pak të falet tek trimi i parë në luftën e pa fund kundër së keqes.

Arritën në manastir i lodhur. Lëkundjet e automobilit në rrugën e keqe nga Rovjes në manastir i krijuan probleme në zemër. Le po kishte fatin e keq të ndjej zalinë uthëtim me automjet. U fal në Kishën dhe u ngjiti në qelinë e tij.

Nuk arriti mirë e mirë të nxjerrë rason e tij dhe i trokitën në portë. Prindërit e një djali pesë vjeç të hirshëm. Djali nuk fliste. E quan më parë në Rusi dhe tani ktheheshin nga Amerika pa rezultat. I shpjeguan të tërë patër jakovit dhe ju lutën ai pa u befësuar dhe me mërzi të u tha:

-Bijtë e mi ajo është një gjë e thjeshtë. Do të veni poshtë në kishë do të bëni lutjen tuaj do të lutem edhe unë dhe djali do të flasë.

Kështu u bl u lutën dhe i blri kryqin djalit me kafkën e oshenarit David. Doli djali t'luante me flmijët e tjerë në oborr, dhe për 10-të minuta fliste sikur t' mos ndodhte asgjë.

Nata e fundit në asketir

U kthye në qeli dhe i lejoi vetes pak qlodhje. Kishte arsye t' veqantë për pak qlodhje. E frikësoi mjeku i tha se do t' keqësohej gjendja e tij. Nuk dinte pra në se vonë do t'ja dilte mbanë. Vendosi t' shkojë po atë darkë në asketir aty lart në shpellë që lutej për vite t' t'ra oshenari David. Më shpejt shkonte dhe plakuri Jakov. Por tani kish kohë që ndaloj që nuk vinte rregullisht. Dhe ndaloj se e kuptuan. Një qoban e pa para se t' gdhinte nga asketiri në manastir. Ua tha dhe t' tjerë. Nga fjala në fjalë u krijuan keq kuptime. Më pas dashur pa dashur e mësuan dhe murgjit. Nuk donte t' blhej shkas skandalizimi për fshatarët nuk donte t' dinin dhe murgjit ushtrimin e madh t' tij. Profesorori pra, t' ndaloj spostimin në asketir, brenda tek i cili jetoj dhe përvoja t' mëdha theopnestike t' jetës së tij.

Tani nuk ishte si më parë. Kishte dritë dore t' shihte monopatën. Nuk u nevoit t' kërkonte nga Perëndia që t' dërgonte yll që t' ndriqonte rrugën.

Arriti por para se t' marrë tatpjetën për në shpellë pa dashje pa djathtë. Volumi i errët i shkëlqimit dhe në majë «Sendonaqi». i Oshenarit. As tani as herët nuk do t' mundë t' ngjitet atje lart. U mbush me nostalgji për netët me hënë që ngjitej atje lart dhe lutej me orë i vetëm me yjet dhe plakun e tij, oshenarin David. Tani vatëm në asketir. . . dhe ajo shumë qe. Në fakt nuk duhej t' ecte kaq shumë natën në monopatë me gurë as për ta gjetur nuk do t' mundnin. Mbase qe hera e fundit që vinte në asketir.

U lut pa mbarim. As demonët as dhe zemra e tij nuk u lëkundën. Shijoi brenda tij paqen dhe kur u mbush i t'ri prej saj e vesoi brendin spiritual. Që lëmbëlsoi dhe ruazën e tij t' fundit. U bl i t'ri burim hyjnor. Rronte fluturonte merrte frymë fliste me oshenarin e shoqëronin engjëj me krah në forma t' reja. . . lavdëronte bashkë me ta perëndinë Triadikë, u blnë shënjtorët bashkëpunorët t' brendshëm. Rrinte bashkë me ta me kurajo dhe t' gjithë shikonin lavdinë e Perëndisë. . . Dhe qfarë nuk jetoj këtu brenda në trup dhe jashtë trupit, nuk dinte. . . nuk mund ta spjegonte!

Të mos flasim për qka pamë

Por dinte se në mëngjes duhej t' kthehej në manastir. Arriti t' shërbesën dhe më pas meshoi vetë. Por atë mëngjes meshoi disi ndryshe lexonte thoshte uratën thoshte me zë diakonik dhe ndjente se një fuqi tjetër ja thoshte nga brenda. Dikush tjetër i madh dhe i lëmbël ishte i pranishëm në zemrën e tij qe fliste dhe e mbushte me pastërti t' lumnuar. Arriti tek Heruvimi. Atëherë më nuk kontrollonte në se vepronte me duart e tij me buzë. . . Blnte hyrjen e madhe dhe dy nga t' pranishmit u tmerruan. Meshuesi shkonte drejt Ajo Vimes pa shkelur në tokë. . . gjysëm metri lart dhe shkonte me t' shenjtat. Doli për t' kunguar botën më frikë Perëndije bese dhe dashuri afrohuni. . . Njerëzit luteshin një e demonizuar që kishte kohë e shtrirë, me ballë në dysHEME, nga e djathta pa parë njëri nxjerr befasisht një zë:

-Ku shkon ti moj t' kungoesh. . . mire ata engjëjllushët. . . Ti moj që dje fjetë me kunatin tënd. Atëherë t' t' në kishën shohin një t' re me t' zeza, t' cilën nuk e shihte e demonizuar, që ikte e qoroditur nga kisha, pikërisht në orën që do e kungonte Patër Jakovi.

Mbaroi dhe një herë meshën, lexuan kungatën hyjnore dhe patër Jakovi doli nga Ajo Vima. Duke parë aty dy njerëz t' tij mori guximin dhe u tha:

-Hmeshë që sot, shumë e bukur. . .

Por ata nxituan ta pyesin për atë që panë Hyrjen e Madhe. Atëherë kuptoi dhe u blri me shenjë: Asgjëkund, tek askush asgjë. Nuk duhej t' flisnin por ata u thanë atëherë në një dy veta dhe tani flasin kudo.

Piu kafhën e tij në mëngjes, ju afruan besimtarët diçka të dëgjorin nga goja e tij, ndoshta për të parë ngazëllimin paqësor në fytyrën e tij ishin shumë që vinin vetëm e vetëm për të parë fytyrën e tij kokën hyjnore që mbështetej në skelet. Pak sa dallohej nga anderi dhe rrasoja, ajo rraso e ndritshme dhe shumë e pastër.

Kanë parë vizitorë besimtarë që nuk donin ta pyesnin që u vinte keq ti kërkonin për tu lutur vëltrim për ta parë. . . u mjaftonte! Dhe nesër bëhej që të mos lodhej, të dëgjorin dhe zerin e tij. Sepse nuk ishte ai zë i tij. Asnjë zë do ta vërtetonte se zëri që psallte që kështillonte ishte i asketi të varfër. Gjetkë ishte dhe nga gjetkë vinte. Dhunti dhuratë e Perëndisë. Por e dinte dhe demoni dhe shumë herë guxonte që ta ngacmonte.

Si u bë kjo dhe si reagonte Plaku. Ishte e Enjte e Madhe më 1989-të. Deshti të psallte një tropare, nga ato të lartat e ditës. Dhe e psallte si engjëll u blërmyt kisha melodi e tërëshenjtë dhe shprestarë hyjnore. Psalltë dhe besimtarët e tjerë nuk kishin dëgjuar, më mirë nuk kishin hetuar herë tjetër psallmin të tillë dhe menjëherë Plaku pas pak, ndaloi, e mbaroi Haxi. Ditën tjetër në mëngjes e pyeti vetë psallti pse ndaloi psallmimin këtij tropari. Me takte Plaku sqaroi se engacmoi demoni nga që e thoshte aq mirë.

Dhe në se e lexova mirë për Zotin tim e lexova

Por as natën e ngjalljes nuk e la demoni. Kishte lodhje dizilizionuse. Ritmi jo normal dhe shtërngimi në gjoks e dërmorin. Patër Qirillos kishte vajtur të bënte ngjalljen në dy fshatra, E shikoja që djersitej dhe bëhej i verdhë.

Do ja dilte të mbaronte meshën e ngjalljes? Fiziologjikisht dukej e pa mundur. Por kishte një përkushtim në meshë që nuk përshkruhet. Duart i dridheshin, këmbët e tij -e shihje- që nuk e mbanin. Insistonte të mundte natyrën. E munda sepse mesha duhej bërë. Arriti në fund. Doli me frikë Perëndie, besë dhe dashuri. . . Torturë që të mbante Potirin e shenjtë. I vunë një karrike. Filloj të kungoj njerzit, për fat të mirë arriti atër Qirilloja dhe e mori ai Potirin e Shenjtë. U kthye dhe ra Plaku në karrike, gjysëm i vdekur. Atje mori pak veten. Ungrit e mbaroi meshën. Dhe jo vetëm kaq, deshi në atë orë me gjithë gjendjen torturuese të lexonte uratën e tërëfamëlshme që themi të gojartit: «Ti je Perëndi mirëdashëse. «Pa atë Plaku ngjallja nuk qe e plotë. Duhet ta thoshte dhe e tha. Por ai recitim ai zë i ngjalljes ishte i sigurt, vinte nga qielli dhe të ngjallte. Të mbushte me triumf fitoreje të mbushte me krishtin e ngjallur. Dhe la të dilte nga buzët e atër Jakovit të shteruar gjysëm orë më pas kur do të mirrnin mëngjesin e Pashkës S. P. që dinte nga recitimi i tha në vecanti:

-Atër Jakov shumë bukur e lexuat uratën e Hrisostomit. Ai ju përgjegj me zë të ulët: Po e di, më ngacmoi edhe satanai dhe unë i thashë:

-Në se e lexova mirë për Zotin tim e lexova.

Po kthehemi tek 1986. Lëmosha e tij po shtrihej gjithnjë e më tepër. Poshtë nga krevati i tij në krye vinte trastën. Një trastë që ishte flori dhe ëndërlisë. Në atë vinte paratë që i ipnin dhe ai me radhë i merte kartëmonedhat i bënte pako dhe u vinte sipër tyre me llastik copa letre me emrin e atij që i tha: Shumë herë falte 10 dhe 20 mijë. Jipte kur ishte nevojë madhe apo kur të rinjtë venin për operim a për trasplatim organesh jashtë shtetit 100, 200 dhe 500 mijë. Ndodhte bile të dërgonte me intervale sasi të mëdha tek vetë të sëmurët, i mirrte nën përkrahjen e tij.

Dhe trasta ka përherë. Nuk e gjeta kurrë bosh. Duke bërë lëmosh Plaku Jakov ndiente Gëzim dhe diçka më shumë; mirnjohje ndaj atij që i jipte lëmoshë. E shikonte njeri, si tregues i pa rëndësishëm imirënjohjes së madhe i qante ndonjë bamirës, atëherë e thoshte dhe e rithoshte, e falenderonte dhe rifalenderonte përsëri dhe përsëri, sikur të ishte gjëja më e nderuar për Plakun.

Falenderimet bile dhe mirnjohjen e kishte për të tërë. Vetëm e vetëm ti vizitonte ndonjë manastirin Plaku e falenderonte me gjithë zemër. Dhe sa klerikë dhe laikë sillnin grupe besimtarësh në manastir për ata tashmë kishte mirnjohje si bamirës dhe i mburte shumë. I bënte këto Plaku sepse sa do që ta lodhnin vizitorët ata me praninë e tyre lavdëronin Perëndinë dhe

nderonin shenjtorët. Plaku bënte qmës qll tll shihet njerëz qll lavdëronin Perëndinë dhe nderonin shenjtorët e tij. Vetëm kjo e qetësonte në lidhje me besimtarët. Tll tllra tll tjerat e linin indiferent. Dhe në se u lodh aq shumë për ribërjen dhe zmëdhimin e ndërtesave tll manastirit e bënte kryesisht qll tll gjejnë besimtarët një krevat qll tll qlodhen deri sa tll vije ora e shërbësës dhe meshës. Nuk donte asgjë kundër dhe asnjë komoditet. Jo vetëm qelia e tij nuk duhej tll kishte gjëra tll tepërta por dhe i gjithë manastiri.

Igumenia dhe trasta qll nuk boshatisej

Disi, tre vjet më vonë e shtynin tll ngrinte një Igumeni tll mirë, se e tillë mungonte në manastir. Dhe tll huajt qll nga dhjakët deri tek patrikët dhe nga juristi deri në ministër zakonisht i priste në një tll ngushtë, jo tll tepër dhe mëcël fshatare. Atje ku hanin dhe hanë murgjit. Një dhomë dhe pak karrike tll mira sipër, ishin dhe ato tll pa mjaftushme. Nuk i përleu ideja e igumenisë se madhe dhe kur i bënte presion i tha disi. rreptë:

-Dëgjo unë as igumen nuk kam zili dhe as për lavdi s'kam zili, as ndërtesa as ndere. Kam zili parajsën. Shën Davidi jetonte nëpër shpellë dhe nëpër shkretëtira dhe nuk i dinte këto, qfarë bënte? Me thjeshtësinë dhe modestinë e tij fitoj parajsën. Ke lexuar në ndonjë jetë shenjtorësh se ngritën filan igumeni, filan ndërtesë dhe fituan parajsën? Por bënte sakrifika lutje kreshmi, flisnin poshtë dhe tll këtilla. Kishin vërtyte dhe me ato fituan parajsën. Unë tll paktën dua një qoshe në parajsën, në një anë. . . .

Por para do tll gjente për igumeninë. . . Trastëza qëndronte gjithmonë në vendin e vet, gjithnjë plot:

-Vijnë thoshte, tll varfërit e mi dhe them që tua jap. Dhe ajo nuk boshatisej, Kthehem dhe e gjej buzë më buzë.

Qll tll mos harroj rastet e shumta që gjykoi se duhej tll dërgonte para kishte regjistër. E gjetën në qelinë e plakut tll lumnuar. Dhe duke qënë se duheshin sasi tll medha paresh thoshte tek besimtarët me gjendje tll mirë në mënyrë tll përgjithëshme:

-Paratë nuk i jep Perëndia tll tllra për veten tonë.

Dhe admirimi që se trastëza në më tll shumë e herëve. E dinte shumë mirë se që tll mbushej ajo duhej tll jipte.

Thirri një ditë priftin P. . . dhe i jipte shumë para për dikë që bënte operim jashtë. Prifti P. i kujtoi se para pak ditësh i dhamë dhe është ende herët për një ofertë tll re.

-Ato që dërguan mbaruan. E di unë qfarë tll them. Trasta ime u mbush prap. Hfarë ti bej? 5 jap 50 mi bëjnë.

Ari, pe si më kuptoi, mbetën.

Nga tll tllra këto, fama e tij shtrihej natyrisht edhe tek tll thjeshtët. Kështu tregonte shumë kuptimplotë dhe në dialektin lokal qfarë i kërkonin. Tre plaka, nga që dëgjonin se ka ndriqim dhe profetizon, deshën ta vërtetojnë:

-Nuk na thua o prifti im (papai im) ja më thuaj sa djem kam lindur sa më vdiqën the sa rrojnë?

Natyrisht Plaku i përgjigjej se ato i dinte Perëndia. Plaka e dytë bile e dizilizionuar, u thotë tll tjerave para tij:

-Ari (moj) mos është ai që ndriqohet?

Plaka e tretë e pyeti: -Mua, mua o prift si më sheh?

Dhe Plaku me humorin që kishte: -Tll tll them, ti je e shenjtë. Tll tll vëmë brenda në një sarkofag në fronin episkopal e tll tll falemi!

Edhe Plaka e entusiasmuar:

-Ari, pe si më kuptoi, mbetën.

Gjithashtu tregonte se drejtohej një plakë pijanece tek oshenari David nga kasaforta e të cilit vidhte para për verë.

Shumë shpesh dhe shumë natyrshëm besimtarët i thoshnin se ishte i mirë dhe me të këlilla. Ai protestonte, insistonte se nuk i ofroi asgjë Krishti, se ishte gjë e keqe dhe gjë e marrë. Për të bërë komedi për vehten e tij, tregoi se qfarë thoshnin midis tyre plakati në fshatin Kallamudh që meshonte më herët:

-Ari, qthoni se ishte i mirë plaku Jakov? I keq ishte. Ari e pamë në Ajo Vime dhe piqu kafe (shihnin ibrikun për ujë e nxextë). Ja ai ishte Jakovi!

Tani shpejt të shkosh o plak në Londër

Më 1986 përparonte admirimi dhe sëmundja njëkohsisht. Ata me dhimbje dhe të sëmurë rëndë rendnin tek lutjet e atër Jakovit. Kishte përditë të hapur linjë me oshenarin David dhe xhaxha Joanin e Ruisë. Nuk kishte ditë, nuk kishte orë, që të mos i kërkonin të lutej për terapi apo ngushëllim të dikujt. Të tërë i ngushëllonte, të tërë i forconte. Dhe shumë i kuronte. Dërgonte në të njëjtin moment njërin apo të dy shenjtorë që ndihmojnë të sëmurin që të kërkojnë për atë kurim nga vetë Perëndia.

Fuqia kuruse vinte nga Perëndia dhe zakonisht qfarë kërkonin njerzit nga shenjtorët, nga ata antar të kishës triumfale që perëndia u fali kurajon. D. m. th. u fali privilegjin të kërkojnë nga Perëndia e tërëfuqishme diçka për dikë antar të kishës së mobilizuar. Dhe Perëndia shumë shpesh i përgjigjet pozitivisht ndaj të lumnuarit Jakov. Edinte se shenjtorët në Kishë d. m. th. të pasur me dhuntinë e kurajos, nuk janë të domosdoshme të tjerë sa jetuan në jetën e tyre, të tokës, që jetuan vrytytshëm dhe Oshenarisht apo doktrinan ortodoksinë dhe ndoshta i fali Perëndia disa shenja Perëndie. Perëndia gjykon dhe vendos kush nga të gjithë që jetuan Oshenarisht apo doktrinan ortodoksinë do të mbetet i ngushëlluar për kishën dhe mbas fjetës së saj. Kur kisha shikon se një oshenar ngushëllon në mënyrë qudibërëse, kryen shenja Perëndie dhe mbas fjetjes së tij, atëherë vetëm, ishte e sigurtë se Perëndia e luti atë shenjtor, e do që të meshojë për kristianët si shenjtor. Tek ai pra, duhet të mundin të drejtojnë kërkesat e tyre besimtarët dhe ai, ka kurajon të paraqesë tek Zoti.

Shenjtorët pra, i vinte ndërmjetësia atër Jakovin dhe quditë bësheshin të pa numërta. Nuk kishte asnjë kuptim të regjistrohesh quditë që bënte Perëndia mbas lutjes së tij. Por për të gjitha rastet lutej shumë, lexonte urata, bënte kombosqin dhe kreshmonte reptë. Kështu shëronte një numër të madh sëmudjesh nga kanceri apo të sëmurë nga sëmudje të tjera të pa shërueshme. Ndërhynje me rezultat për të gjetur objekte të humbura me një vlerë të madhe. Për harmoninë në familje për qirimin e të demonizuarve, për shpëtimin nga fundosja e sigurtë për të shmangur aksidente automobilistike të sigurta. Të tjerë kështu s' ishte e mundur të regjistroheshin se ndodhnin përditë dhe nuk kujdesej që ti shëronte. Nëse i kërkonin besimtarët që tu tregonte ndonjë qudi, tregonte për ndonjërin apo ndonjërin nga quditë e tij të fundit dhe i paraqiste të tjerë-absolutisht të tjerë- si qudi të oshenarit David të cilin Plaku e përdorte si ndërmjetës me Perëndinë si bashkëpunëtor që Perëndia i bindej.

Më shumë të njohura të Plakut ndodhnin dhe kështu ngjarje. Kërkonin me nxitje nga Plaku, ndihmën e Oshenarit David dhe në gjumin e tyre vigjilencë e tyre qfaqej për ngushëllim apo kurim. Oshenari David me pamjen e plakut Jakov. Ajo u bë shumë herë në homogjen të Australisë e të Amerikës. E dimë kështu nga letrat që i dërgonin Plakut dhe rrëfimet e ralla të tij. Bile kështu shenja të Perëndisë me të njëjtën formë i jetoi shumë herë dhe vetë Plaku. I qfaqej oshenari David me pamjen e murgut të mirë Eftim, herë i hapte portën dhe herë për ndonjë fjalë. Dhe përparoi shumë në manastir, kjo formë e njëjtë. Kështu që nga 1988 dhe më pas murgu i respektuar Serafim që bile erdhi në manastir në moshë të madhe pas fjetjes së gruas së tij, shikon shumë shpesh, oshenarin David me pamje gjithmonë të Plakut Jakov. Kjo filloi dikur kur që i lodhur dhe kishte rivarim. Ju lut oshenarit që ti qfaqet për ngushëllim dhe mbështetje. Rrinte në shkallë të Ajo Vime dhe për pak pa të kalojë para tij atër Jakovi tërë hijeshi. U ngrit që ti vinte

nga pas por pamja u zhduk, plaku në fakt gjendej në qelinë e tij. Një herë tjetër patër Serafimi ndizte kandilat dhe shihte Plakun të falej në ikonat. Vinte të merte uratë dhe ai bëhej i pa dukshëm. Kur ndodhi për herë të parë kjo ngjarje pyeti Patër Serafimi dhe mori përgjigjen sinë e klerkovi, u nfaq oshenari, por me pamjen e patër Jakovit.

Plaku i lumnuar ishte aq i sigurt se Perëndia dëgjoi oshenarin David dhe ndiente aq ashpërsi me oshenarin sa shpesh bëhej pretendus dhe nxiste skandalet. Kështu një pasditë i telefonuan nga Londra. Një familje shpërbëhej, bile ishte shpërbërë. U revoltua se besonte thellë në shënjtërinë e kurorëzimit dhe të familjës. Ndezi qirin, lexoi si gjithnjë në gjunjë uratat jo një, dhe pastaj zbriti në kishë që ti lutet oshenarit David dhe para kafkës së shënjtë të tij. Hyri në kishë dhe nuk pa se murgu stazhier lante Ajo Vimin. Shkoi në sarkofag e tij, qëndroi tek kafka e oshenarit dhe nga Ajo Vima dëgjoi stazhierin.

-Tani shpejt të lutem lësh të nevojë që të vesh o Plak (David) në Londër, mos u vono aspak se shkatërrohen njerzit dhe nuk duhet të ndodhë.

Stazhierin u nudit, u tremb dhe qëndroi pa folur në një qoshe. Patër Jakovi mbylli Sarkofagun e tij dhe vajti të ikte. Por pa hijen, vuri re me kujdes dhe konstatoi stazhierin:

-Këtu je ti? Ah biri im në se plakët njeri nuk di se ç'thotë i ikin djallëria mos u jep rëndësi.

Pesë vjet dhe tetë ditë me pompa.

Zemra e tij që bënte fërtele. Nuk merrte tjetër. Krizat e një pas një shme, shumë herë rrezikoi të mbetet. Lutej për të tjerë dhe shëroreshin. Bashkëpunëtorët e tij, shenjtorët David dhe Joan nuk rendnin për sëmundjet e tij, i dinte këto Plaku nga apostulli Pavlo. Ju lut dhe ai Perëndisë që ta njiroje nga sëmundja, kjo dhëmbje, dhe mori përgjigjen: «Mjafton hiri im, lësh të fuqia dhe sëmundja që mbaron. Do të mbetet pra edhe patër Jakovi me hirin e Perëndisë. Ajo i mjaftonte dhe përdërisa i kishte s' ka gjë, që sëmundjen e tij do të mbaronin bashkë me jetën në tokë dhe ishte i sigurt se kështu e kishte vendosur Perëndia. Prandaj nuk e dëgjoi ndokush të klerkovi nga Perëndia që ta njirroi plotësisht nga sëmundjet e tij të shumta.

Pastaj lexonte jetën e shenjtorëve dhe në ato gjeti shumë raste shenjtorësh që shëronin shumë duke ju lutur Perëndisë por për vete ata vuanin sa nuk e merr me mend nga një apo disa sëmundje nga të cilat edhe vdiqn. Ndoqi pra edhe patër Jakovi ecurinë e këtyre burrave të shënjtë.

I shpjeguan se duhet të vendoste pompa. Nuk e dëshoi Plaku. Ju lut oshenarit David, por nuk mori përgjigje dhe i tha i hidhëruar:

-Duket se nuk të shërbeva sakt këto 30 vjet. Kur doli vendimi për pompa dhe do të ikte për në Athinë u kthye tek Oshenarin dhe i tha:

-Rri tani dhe këndo vetëm!

E quan në Athinë, në spitalin e përgjithshëm shtetëror. Grupi i Kremastinos u bë gati dhe e përgatiti për pompa me 13 Nëntor 1986. Zgjidhje tjetër nuk kishte. I bëri narkozë lokale. Nuk e zuri mirë dhe kishte dhimbje të forta. Për një moment Kremastinoja e pyeti:

-Ke dhimbje o Plak?

-E si nuk kam dhimbje!

-Dhe përse nuk flet?

-Dhe Krishti kish dhimbje në kryq por nuk thoshte asgjë.

As në këtë orë nuk pushoi së menduari dhe së hetuari si asket, duhet ti vuante të tëra pa nxjerrë zë. Atje në spital sollën që ti paguajnë shpenzimet për pompa. I falenderoi plotësisht dhe nuk i pranoi. Hështja që sistemuar. Afroi atëherë dhe mitropoliti i Niqesë Jeorgjios që kurohej në të njëjtin spital. Më kujtohet, më kish thënë që atëherë Plaku se ai episkop i mirë nuk do të shërohet dhe kështu u bë me gjithë shpresat e mjekëve.

Kur mori veten nga operimi dhe kaloi në shtetëritë e para të përshtatjes organizmi i tij, nxitoi për në manastir. E priste si e si udhëtimin e kthimit por nuk dyshonte asnjë se ky udhëtim

do të blëhej d shmus për pompa në zemër. Do të duhej në vazhdim të bl j  shpesh këtë udhëtim të mjerë në saj të pompave.

Arriti pran  Prokopi, ku ktheu automjetin pak majtas në Kishën e shën Joanit të Rusisë. Plaku vajti në Sarkofag, ku ishte trupi i Shën Joanit, ra në gjunjë dhe ja tha. E falenderoi për të tëra mundimet e tij dhe ju lut të kërkoi nga Zoti që të falë Jakovin e vdekshëm. As i ra në mendje e as kërkoi  lirim nga sëmundja. Shën Joani ju përgjegj. Ndërsa ai qëndronte për ballë tij i gjunjëzuar pa trupin e shenjtë të ndroj  krahun. Epan  dhe të tjerë. Ata u tmerruan dhe Plaku i qetësoi:

-Mos u trembni, tani ndroi krahun.

Vazhdoi rrugën nga Rovjes e lartë, ku rruga është me  imento. Por maqinerit  e mëdha i bënë vazhdimisht kanalizime që u bënë gropa pa fund. Këtu maqina bënë lëkundje të vazhdushme që u bënë groa pa fund. Këtu maqina bënë një lëkundje të vazhdushme që e revoltonte rrezikshem organizimin e sëmurë nga zemra. Herë pas herë duhej të ndalonte shoferi që ta merte veten Plaku, që të duronte torturën. Vetëm mendoi ndonjë se i dhanë porosi të rënda mjekët për qetsim dhe  lodhje absolute, mos të leviz  fare trupërisht dhe shpirtërisht. Por që të arij  në parajsën e tij në manastir i la lëkundjet dhe të tëra.

Nga Nëntori i 1986 të tërë dhe ai vetë natyrisht, njihnin se fundi ishte garant. Sado të duronte akoma p rderisa kishte dhe probleme të tjera të tmerrshme që nuk e ndihmonin aspak zemr n. Qarkullimi më këmbë blëhej me vështirësi. Këmbët e tij ishin gjithmonë të nxira. K mb  nguli tek kreshmimi i rreptë me gjithë v shtir site. Dimri shtonte dhe të tjera. Besimtarët akoma më shumë se të gjithë donin ta d lgjonin dhe më të shumt t të rr fesheshin. R fimi që për shiritual është dhjakoni hyjnore, por edhe shterim, zgjaste disa herë deri në orët e para të m ngjazit deri në një, dy apo tre të m ngjazit. Nuk mundi asnjë herë të mohoi tek ndonjë kristian r fimin. Etërit e manastirt me porosi të mjekut dhe nga dashuria për Plakun e mirën shumë herë nga mileti apo largonin të shumtë që kërkonin r fim. E bënin me porosi të mjekut dhe nga që dëshironin të jetonte akoma Plaku. Me polic blëhej pat r Serafimi i mirë, pastaj pat r Illarion por edhe të tërë me mënyrën e tyre. Plaku zemërohej dhe protestonte:

-Janë njerëz me dhimbje të torturuara. . . . Nuk je spiritual dhe nuk e di. . .

Për punë dimërore më skish hapësirë por duhej të ecte por për këtë duhej kohë. Dhe nuk mbetej nga lutja dhe nga r fimi.

Shpirti i tij i madh fliste me zogjtë. Lutej në zgavër.

Mua ore biri im, zemra ime është si kopësht. Ethoshte shpesh tek murgj rit e tij dhe tek ata që i deshte shumë. Ngjante si komik të të thotë ca të tilla njeriu që ecte me vështirësi dhe mezi merrte frymë dhe nuk nënkuptonte se me komunikimin e thellë, me shenjt r t dhe me veprimet hyjnore kishte në zemr n e tij një gëzim të vazhdueshëm. N nkuptonte akoma dhe dashurinë që kish për kopshtet për pyjet, natyrën, kafshët, zogjtë. .

Prandaj me tu shkrirë dëbora e Janarit dhe e Marsit më 1987 bënte daljet e para të shpirtit. Duhej të ecte avash për këmbët dhe zemr n e tij por kish nevojë dhe të shpirtit. Nga dritarja e tij e vogël e qelisë shihte një copë të vogël të natyrës në juglindje. Nuk i mjaftonte. Zbriti pra në shkallë, preu majtas dhe u falë në Kishë tek ikonat. Doli nga porta jugore e manastirit dhe kishte para tij zogj. U kthye djathtas dhe vazhdoi deri tek sh n Polikarpi tek kishëza që ngriti për kujtimin e të ndjerit, nën kapitenit Zoi polikarpu që e konsideronte bamirës të tij.

Bile në të tëra vite të tij para se të blëhej murg por edhe gjersa u b  spiritual i hirsh n me rëndësi, përkrahje dhe ndihmë gjeti vetëm nga çifti Zoi. Poshtë kish z s zbriste rryma që fillonte lart nga gështenja. E mori për mirë pranvera dhe ishte larmi për sytë dhe për veshët. Përparonte në monopati Plaku dhe kishte para dhe majtas tij tërë madhështinë e Perëndisë. Përballë pylli me pisha dhe bredha. Poshtë me rym n me ujra r rpir  të dendur dhe pemë të tjera. Ai përparonte por drejt perendimit. Kaloi ofin n e sotme një malore të vogël; dhe arrinte

nË vijËn e manastirit qË vinte nga sterra e vjetËr. PËr andej Parajsa. PranË vijËs, tashmË me bar nËl monopati i vogËl. Nga e djathta dhe e majta e tij pemË tË vogla dhe tË mËdha. Shumica tË mbjella nga ai vetË, nË vitet mË tË herËshme.

NËl pyll i madh nË fillim, pastaj selvi, mare, lofata, lisa, vallanidhe tË vegjËl, ferra tË egra sqinde, prralle, rrepe tË vegjËl; dafina. . . dhe pËr rreth qdo lloj bari nxirrte filizin e tij qË zbukuronte botËn. PËrparoi Plaku dhe mbushej shpirti i tij. Zemra e tij hapej dhe me dallandyshtet. Asamble panharmonike. U mallngjy shumË. Ngrihti sytË nËpËr rrepe dhe u pËrkushtua tek asambli dhe pa e kuptuar thirri fort:

-O zogj tË mi tË mirË dhe ju lavdËroni PerËndinË vetËm ne nuk e lavdËrojmË.

Para mesit tË monopazit deri nË sterrË blËri ndalesË qË tË Ëlodhej Plaku. 200 m, dhe nuk mund tË ecte i mjeri. Duhet tË blËnte ndalesË. Rrinte nË buzË tË vijËs, ulte kokËn nË gjunjË dhe pregatitej. LavdËronte, lavdËronte bashkË me zemrËn e tij. Pak metra para rrymËs me ujË majtas ishte rrapi. NËl rrap i bukur, nuk shihte shpirt. Me kujdes u kap nga trangu dhe hyri brenda. U kthye me fytyrë nga lindja, ra nË gjunjË dhe filloi. VanË lulet, vanË lisat e egrË, i harroi zogjtË. . .

Mori shpejt kontakt me oshenarin David, me oshenarin Joan tË RuisË dhe ShËn ParasqevinË. . . . Luftonte dhe pËrpiqej qË ti mbante nË zemrËn e tij me urata qË i dinte pËrmendËsh. Kalonte dhe avash-avash brenda tij nË nËl gjendje tjetËr. Fluturone Shpirti i ShenjtË qËnien e tij dhe nuk ndiqte kohËn dhe vendin. Kjo ndodhte shpesh dhe simptomat blËheshin pËr tu shpjeguar.

KËtË shËtitje e blËnte edhe herË tË tjera Plaku. NË zgavËr qËndonte shumË herË pËr lutje. Por tani qË kishte pompa, murgjËt u shqetËsuan me vonosËn e madhe tË Plakut. Doli vËllai dhe e kËrkonte. Kalonte nga monopati, arrinte nË zgavËr, kalonte pËrballË sterrËs, thËrriste Plakun nuk e shihte nuk e gjente gjËkund. Dhe vetËm pasi mbaronte rregullisht lutja dhe gjendja druntuese e Plakut Ëfaqej ai i pa njohur nga ku para murgut tË mrekulluar apo tek laiku qË kish dalË nË kËrkim tË tij. ShËtitja mbaronte nË depo e ujit. Mbas ZgavËrËs ishte rryma qË kËtu ngushtohej. Kalonte uji. Kish dy gurË tË mËdhenj. Shkelte sipËr dhe kalonte nË anËn tjetËr. Pyll tashmË. GËshtenjat, bredhat, rrepËt, pishat, dafinat tË tËra bashkË. TË vjetrit blËnË majtas nËl sterre tË madhe. Nblidhnin ujin dhe vadisnin kopËshtet dhe pinin kafshËt e manastirit.

NË vitet e fundit kjo shËtitje pËrbËnte tË vetmem ngjallje me vËshtrime dhe shfaqie PerËndie tË shkËlqyera nË zgavËrËn e varfËr tË rrapit. Por nuk mund tË dilte shpesh nË shËtitjen e parajsËs. HerË nga dimri dhe herË nga sËmundjet dhe herË nga rrËfimet e pa fund. Dhe thoshte me ankesË:

-Ah o etËr tË mi, 10 ditË kam tË dal pakËz jashtË. QË tË jap kurajo tek murgjit qË punonin shumË orË nË kopËsht dhe gjetkË u thoshte se i kishte nË uratË.

Deri nË muajin e fundit tË jetËs sË tij, dilte kur nuk kishte rrËfim dhe avash avash shkonte aty ku punonin murgjit. NË kopËsht nË zogjtË, nË ofiËinË nË guzhinË. Zbriste nË kopËsht dhe blËnte sikur prashiste ndonjË bimË:

-Ah o etËr tË mi. Ju punoni dhe PerËndia ju shpËrblen. UnË e ha bukËn badjava. . . ah Jakov i flliqur!

NË se e shihte murgun shumË tË lodhur e mirrte tË rrinin gjoja pËr ti thËnË diËka:

-Eja i miri im tË tË them.

I thoshte ca gjËra dhe kur e shihte qË u Ëlodh:

UnË jam tËrË llafe o biri im, tani tË tË le mos tË tË ha kohËn.

Nga ndonjË dritare murgu, kalimthi shihje prapË Plakun tË kalojË tutje nga ata qË punonin mË parË tË qËndronte pak ti bekojË pa i parË dhe tË vazhdojË.

NdonjËherË dhe atje ka rrymË, bile mË tË madhe me mË shumË pyll dhe ujra. Por kËtu kalon rruga pËr nËl manastir dhe nË Srimon nË fshatin nga ana tjetËr. Nuk mund njeri tË ndjejË vetmi absolute dhe tË lutet.

Nxjerr demon dhe shahet prej tyre

Qël herët qël atëhere qël demonët e goditën dhe e lanë pa ndjenja filloj qël ti vij edhe një dhunti tjetër. Të nxjerë demonë nga njerzit . Evjetë kjo metodë e satanait, e stërmundon se nuk e merr me mend dhe e shndron njeriun në vegël qorre të tij të rrezikshme. Venanërisht në 10 vjetërin e 1980-tës sillnin shpesh të demonizuar në manastir qël tu lexonte për betime për të Jakovi dhe tu bënte kryqin me kafkën e oshenarit David.

Më 13 shtator të vitit 1987 një demon e ngacmoi Jorgo Li. Një trim 22 vjetë. Hdo ditë gjendja e tij keqësohej. Në Tetor nëna e tij dhe vëllai i tij e sollën Jorgon në Manastir. Ju lutën për të Jakovit të lutej dhe lexoi eksorcizmat. Për Kishës demoni reagoi tmerrshëm. Shante dhe nxirrte fjalë të ndyra, tregonte dorën dhe kërcëonte. Brenda në kishën vazdoi më fort reagimin. Hapi kutinë e Kafkës se Shënjtë të Davidit për të Jakovi, zbriti kafkën e Oshenarit dhe filloj të lexoi eksorcizma. Atëhere nga nëna qël edhe ajo hyri në Kishë u dëgjua një thirrje:

-O Perëndia ime më shohin sytë e mi, le të bëhet mirë djali im! Duke mbaruar eksorcizmat Jorgua u ngrit nga demoni dhe u qetësua. Nëna e tij me të dalë nga Kisha sqaroi tek një murg si për të Jakovin kur ajo thirrte. E për, tha, kur lexonte eksorcizmat, të ngritur më tokën rreth gjysëm më të edhe i vuri këmbët e tij më një djall të zi, i cili kishte brinjë edhe bisht.

Në manastir sillnin të demonizuar dhe të sëmurë psikik me gradë të ndryshme, tipa skizofrenie, më të shumtë e herë ishin shumë jashtë zakonisht të vështirë për të dalluar ndokush kur i mjeri njeri vuan nga skizofrenia dhe kur pushtohet nga demoni, për të Jakovi kishte dhuntinë të dallonte në analogji me rastin, thoshte:

-Ai duhet të vejë tek mëkë (i sëmurë psikik). Ai or biri im ka demon (për duhen eksorcizmat).

Shumë ndiqnin këto eksorcizmat dhe disa regjistruan dialogje midis për të Jakovit dhe demonëve.

Demonët flisnin me gjuhën e të demonizuarve qël shanin keq dhe shpesh si demon tregonin njohje ndaj gjërave qël nuk i njihnin njerzit. Panajotë e demonizuar goditej dhe nuk donte të vinte tek për të Jakovi për të cillin thoshte se do të mbaronte nata qël të mos mund të lexoi. Në mëngjes Plaku e pyeti për emrin e saj dhe ajo u përgjegj: Osman. Një e demonizuar tjetër u përgjegj se e quanin Belare. Atëhere Plaku:

Ti, Belare edhe babai tënd jeni gënjeshhtarë. Babain tënd e quajnë Belzevuli.

Ajo siguroi:

-Për kështu quhet dhe na jep dru qël të bëjë keq. Nuk duroj më vendos.

Plaku i tha: Dua të ikësh nga Panajotë

-Të ik- del për Panajotë- të ik, plak i keq kock e lëkurë.

-Të vesh në male-vazdonte Plaku- dhe Panajotë me ankese këmbëngulte:

-Të mos vete në male, të vete tek njëri. . .

Plaku vendos kafkën e Oshenarit në kokën e saj.

-Mu thyen brirët. . . Të luftoi 65 vjetë. . . nuk munda të të hedh në një mëkat. Të të shpie në sketer. Te uroni atë plak «oshenarin David) për ndryshe do të kisha shkruar.

Pastaj demoni ndroi taktikë dhe i thirrte Plakut:

-Je shënjtë. Keni shënjtërin këtu për s' e dëgjoni.

Plaku Jakov bëlli gojën e tij: Të më thuash ashtu, për unë nuk të dëgjoj. Unë jam tokë edhe hi... . Unë jam modest. . .

Demoni dinte mirë. Pohonte dhe reagoi:

-Ajo modesti orë më dëgj. . . Ik bre. . .

Të njëjtë stinë quan prindërit vajzën e tyre qël nuk hynte në Kishë. Doli Plaku me Kafkën e Oshenarit dhe nga kjo e demonizua shpërltheu.

-Plaq. Të mos të të dëgjoj plak i lig. Të ngordhësh (dhe goditej tmerrshëm vajzë). Jam i gjithëpushtetshëm (therriste me gojën e tij demoni). Më baj Athinë në duart e mija. . . Atë qël desha e bëra. Përlërinjë i qetha. Kam vite qël luftoj manastirin. Ju ruan i madhi këtu e tua (në fakt ishin kalbur damarët e këmbëve të Plakut dhe gjaku nuk qarkullonte).

Nuk jam shenjtor por Zoti tha se shënjtor bëhem. . Hfarë mundem t'ë bëj. Unë jam njeri i vdekshëm.

E demonizuar me revoltim t'ë ri:

Htë t'ë bëj, prift-cjap dhe ke për brenda Krishtin, ke modesti përëndyshe do t'ë kisha shpërbërë. Kaq s'është (t'ë vura) dhe ti këmbëngul. . .

Një tjetër e demonizuar informoi me mburje:

8000 magjistarë kam në vartësinë time.

E pyeti Plaku si futet dhe u përgjegj se hyn në njerëz që s' kanë besim. Futen kështu si tim.

Njëherë lexoi eksorqizmat për një t'ë demonizuar që e qoi tek Plaku i shoqi i asaj, polic. U duk t'ë qetësues Plaku. Zgjati dorën e tij që ta për shëndeste. Atëherë ajo me zemërim:

-E zenë demonët dorën e priftit që meshon?

Dy trimat solën nga Veria nënën e tyre t'ë demonizuar. Rastisi t'ë ishte në manastir dhe mitropoliti i Samos. Në një moment sillej butë dhe thoshte, me shaka:

-Jakob kockë e lëkurë. . . për Jakob je i shenjtë, bota t'ë nderon për shenjtor.

Me zë t'ë lartë thoshte Plaku: I vdekshëm, mëkatar jam, si njeri.

Pas pak bëhej agresive dhe me thonjë t'ë gërvishte në fytyrë shumë. Të njëjtën u përpoq dhe Plaku që e ndaloj me këfën e oshenarit.

Një tjetër i demonizuar duke reaguar dhe duke u dridhur në lutjet e Plakut thërriste:

Plan Jakob, plan kockë e lëkurë. Si t'ëm futem tek njeriu dhe si t'ëm dal. Tremben dridhen nga kryqi. . . Në se e bëjnë largohem. Ikën hiri i Perëndisë dhe hyjmë ne (demonët).

Në t'ë t'ë pamvarsisht nga rastet e t'ë demonizuarve Plaku lexonte eksorqizmat duke patur këfën e Oshenarit. Kështu mbronte dhe veten e tij përballë njerëzve. Nuk do t'ë mundnin t'ë thoshin se demonët i nxjerr vet Plaku përderisa nxirrte gjithmonë oshenarin David si veprues.

Dramatike për t'ë t'ë pranishmit bëhej gjendja kur t'ë demonizuarit mirrin pamje t'ë tjera. Të tmerruar dhe dizilizionuar nga uratat e për Jakobit merrnin papritur pamjen e qenit t'ë egër t'ë zi, t'ë ujku t'ë frikshëm apo t'ë shpendit mishgrënës. Herë herë, përshëri lehnin apo hungëronte si bisha dhe shpërndanin kudo tmerr.

Sa t'ë demonizuar qëlloheshin nga satanai, vizitonin shpesh manastirin për ta falenderuar dhe për falje. Vetëm që falenderimet nuk ishin një gjë aq e thjeshtë. U qiditen një ditë murgjit që Plaku i qëlloi nga demoni. Demoni kishte shkuar në Paratë dhe Plaku e vuri re. I tha:

Unë nxorë demonin nga djali tënd dhe ti vajte ta vendosësh tek mua!

Kjo dhunti që qëllonte njeriun nga demonët ishte triumf shumë i rëndësishëm. Për bënë shminë e madhe se sundimi i satanait në botë, njeriun dhe natyrën është i përkoreshëm dhe mund t'ë suprimohet. Përderisa me qudinë e oshenarit suprimohet dukshëm- në rastin e ndjekjes nga njerëzit- do t'ë thotë se oshenari përjeton mbretërinë e qiejve dhe tregon fuqinë e kësaj mbretërie në botë.

Për mbretëria e Perëndisë edhe egziston edhe mund t'ë realizohet për ditë, edhe ndoshta pjesërisht.

Për qdo moment vinte vdekja. «Kush je ti o Jakob i pashkollë?»

Në qdo moment tashmë pas 1987 vdekja e përgjonte. I qfaqen trompozat dhe t'ë tjera e kërcëlonin për ditë. E dinte por nuk bënte t'ë rreheqe. Prioriteti mbetej në lutje dhe në rrëfim. Ariti në pikë, akoma dhe në atë hall t'ë mos flinte, kur mund t'ë meshonte. Gëdhej duke u lutur. Nuk deshë ti fliste njeri. Jetonte akoma në zemrën e tij, dhimbjen e përvojave t'ë shkëlqyera.

Por edhe kur nuk meshonte, shumë shpesh zbriste në kishë i heshtur, pa parë dhe pa vënë re asnjë. Rrinte në stol përballë ikonës së Zotit dhe t'ë pararendësit. Mendja dhe zemra e tij diku gjetkë ishin dhe diqka tjetër shihnin. Fytyra e tij nuk u bë as sinjal asnjë lëvizje. Një ndriqim vetëm dilte në pah më i fortë nga i zakonshmi. Fytyra e tij në t'ë tilla orë t'ë mbulonte dhe nuk guxojte ta ngacmoj. Vinte ora dhe psallte me zërin e thjeshtë t'ë tij, që meriton. Dhe kështu sin

psallte me të tillë shprehje të tij, sa që ishte i sigurtë se shihje hyjlind sen pranë tij. Këto hyjnor t i lexonte dhe herë tjetër në kohën e sh rbes s së mëngjezit. Linte fronin nderonte pararend sin e çmuar, shkonte dhe rrinte me respekt në kuti me Lipsanin e Oshenarit, bënte nderime kthehej nga porta me respekt. Shihte oshenarin David të gjall  duke ikur e duke ardhur. . . edhe vinte ta përshëndeste. Por me të mbaruar që të mos bëhej i huaj për murgjit për  far b n dhe  far  kërkon në kuti me Kafk n e tij, shkonte gjoja dhe bënte sikur diçka kërkonte, në sirtar, në kasafortë, apo ndizte qiri. Kthehej pastaj në stol. Më 1990 i thoshte murgut për këto p rvoja të tij në kish n:

-Në se do të të them atë që shoh këtu brenda dhe që dëgjoj nga shenjtori që duhet të bëhen libra. . . Nuk shkruhen. . . Në se ua them, do të ikni të tërë nga këtej brenda!

Pas mesh s pinte kafen, u jipte bekimin murgjëve dhe dhjakonisjet duke u larguar. Shumë herë e shihnin të shqetësuar. Th rriste fort apo pyeste në se erdhi filani apo filanja. Murgjit  uditeshin se nuk e prisnin as filanin e as filanen. Por ai, sidoqofte, vinte ndoshta edhe me vonesë. Një ditë e pat marrë në telefon, shkonte një jurist i lartë në manastir me emrin Dhimitrios T. . Vonoj. Zbriti në kishë pat r Jakovi dhe u dëgjua:

-Shko të lutem o Plak mos u ndodh gj  se kanë nevojë që ti ndihmosh.

Dhe në fakt ata kaluan në rrugë një rrezik shumë të madh, por sh n David i doli para së keqes dhe njerzit arritën në manastir.

Mbasdite sipas së njëjtës mënyre priti priftin at Am. që vinte të pyeste për një problem. Plaku priste në portën e manastirit dhe duke ardhur at. Am. i tha se si të vepronte pa i folur ai për problemin. Lexonte pra dhe mendimet kurv rore dhe rastisi në shumë që të thotë:

-Atë që ke në mendjen tënde ta bësh.

-Atë që mendon të mos e bësh.

Brenda në manastir i mbyllur dhe duke mos mundur të qarkullojë lehtë dinte se  b hej dhe nuk bëhej. Diçka ndodhi një ditë, u zemërua pak Plaku dhe tha:

-Unë  far  bëj këtu brenda o ati im? Të tëra i shoh nga qelia ime.

Krizat me sht rngime dhe damarët vazhdonin, por ishte i vendosur për të tëra. E pyesje  b n o Plak dhe ai të përgjigjej: Mirë, mirë. Ndonj  herë shtonte:

-Kam sigurisht një shtërngim në gjoks dhe me zënë djers t. . . . Por ska gj . Njëri nga një sëmundje tjetri nga tjetra do të ikim nga kjo botë e tanishme. Do të vemi në qiel, përballë gjykatësit të drejtë. E keqja për mua është se nuk kam bërë asgjë për Zotin dhe  ' hesap do të jap tek Per ndina? . . .

Por Perëndia ka mendje tjetër dhe e tregonte me dhuntitë që i jipte Plakut. Deri në aromatizimi herë herë nxirte në orët e rrëfimit. Janë shumë që e jetuan dhe e pohojnë. Hdo herë që shihte që ta vizitojnë persona të dalluar në shoqëri dhe persona me emër u thoshte murgj rve:

-Pat r, pat r sa milet mbledh oshenari David, sa e respekton bota dhe tek venë ata me z  fillon vet gjykimi:

-E dini  far  them kur shoh që vijnë e gjunj zohen para meje për rrëfim: Kush je ti or i pa shkolluar dhe i pa vlerë Jakov që vijnë e gjunj zohen përpara teje kaq persona të rëndësishëm, profesor universiteti, gjykatës, të lartë, kryetar?...

Tek Klerik t, bijtë e tij spiritualë, vetgjykimi përparonte me shumë dhe thoshte për veten e tij:

-Ah Jakov i flliqur. Gj  e marrë je dhe bota mendon se diçka je. Sa për  udit  e shërimeve, shtoheshin vazhdimisht. Tek Fotinia që vuante prej vitesh nga sëmundje të pa shërueshme në fund të rrëfimit i tha:

-Mos u m rzit Fotini, deri nesër do të jesh në regull.

Dhe në fakt në mëngjes nuk egzistonte sëmundja. Me të njëjtën mënyrë u sh rua edhe presviterja e re me të 4 fëmijët. Një fëmijë 13 vjen  kishte enjtje në gjuhën e tij. I bëri kryqin dhe u b  mirë.

U lut për shumë çifte që nuk bënin f mije dhe ata bënë, të cilët vinin në manastir që ta falenderonin. Por kërkonte dhe nga ata vetë lutje dhe përpjekje shpirt rore.

Njl nifti mlsuesish nga Kalqidha u tha tl mbani kreshlm, shuml lutje dhe mesha tl shtunave «dhe do tl vinin me flmijl nl manastir». Dhe vajtl n me flmijl.

Tek njl nift tjetrl ql klrkoi ndihmln e Plakut, u tha:

-Rregulloni kishln qe kini prlgjyslm dhe do tl blni femijl.

Blnl dhe ata flnmijl. Klto shenja tl Perlndisl ndihma nudiblrse, prl tek njerzit besimtarl me dhimbje ishin shuml dhe tl vazhdushme.

Shpesh shihje njerls tl hynin nl manastir duke qarl, binin nl gjunj l dhe ecnin nl obor deri sa ta gjejn l patrl Jakovin. Derdhej nga mirnjohja. Njl ditl hyri dikush me bizhama. Tl tlr l u nuditln por njeriu ishte mallngjyer shuml. Dhe deri sa tl zbresl patrl Jakovi, spjegoi tek besimtari prifti. G. A kishte njl problem tl madh me klmbln. Duhej t' ja prisnin, ta pastronin dhe pastaj ta ngjitnin prlslri. I slmuri vajti sin e kish nl plan nl spital ql ti presin klmbln. Mjeku prlgjegjls klrkoi ta shihte prl herl tl fundit dhe mbeti i habitur. Nuk u besoi syve tl tij. Mori vehten dhe u zemlrue se i slmuri vajti gjetkl dhe blri operim. Pyeti menjlherl rreptl dhe me nudi se kush e blri operimin. I slmuri sqaronte. Askush.

-Nuk vajta gj l kundi. Ju ta blni. Mjeku vuri re me kujdes dhe vlrtetoi se jo vetlm ishte blrl operimi, por prerja dhe ngjitja ngjante sikur ishte blrl nga kirurgu ml i mir l i botes, dhe tha emrin e tij. I slmuri njl burrl i pjekur e humbi. Atlhere mjeku:

-Para se tl vish vajte nl ndonjl manastir?

-Po u prlgjigj i slmuri.

-Atlhere sin je merre taksinl dhe shko nl atl manastir ta falenderosh.

Klshtu njeriu mori taksinl dhe me bizhama vajti nl manastir tl falenderoje Plakun Jakov, tl lumnuarin ql u lut ql tl blhet mir l pa u operuar.

Kur Plaku nuk mund tl levizte nga krizat apo kur mungonte, lexonte uratl tek tl slmurlt dhe u blnte kryqin me Kafkl n e Oshenarit patrl Qirilli. Klshtu u shlrue me 1987 njl oficer ql kishte kancer nl mushkri. Rast ql nuk shlrhej dhe as operohej. I blri kryqin me Kafkl n e Oshenarit patrl Qirilli. dhe ndjeu oficeri se di nka po ikte nga brenda tij, pra ishte shlrue.

Nl behar tl 1988 vizitoi manastirin mitropolit i atlhereshlm i Halqidhonls Vartolomeu dhe tani patrik ikumenik. Plaku i dhuroi njl ikonl dhe tek patriku Dhimitrl dlrgoi borzilok: «Tl uroj prl manastirin e tij».

Lefteri nuk duhet tl vdesl!

Nl fillim tl 1989 u mlrzit shuml me prova nga personat e tij tl dashur. Morln telefon nga Prokopi. Me tu kthyer nga Amerika, ku u operua patrl Joani i faltores sl oshenarit Joan tl Rusisl, si legjendl. Operimi i zemrls pati sukses tl plotl. Oshenari Joan gjendej atje dhe drejtonte prlpjekjet. Mjeku kryesor bile pohoi, se njl fuqi e drejtonte dorln e tij. Me sgithl dimrin dhe shlndetin e mjerushlm u nis tl vizitojl patrl Joanin dhe pasi arriti klrkoi ndjesl:

Me falni ql ju shqetlsoj por nuk mund tl mos vija tek shlrbltori im, i Shenjl Joan.

Njerzit kishin prlshtypjen se njl engjll hyri nl shtlpi, pa peshl pa volum vetlm kishte pamje dhe dritl paqlsore. Donte tl shihte bile nga nxorrln damar dhe u prlul-Ra nl shesh- dhe prlraqoi klmblt e priftit i cili prlsoi siok nga levizja dhe nga klmblngulja e Plakut. Po i vinte tl vdiste tashml Plaku i lumnuar dhe respektonte priftlrinjt ml shuml nga sa i respektonte njl flmijl. Atlhere ql mendonte se skanl turp dhe nevoja materiale.

Prl 15 ditl erdhln nga Halqidha tl reja tl klqija. Fillimi i Shkurtiti tek Lefter M. u nfaq slmundja nl gjak ql u zhvillua nl leukocitazl dhe septicemi. Mjeklt u dlshprluan. Lefteri teolog dhe psalt bir spiritual dhe shuml i dashur prl Plakun. Rendln miq nl manastir dhe thanl mendimet e mjeklve: «Lefteri do tl vdesl o plak». Ila tl tlr l dhe zbreti nl kishl. Blri uratl dhe ulut shuml. U kthye tek miqt l e Lefterit.

Lefteri nuk do tl vdesl, do tl rroj l dhe dy muaj e gjyslm. Do tl vij l tl psalll nl manastir.

Në fakt kështu u bë. Me ndihmën e terapistit. Por mundimet e Lefterit nuk mbaruan. Mjekët treguan si shpresë të fundit transplatimin e palcës dhe bile në një qendër speciale në Paris. Para se të ishte për në Paris Lefteri pas Pashkës së 1990 vajti tek Plaku i cili brenda në qeli i sqaroi çdo gjë. Një peshë trishtimi ra në fytyrën e Plakut dhe vuri re Lefterin e ri të stërmunduar. Vetë ai ra në gjunjë dhe u lut për shumë orë para të kryqëzuarit. Hfarë i tha nuk degjoi, nuk kuptoi Lefteri. Më një herë u ngrit i kënaqur Plaku dhe tha me qëndrueshmëri:

-Biri im Lefter nuk do të bëhet transplati. Epërshriti the herë tjetër si kambanë. Por Lefteri sqaroi se të tjerë janë gati. Shoqëria pret. . .

-Jo orë biri im, do të thoshja të mos vesh ëfarë në Paris. Por të vesh. . . se edhe mjekët janë njerëz të Perëndisë. Por transplati nuk do të bëhet.

Në Paris bënte analiza të reja dhe kostatuan se nuk kishte arsye, të dhënat qenë përmbysur. Pra nuk duhej transplati.

Pamja e parajsës

Nuk i munguan Plakut dhe lloje të hireve të tjera. Kishte shije të vogël të parajsës, me pamje të mirë dhe pastërti të jashtëme. Ajo u bë. Bile për herë të parë më 1989. E mundonte mendimi dhe kërkonte nga Perëndia të kuptonte kuptimin e fjalës zotërore, në shtëpinë e atit tim ka shumë vend. Perëndia u përgjegj dhe brenda në qeli, rrinte këmbëkryq me duar të kryqëzuara u tregoi me qetësi dhe shkurt tani priftin, Dhimitri Tzumas.

-Dje, o zoti Dhimitri im, të shihja se ishe në qiej, në një kopsht të bukur. Kishte vjollca të ngjyrave të ndryshme dhe lule të tjera të ndryshme. Atje rrija si meteor. Nuk shkelja. Ishte një murg tjetër me raso që më tregonte shtëpi të bukura dhe më thoshte avanco jakov. Po si të përparoja nuk kishte rrugë, do të shkelja ligjet, do të prishja. Një tjetër me raso me tha: Mos u tremb, ato lule nuk prishen, avanco. Avancoja dhe lulet nuk prisheshin.

Zëri i tij thotë at Dhimitri T. ishte ndryshe me atë buzëqeshjen e pa harruar ngazëllyese.

Të tilla përvoja hyjnore ku falen shumë, sa afrohej fundi i jetës së prishur. Përballë tyre largonte çdo kënaqësi njerëzore. . . dhe më të vetkuptueshmen, më të parrezikshmen. I vajti zoti L. nga mirënjohja dhe i vuri një mokat për të kryqëzuarit. Qëndrë bërë plagë dhe dhimbje gjunjë të tij aq herë sa qëndronte atje në gjunjë. Me të parë Plaku u zemërua dhe e nxori jashtë.

-Unë jam murg 40 vjet. Jakov tani do të ve mokat?

Do të bëhesh patrik

Hdo gjë që sillte kënaqësi materiale dhe ndjenjash e mënjanohe. Përpiquej dhe kërkonte vetëm urtësinë shpirtërore. Ja jipte Perëndia netët me përvoja hyjnore dhe përmes besimtarëve. Njëri, mitropoliti i Halqidhones, Bartholomeu, i patriarkanës Ekumenike, më 2 Tetor 1989 meshoi në manastir. Gëzim i veçantë për Plakun dhe e profetizoi me siguri kur akoma patriku Dhimitrios nuk kishte problem të veçantë me shëndetin.

Ti do të bëhesh patrik. Do të grigjërosh Kishën e Krishtit dhe të uroj si patrik të vizitosh manastirin e oshenarit David.

Për dy vjet lindi problemi për patrik të ri. Dhimitri modest kishte vdekur. Në Tetor të 1991 Plaku fjeti Atin P. dhe mësoi shumë për zgjedhjen se varet në se qeveria turke do të heqë emrat e mitropolitëve sinodike nga regjistri i kandidatëve. Atëherë zbriti në Kishën dhe u lut tek oshenarin David, doli dhe i tha tek atin P:

-Unë o atë im bëra lutje tek oshenari David dhe i thashë, ti David i shenjti më dëgjove në se kam kërkuar. Nuk e di se ëfarë do të bësh. Shko në Turqi, ngatë letrat e tyre. Interesohu të dalë patër Bartholomeu patrik.

Më vonë kur i komunikuan se u zgjedh Bartholomeu patrik ndriti nga gëzimi, u quaja në këmbë bërë kryqin e tij dhe thirrë tre herë: «Lavdi ty o Perëndi».

Njl i ri me 1961 kish jetuar shpalljen e shëntërisë së shën Nektarit. Shenjtori gjithmonë festonte asketin Jakov me shumë mënryra. E bëri dhe në kujtimin e tij më 9 Nëntor më 1989, kur meshoi Plaku në kishëzën e manastirit, shën Nektari. Atë mëngjes deri sa të thotë e bekuar është mbretëria e Atit. Birit dhe Shpirti të Shenjtë, qëndronte në gjunjë më ikonën e Krishtit. Filloi avancoi dhe mesha mbaroi. Por që për të njëjtin dhe ata pak që qenë në kishë një meshë ndryshe. Të tërë jetonin një shprehje të ndritur duke ndjekur Plakun në meshë. Ai vetë dha shpjegimin:

-Aty nga fundi bëjtë e mi në dhoksollogji (ndërsa që në gjunjë ende në ikonën e Krishtit) pashë më falni shën Nektarin! Ishte i gëzuar dhe psallte dhe ai bashkë me ne: «Shën Perëndi. . . », Më pas, e kuptoni si e vazhdoja Meshën!

Në mënyrë të përafërt shihet se kish dhe oshenarin David. Një të diel ndërsa psallte madhërimet e tij e sheh si murg në të Kryqëzuarin të bekojë. Plaku shihet shenjtorë shumë shpesh dhe të ipte përshypjen se kjo ngjarje përblënte ushqimin e tij. Vetëm për atë rronte. Kështu spjegohet pse qëndronte kaq indiferent për ushqimin material që për të ishte i pakët dhe blëhej më i pakët. Jetonte si engjëjt. Dhe ndodhi shumë që të shohin Plakun si engjëll të shenjtë dhe zakonisht të dytin. Do të referoj një rast tipik.

Murgu i ri patër E. në prag të krishtilindjeve u gjend jashtë guzhinës. Pa në anën tjetër nga qelia e Plakut dhe e igumenit të tanishëm patër Qirillit. Pa Plakun të përparojë nëpër kishëzën e shën Harallambit. Atje tha qëndoni. U kthye nga porta e Kishës së vogël; edhe në obor. Atëherë befasisht ndriti u transformua në engjëll, u bë i tëri dritë dhe lavdi admiruese. Paspak zbriste në shkallëzat Plaku krejt natyrshëm.

Torturë trupore por edhe strofa

Më 1989 si dhe më 1990 u mbush nga torturat. Krizat që pësonte u shtuan. Që të vinte ndo tre muaj në Athinë për në spital ishte torturë. Atje e vizitonin shumë. Lodhej pa mëshirë por nuk mohonte njerzit. Në krevat pranonte shumë dëgjonte dhimbjen e tyre, lutej të shëroheshin dhe jipte kur ishte nevoja edhe para. Poshtë jashtëkut në një zarf ishin paratë që i linin vizitorët. Atje në spital vinin për ta falenderuar njerzit, që ishin shëruar me lutjen e tij. Apo që kaluan vështirësi të tjetër lloji. Të tërë deshën diçka të kërkojnë apo disi ta falenderojnë.

Mjekët nuk dinin si të bënin dhe si të vepronin. Shihnin se në organizmin e tij asgjë nuk funksiononte normal. Por Plaku jetonte. Bile jetonte në male me borë me ngrica dhe lagështi. Dhimitri Kremastinos u detyrua të thotë se Perëndia e mirë e mban me jetë Plakun. Dhe nuk që vetëm zemra. Këmbët e tij të zeza dhe të nxira nuk bënin qarkullim. Hiqte dhe i lëvizte si trupa të huaja.

Kështu hyri 1990 dhe filloi me një qudi. Kurimin e Kostaq Papapolihrionit. Është nip i patër Hrisostomit. I vogli në praktikë të vitit të ri ju nëfaq hemoragji cerebrale një sëmunjë e frikshme nga e cila shpëton 1 në 10. 000. Prindërit e tij bëjnë vitin e ri me vajtim dhe rënkime. Kështu i gjeti papa Hrisostomi i cili vajtë tek Plaku duke qarë. Ai sipas rendit të tij vajtë tek oshenar David dhe i tha:

-Plak zbrit tani, më dhe shën Joanin dhe të veni tani tek nipi i patër Hrisostomit!

Mjekët duke bërë analizë të tretë përsuan sok. Kostaqi që shëruar plotësisht.

Patër Hrisostomi ishte shumë i dashur dhe u bë shkas të shprehë Plakut një talent dhe një ndjeshmëri të befasishme. Se nëfarë është në fjalë e shkruar, të gjatë, të Plakut, dhe siq e dimë në letrat e shumta që shkruante, kishte mirësi. Kjo është e qartë. Dhe kjo mirësi tejkalon jashtëzakonisht shumë njohuritë e shkollës fillore, bëhet prapë e qartë.

Më të bërë vargje lehtë dhe kuptimplotë presupozon talent që në kushte të tjera, do të mund të zhvillohet një tjetër shumë më të rëndësishëm, fenomen. Kështu kur ikte i mërzitur nga manastiri patër Hrisostomi, Plaku i thoshte që ta ngushëllonte me varje. Disa të reja disa të deformua në bazë të atyre që i kishin mësuar prindërit e tij në Livisin e largët dhe i thoshnin në Farakëll që të harronin mundimet e tyre.

Klto tλ tria
iku Hrisostomi im i vogl
atje pas malit

Me lisa porosita qλ ti bljnλ hije
Sepse λshtλ kamaria ime.
Naforλ dhespoti nλ disk prej ari.

Tλ tλra lisat lisa janλ
dhe tλ tλrλ ujrat, ujra janλ
dhe nga njeriu nλ njeri
ndryshim tλ madh ka.

Vuajtjet e mia janλ shumλ
si dλbora e Pylus. Sa tλ shkrijλ e vjetra
tjetra hedh themel.

Klarkova tλ njλjtat vargje tλ pλrngjashme nλ analoge livisiane siη i kishte grumbulluar dhe botuar zoti M. Delisavas. (Folklori i Makrit dhe i Livisit te Livise. Azia i Vogl, Athinλ, 1988).

Nuk gjeta lidhje mλ tematike direkte. Kjo do tλ thotλ se Plaku i kthente vargjet nλ se donte nλ ndonjλ gjendje tjetλr. Sigurish mali i Azisλ sλ vogl Pilo, e kujtoi Plaku bile nλ kuadrin e ndonjλ vargu qλ e kishte dλgjuar herλ herλ nga prindλrit.

Vinte re shumλ mλrzitjen tek njerzit qλ e vizitonin. E dinte mirλ se kjo pλrblnte sλmundjen e dhimbλshme tλ botλs. Ja kishte thλnλ vetλ oshenari David njλ ditλ, kur doli nga ikona e tij dhe i tha:

-Sλmundja mλ e madhe sot λshtλ mλrzitja.

Kur e sheh Plakun tλ glzuar me gjithλ sλmundjet e frikλshme e tλ pa shλruara tλ tij, atλhere kupton se ka mundur botλn dhe mλrzitjen e tij. Disa herλ e thoshte shpesh pa e sqaruar teollogjikisht:

-Zemra ime λshtλ si kopλsht!

Si ishte kopλsht, me kaq mundime? E dinte vetλm ai, Oshenari david dhe Perλndia. Kishte arritur nλ tλ tillλ pikλ tλ mospλsimit spiritual sa qλ trishtohej pλr mallin e tλ tjerλve dhe nuk i vinte keq pλr tλ tijλn. λshtλ karakteristike se e dλgjuan nλ dimrin e rλndλ qλ venanλrisht vuajti shumλ, tλ fliste me njλ zog:

-Sa keq mλ vjen qλ mλrdhin. Unλ vesh ηorape, kam edhe mbulesa dhe ngrohje. Ah sikur tλ mundesha t'ju mblidhja tλ tλrλ zogjtλ nλ njλ dhome tu hidhja dhe ushqim e t'ju kisha ngrohje. . . Por e shihni trembeni.

Pastaj pa zогun qλ futi kokλn e tij nλ pupla dhe vazhdoi:

-λshtλ kujdesur dje pλr ju Perλndia. . . Ju ka dhλn puplat. . .

Pothuajse i mbyllur por i pasur me hirin hyjnor

Sa pλrparonte 1990 ta aq rriteshin vλshtirλsitλ dhe lλvizja mλ e vogl i krijonte probleme tλ frikshme. Shtλrngime, vλshtirλsitλ e frymmarrjes, djersitjet. . . tλ pa fund. Dilte nga qelia gjithnjλ e mλ pak. Dhe mλ e keqja, pλr askλtirin qλ herλ herλ nuk shtrihej as dy orλ nλ 24 orλ. Ishte se duhej tλ shtrihej me detyrim. Nuk ndalonte sigurisht tλ thotλ uratλn, por ndihej shumλ keq. Prandaj me tλ marrλ vehten ngrihej, vishte petrahilin, gjunjλzonte dhe fillonte uratat dhe lutjet. Lutja e tij qe e thjeshtλ. Mbante kombosqinin me dorλn e majtλ. Kthente pak djathtas kokλn, mbλshteste shpesh brylin e djathtλ tλ tij nλ ermarin e drunjtl dhe orλ pa mbarim thoshte «O Zot Iisu Krisht mλshiro mua mλkatarin».

Atje dëlgjonte murgu t'ë thotë me pasion uratën. Të dalë nga brenda tij me forcë, thua se shkëpuste qënien e tij t'ë t'ë. Por herë duke hapur në mënyrë dalluese portën e shihte q'ë urata dilte e qetë, lehtë me kënaqësi thua se shijonte fjalët. Atëherë e shihje ndryshe. Sytë, balli. . . kishin gëzim dhe ngazëllim dhe mjekra e pasur dhe e etërë bardhë. . . qëndronte dhe shijonte me turp murgu. E kuptonte Plaku dhe kthehej.

-Mos e vë re o biri im. Një kërkës t'ë vogël bëra.

Por murgu vinte për punë. Me telefon t'ë pranishmit nga jashtë kerkonin lutjen e Plakut tek i cili sqaronte murgu rastin e kancerit, t'ë atij q'ë lindte, t'ë psikopatit, t'ë s'murit rëndë, t'ë dizilizionuarit. . . Atëherë Plaku ngrii duart lart:

-Kujto o Zot, robin t'ënd, atë q'ë ka s'mundjen e keqe në Londër. . . Edi ti si është emri i tij. Huditej murgu me këtë mënyrë. Nuk i mungoi guximi dhe e pyeti një ditë:

-Po mirë o Plak kështu bëni lutje?

-Biri im Perëndia nuk është fjalë ferrash. Do zemër t'ë pastër dhe t'ë thjeshtë.

Njëherë tjetër ishin bërë aq shumë kërkesat sa q'ë nuk arrinte sado q'ë t'ë donte q'ë t'ë kushtonte mjaft kohë për q'ëdo rast, bile gjente në mos përgjigjen ndaj letrave q'ë i dërgonin duke kërkuar lutjen e tij për 1000 nështje dhe s'mundje. Përgjigje shkurtazi më shumë lutej, por mbeteshin dhe t'ë tjera. I merrte dhe vente tek oshenari David dhe i kërkonte t'ë hidherohej dhe t'ë vraponte për nevojat t'ë ndryshme t'ë njerëzve.

-Shikon o Plak kërkoni njerzit? U di edhe emrat, këtu i kam. . . , kujdesu ti rregullosh t'ë t'ëra nështjet. . .

Kishte filluar t'ë shohë pak njerëz dhe për pak kohë ata insistonin por q'ë e pa mundur. Besimtarët e më parshëm spiritual duke ikur nga manastiri dhe duke patur parë Plakun ndjenin se po iknin nga një farë parajse. Kaq shumë i kënaqte prania e paktë e Plakut dhe aq shumë kushtonte mungesa e tij.

Vërshim aromatik tri ditë

Murgu i ri N. rronte poshtë krahëve t'ë Plakut. Murgjit t'ë t'ë duhet t'ë kenë besim t'ë plotë tek Plaku i tyre dhe përkushtim. Dhe në fakt kishin. Por pak ngushëllim gjithmonë konsolidon dhe me t'ë për s'osurin. Murgu i ri N. u bë i lumtur dhe e kishte këtë pothuajse plotësh me t'ë për 3 ditë në vazhdim.

Ishte e diel mbasditë 17 Qeshor 1990 dhe duhej sistemuar magazina e ushqimeve. Atje brenda kur u hap porta pa prituri hyri Plaku. Murgu i ri N. bëri metani dhe mori uratën e Plakut. Por në t'ë njëjtin moment në t'ërë magazinën u përhap aromë e pa përshkuar. Murgu i mrekulluar kthehet duke kërkuar ta sqaroi por vetë Plaku ishte zhdukur. Ishte hera e parë q'ë jetoi diqka t'ë tillë dhe mendia e tij u mbush me pyetje.

Në darkën e s'ë njëjtës ditë në mëncë në prani vetëm t'ë atërvë vajti edhe Plaku. Në një moment murgu N. umbyt nga aroma q'ë kishte zgjatje dhe përhapje. Shpejt pyeti: Mos ndieni gjë aromë t'ë këndëshme. Të t'ërë e panë me q'ëdi dhe i thanë «Jo». Pa dashur atëherë hodhi një vështrim vjedhës tek Plaku dhe e pa t'ë ulte sytë poshtë sikur t'ë ketë bërë dëm.

Ditën tjetër d. m. th. t'ë hënë, lexuan siç bënin zakonisht mbas darke në qelinë e Plakut. Në fund u përul me rradhë edhe murgu N. për t'ë marrë uratën e Plakut. Por doli nga dora e Plakut aromë e fortë. Pyeti t'ë tjerët në se ndienin diqka t'ë tillë dhe ata i thanë «Jo».

Me këtë herë e tretë murgu N. mendoi mos ka mundësi për veprim t'ë satanait. Mendoi t'ë pyeste Plakun por nuk dinte se si. Ditën tjetër t'ë Martën kërkoi nga Plaku q'ë ti lante një mushama t'ë vogël në t'ë cilin vinte këmbët e tij t'ë zeza për ndonjë fërkim q'ë ti vizitonte mjeku. Por ishte i pastër q'ë ta lante. Duke ecur mendoi me mallëngjim se në atë mushama preknin këmbët me dhimbje t'ë stërmunduara t'ë Plakut t'ë shtrenjtë. Nuk arriti t'ë mbaronte mandimin dhe qezma u mbush me aromë t'ë fortë. I vinte në fytyrë si erë e fortë dimërore por q'ë nuk ishte e ftontë. Tani u mallëngjye shumë u revoltua, pothuajse qante. U kthye në qelinë e Plakut dhe i spjegoi se qfarë ndjeu këtu e tre ditë:

-Ashtl nga Perlandia o Plak. Je shenjtor o Plak! Nuk mbaroi se e ndaloi Plaku dhe me shuml seriozitet duke ulur vlshtimin:

-Biri im nl do tl bljml kryqin tonl. . . nfarl do tl thotl Perlandia o biri im. . .

Vizion nl festln e Metamorfozls

Qeshori tjetlr dhe Korriku u derdhln me vuajtjet e zakonshme Murgjit S. dhe I. u benl policl ml tl rreptl dhe e hiqnin Plakun nga mileti ql me ta parl e rrethonin. Gushti hyri me glzim tl madh me festln e Metamorfozls. Blhet panair i madh nl manastir. Vijnl shuml njerlz ml shuml se nl. Nlntor nl kujitimin e oshenarit David. Kur Plaku shihte millet shuml nl manastir glzohej pa masl. Glzohej ql shihte milletin ql falej tek Zoti dhll nderonte shenjtorin.

Ql nga mesdita e 5 Gushtit arritln shuml njerls. Pasdite ml shuml. Doli nga qelia, qlndroi prl njl moment nl portl dhe pa gjithl atl mori njerzish. U mbush oborri, u mbushln ballkonet. Umbush dhe ai me qetlsi dhe prlfundimisht. . .

-Eja, shenjtori im David, tl bekosh!

Prl pak, zbreti avash avash me mbrlmjlsore ql u krye nl mlnyrll festive. Blnl litani, u kthyen dhe qlndruan para kishls prl lutje, dhe Artokllasi, Plaku kishte mblrthyer sytl e tij prlball nl kangjlla. Qlndronte i mahnitur nga dinka dhe fytyra e tij kishte njl ndrlnim tl nuditshlm.

Mbaroi Artoklasia, u rifut nl Ajo Viml dhe ishte aq i prlmbytur sa ql nuk u prlbajt:

Ati im, shln David lshtl itlrl gjalll dhe lshtl prezent dhe bekon grumbullin. Ml vjen tl marr mikrofonin dhe tl thlrras ql ta dlgoi njerzia! Por. . . modestia, tl mos flasl. . .

Menjlherl, ju ngrit brenda njl dallgl e madhe entusiazmi hyjnor dhe e la:

-Nl se do tl flas predikuesit, teologlt ql janl jashtl, do ti ul poshtl unl Jakovi i pashkolll.

Por nxitoj tl arrij skandalizimit tl dhjakut tl ri. Klto nuk i them nga egoizmi edhe nga mendjemadhlsia. Por i them nga zelli se jetoj shln Davidin brenda tl venl e vijnl nl manastir, thashl eja shln David im ti bekosh!

Thashl eja dhe shenjtori arriti. Hfarl tjetlr ml tl madhe tl klrkonte asketi ynll, , n' farl tjetlr ml tl rlnclsishme tl pres tl shijoj nl jetln kalimtare? Sepse sinl thoshte, gjithmonl, prl tl mos humbur zemrln nga vuajtjet.

Kltu jemi prl tl kaluar ditet tona. . . Do tl kalojnl. . .

«Shenjtori im David tl dua tl marrlsh nl dorzim shpirtin tim dhe ta shpiesh tek Krishti»

Behari me gjithl vuajtjet kaloi. Vjeshta i krijoi vuajtje tl pa kaplrxyeshme. Perlandia dhe shenjtorlt nuk ja mirnin vuajtjet. I jepnin vetlm qlirim ql ishte, sigurisht sikur i Jovit. Por duke parl ngjarjet ql referohen nl personin e Plakut tl lumtur Jakov, ka ndonjlri ndjenjln e ironisl. Plaku i lumtur sheh shenjtorlt tl ndihmojnl njerzit e tjerl, lutet vetl ai shenjtorlve prl tl tjerl. Dhe shuml kurohen apo zgjidhln problemet e tyre. Por ai vetl nuk i kaplrcen slmudjet e tmerrshme dhe prl pak ditl do ta zlrl rlnkimi i vdekjes dhe do ta transferojnl, nl hall tl keq, nl spital, themi pra;

Jo prl fat tl keq Jo. Perlandia nuk shlron tl gjithl ata ql ja klrkojnl vetl apo prlmes shenjtorlve. Shlron pak sa prl tu lavdlruar emri i tij dhe tl konsolidohen njerzit me besim.

Por nl se nuk shlrohen tl tlrll ngushllohen tl tlrll, pra zgjidhin problemin e tyre tl tlrll, Mlsoi dhe veproji Zoti klsthu. Predikuan Apostujt dhe hymnizuan Etlrit ml pas, sa ql me sa thanl dhe spieguan tl zgjidhnin problemin themelor.

Dhe kjo lshtl se kltu jemi kalimtarl, sl slmundjet dhe vlshtirlsitl e jetls funksionojnl si provll, si kurs nl dashurinl hyjnore, ql do tl na shpien nl mbretlrlnl e Perlndisl. Gjersa

njeriu ra nga parajsa n! t! cilln e pozicionoi Per!ndia, rrjedhimisht !sht! pak a shum! e vuajtshme jeta. E vuan pl! fitoreprures! jet!n dhe vuajtjet e saj, duke u pl!rgatitur n! kish! pl! parajsl!n e pregatitur.

Pat!r Jakovi, i lumnuar nuk u sh!rua por kishte n! kish! dhe pl!rmes shenjtor!n! t! saj zgjidhte problemin e tij dhe nuk kishte siklet, sado q! ti ndodhnin.

E kstatojm! at! n! t!r! t! st!rmunduar!n dhe jet!n e tij oshenare. Por e shohim past!r edhe n! nat!n kritike t! 23 Shtatorit. Pl!soi kriz! t! frikshme, takikardi. Shtr!ngimi n! gjoks i pa durush!m. Pas pak frym! marrja u bl! shum! e v!shtir!. Disfat! d!shpl!ruese. Nga ora 10-11 e nat!s ndjeu, mushkrit! t! mbyllura. Et!rit e manastirit nuk mund ta ndihmonin. E humbl!n. Rend!n n! kish!z!n e sh!n Harallambit. Telefonuan tek mjeku Har. Kota. Por e keqja pl!rparonte pandalur. Pl!r pak umbi Plaku dhe menj!her! filloi r!nkimi i vdekjes. Por mundi dhe k!rkoi:

K!t! nat! do t! vdes. Sillni kafk!n e sh!njte ta vendos k!tu, n! zem!r, n! kraharor. . . nuk mundem t! marr frym!, !sht! nata ime e fundit.

I a vuri Theodhoriu Kafk!n e Oshenarit n! gjoks dhe Plaku psalte me v!shtir!si dhe nd!rprerje:

-Shenjtori im David, un! kam 40 vjet q! t! sh!rbej n! manastir. Erdha 30 dhe u bl!ra 70 n! manastirin t!nd. . E di sh!njtori im David sa t! dashurova. . .

Se pl!sova s!mundje. . . , pl!sova pl!r dashurin! ndaj teje. . . Shenjtor m! ndihmo! N! se prap erdhi ora ime q! t! iki. . . Jetova dhe 70 vjet n! tok!. N! se erdhi ora ime dua vet!m t! mar!sh pl!r sip!r shpirtin tim, q! ke kurajo me Krishtin e ta shpiesh tek ai. T! paraqitesh n! fronin e Per!ndis! dhe ti thuash: Dua at! Jakovin m!katarin, ta fal!sh se 40 vjet n! manastir jam dhe un! njeri. . . mos dije dhe shkoll!?! Ndonj! orator? Hfar! m! ndriqove bl!ra n! manastir. . . (Ato i tregonte dhe ai vat! m! von!).

Oshenari David konsolidoi dhjakonitin e tij Jakov. M! nj! e nj! !erek t! or!s, pothuajse u pl!rmend disi. Me 1 pas mesnat!s arriti mjeku. N! m!ngjes e mor!n Plakun pl!r n! spitalin shtet!ror n! Athin!. E vun! n! kontrol, bl!n! pl!rpketje mbinjer!zore. Duhet t! rregullohen t! rrahurat e zemr!s, t! kontrollonin gjith!ka, por t! t!ra gjendeshin n! hall t! madh. Mbeti dhe 15 dit! dhe midis t! tjerave pl!soi dhe t! tjera: Infarkt dhe me nj! her! tumor n! mushk!ri. Hudi e !udirave pl!rjetimi i tij!

-Dhe ja, !udia-thoshte- ub!ra mir! dhe erdha. T! faleminderit Oshenar. . . Vet!m t! m! falesh m!katet e mija dhe un! me lutje dhe pritje do t! kaloj dit!t e mija. Hudirat e Oshenarit jan! shum!. Duh!t t! shkruhen shum! libra. As letra s' del e as boja. !sht! shum! !udib!r!s dhe i gjall! shenjtori.

Dit!t e fundit e lan! Plakun n! spitalin q! ta mbrojn! nga vizitat e shumta. Por dit!n e n!nt! duhej me nat! t! !lirohej nga nj!sia, sepse ju duk kryetarit t! P. A. S. O. K-ut zoti Andrea Papandreut. Tek ai vete dhe tek bashk!shortja e tij dikush tha me ngush!llim se do bl!hesh mir!, se n! at! krevat ishte nj! nj!ri i shjenjt!. Bashk!shortja e Papandreut, k!rkoi «njeriun e shjenjt!». Egjeti n! dhom!n e af!rt dhe i k!rkoi ndihm!. Plaku i lumnuar pranoi me k!naq!si t! bekoi dhe t! bl!j! kryqin tek i s!muri zyrtar. E !oi deri tek dhoma e tij Theodhoriu me karroc!. Brenda ishin dh! dy kufitar!. N! mur dy ikona, e Krishtit dhe e Sh!n Maris!. I s!muri kishte pompa n! zemr!, mask! oksigjeni n! goj! q! t! marr! frym!. Duke u futur avash avash Plaku dhe duke bekuar, tha:

-Biri im, ju ruajn mir!. . . bashk!shortja mendoj se e ngacmoi Plakun prania e rojeve dhe bl!ri manj!her! q! ti zboi por parapriu:

-Biri im k! do t! zbosh; Ju keni Krishtin dhe Sh!n Marin! q! ju ruajn. Ju afrua t! s!murit i bl!ri kryqin dhe i tha:

-Zoti im Andrea, do t! bl!hesh mir!, mos u frikso, do t! bl!hesh mir!. Dhe un! isha n! at! krevat dhimbjesh. Pl!r tre dit! do t! bl!hesh mir!, dhe do t! ikesh te shkosh n! sht!pin! t!nde. Do bl!hesh mir!, ti bl!sh t!mira vendit. I s!muri u pl!rpoq t! l!vizte, t! heqe mask!n e oksigjenit. E ndihmuan. Puthi dor!n e Plakut, belbezoi: «Faleminderit», nd!rsa u rrokullis nj! lot. Duke ikur Plaku e bindi:

-Do të blj lutje tek Shenjtori që shërbej që të të blj  mirë, për tre ditë, si  të thash . Për tre-katër ditë Andrea Papandreu doli nga spitali dhe vajti në shtëpinë e tij.

Plaku doli nga spitali dhe mbeti për pak ditë në shtëpinë e Theodhoriut dhe të Maria Mikelit-Maria është vajza e Anastasis , e motrës së Plakut. Si në spital ashtu edhe këtu nuk e lanë të qetë. Një tjetër këshillonte, një tjetër i kërkonte urat  dhe tjetri vetëm për ta parë.

E mori në mes të Tetorit Theodhori dhe duke e drejtuar me avash e çoi në manastirin e vet, në parajsën e tij. Kishte aq gëzim dhe eufori që kthehej në manastirin e vet sa që fluturonte, psallte dhe thoshte akoma dhe dy vargje në automobil që të arg toi shoferin. Kështu me të zbritur në luginën magjepse të lumit Kirea, pak para nga Prokopi tha duke kënduar dy vargje:

Lumi i Mandudhinos

Bie s' bie shi rrjedh.

Vështirë por shumë i gëzuar festoi kujtimin e Oshenarit David në Nëntor. Dhe të njëjtën ditë bl ri çudi. Dhimitri i Janakos vuante nga stenoza e valvolës dhe këtë ditë kërkonte bekimin e Plakut. Vuri Kafk n e Oshenarit në zemr n e Dhimitrit dhe i paratha:

-Zot Dhimitri im mjekët do të thotë të bl sh operim por mos u shqetso, te tëra do të venë mirë. Edhe unë që më sheh kam bl r  shumë operime.

Në fakt duhej të blënte operim. Nga që rasti kishte vështirësi u bl  në Londër dhe me sukses. Por ju  faq n dhimbje dhe temperaturë e larte në tre ditë. Atëhere gruaja e tij ju lut ngrohtësisht oshenarit David dhe natën pa Plakun me Kafk n e oshenarit David të qëndroi në krah ne krevatin e bashkëshortit të saj. Në mëngjes i sëmuri ishte plotësisht mirë. Kur, duke u kthyer në Greqi, vanë të falenderojn  oshenarin David. Plaku, para se ti thon   do g j  iu uroi mirseardhjen kështu:

-Shikon. Zoti Dhimitri im, oshenari David nuk ju la. Erdhi në Londër bile brenda në kirurgji, dhe në krevatin tënd. . .

Para se të dalë Nëntori sh roi dhe Perikli Sur n që kishte bl r  operime në veshka dhe tani ju krijua damk  e madhe brenda ne stomak. I lexoi urat  i bl ri kryqin me Kafk n e Oshenarit e lyejti me pambuk nga kandili i Oshenarit Joan e Rusisë dhe i tha:

-Hiri i Perëndisë dhe i shenjtor ve do të ndihmojë.

Damk  e madhe plotesisht e pa spjegushme për mjekët, u bl  i jashtëm dhe u pastrua. Me gjithë insistimin e mjekëve zoti Suras nuk bl ri tjetër operim. . . me lutjet e Plakut u sh rua plotesisht.

Në Nëntor të 1990 mbylli të 70-tat. Trup risht qe rr pir . Asgjë në këmbë. Vetëm kockat e tij qëndronin drejt dhe preknin krah t. Dhe lanë përshtypjen se rasua e tij ndryshonin, ishte fytyra e tij. Mbetej i pastër i sh ndritsh m si pal nd t. Shtrihej mbi të mirësi pozante dhe një trup djaloshar. Dhe sidomos një buzëqeshje e përmbajtur që ishte aq engj llore dhe e pafaj shme. . . me fytyr  të sh ndrit shme.

Por as buzëqeshja ishe e rastit, as predispozicioni i vizitorit i pa spjeguar sepse kjo buzëqeshje rrëmbente shk llqimin për harjen e një burimi të ngroht . Zemra dhe mendja e Plakut të lumnuar derdheshin nga dashuria për Krishtin dhe nga gëzimi që jep Krishti. Ja pse sa ndoshta dhe pak kuptonin nga spiritualet, nuk ngopeshin me asketin e lumnuar, nuk donin ta linin nga sytë e tyre, fytyrën e tij hyjnore.

Fundi garant. . . por «mos më prishni ushtrimin tim».

Dimri i 1990-1991 kaloi torturues. Vuajti tmer sisht atje lart në male me të ftohtë dhe lagështi. Dilte më pak nga qelia. Rrallë mund të zbriste në menx  dhe kur dilte duhej të kthehej shpejt se as këmbët e mbanin dhe as zemra e tij ja lejonte. Hdo herë një shtërngim në gjoks e mbyste. Natë dhe ditë pësonte kriza. kalonte me ndihmën e Perëndisë por gjithnjë e me vështirë. Për çdo moment duhej të merrte ilan et e tij. . . Por ilan et që të mos d mt nin stomakun donin

edhe ushqim, bile ushqim të mirë. Këtu reagonte Plaku, por reagoi edhe stomaku që u sëmur sa se merr me m nd dhe e s rmundonte tashmë me gj n  më të vogël.

E shihnin Etërit e manastirit e m rziteshin. Nuk dinin se si ta ndihmonin. Mjekët insistonin të mos lodhet, të mos rr fej, të mos meshoi dhe të hajë mirë, për ilaqet. Por nuk mund ti linte as veprat e tij hyjnore, e as ushtrimin e tij ta pak sonte. Për të ishte e pakonceptushme. Kreshmoi rreptë nga fundi i Shkurtit dhe gjithë Marsin. Stomaku i tij nga ilaqet dhimbte shumë. Të H n n e Madhe më 1 Prill Etërit e venduan. . . Nuk mundej më të dilte. Në qelin  e tij çuan pak fasule me dy pika vaj. Me të kuptuar u mërzi sa smirret me m nd. U b  malankolik. Nuk e hëngri dhe protestoi:

-Mos më prisni ushtrimin tim!

Për 4 ditë nuk vuri kafshatë në gojën e tij me gjithë gjëndjen e tij. Të Enjten e Madhe pas mesh s hëngri diçka. Por festonte ngjalljen e Zotit më shkëlqim të brendshëm të përshkruar. Ju fall n p rvoja spirituale të vananta. Pa dhe jetoi në mënyrë të çuditshme, e shihte ndokush në fytyrën e shkëlqyeshme et  ngazëllyer, gëzim qiellor drit  triumfi, paqe e pamposhtur, pasqyrë parajse fytyra e tij!

Të tërë muajt që vijuan rrodh n tek Plaku p rvojat e lumnuara hyjnore dhe martirizimi trupor dhe jo vetëm kaq. U zhvillua midis tyre garë reale që e ndoqën Etërit.

Shtoheshin p rvojat hyjnore dhe dhuntite. Zmadhoheshin dhimbjet por shpeshtoheshin mikroinfarkt. Shumoheshin të kërkuarit me lutjet e tij. Forcoheshin sëmundjet e tij dhe ngasjet në manastir.

Gjatë këtyre muajve vinte më shumë orë në dispozicion për lutjen me mendje. Thoshte në heshtje por vazhdimisht:

-O Zot Jesu Krisht, m shirom  mua mëkatarin. Herë hera në g unj  duke e mbështetur brylin e djathtë të tij në ermarin e drunj t, herë herë i shtrirë kur ishte nevoja absolute dhe herë herë në g unj  përballë të kryqëzuarit me petahil. Nuk duket të fliste ndonjë herë për presion ndokush të flasë relativisht, për atë si të asaj lutjeje, për  far ndodh tek ata që e ushtrojnë dhe bile për sa shijojnë dhe për ata që përparojnë. Dhe ndërsa nuk deshi të fliste me buzë fliste me fytyrën e tij të tërë. Dhe ndoshta më thjesht. Në fytyrën e tij shihte murgu rezultatet e lutjes së mendjes. Lot shkëlqimi kudo në fytyr  dhe në mjek r. Ishte moment i mbishenj  që lutja e mendjes ishte bërë e zemrës. Anullonte brenda tij gëzim të pa shprehur dhe e lante me drit  gazmore.

Sepse natyrisht lutje të mendjes bëjnë të gjithë. Por në fakt ajo thellohet dhe bëhet e zemrës, Pak venë tej masave të përbashkëta dhe pak shijojnë p rvojat hyjnore që lindin në vendin e zemrës dhe p rmytin të tërë q nien.

Pa arhond mbi fronin e lavdisë

Erdhi Vera. Shpresonte të minimizoheshin vuajtjet e tij, por si do të bëhej kjo me këmbë që gjaku nuk qarkullonte në damar . Si të funksiononte lirshëm zemra që ishte bërë f rtel? Pak dilte dhe me pak mundnin ta shinin. Por insistonte të rrëfente të dëgjonte pasionet e njerëzve, të këshillojë pa ndërprerë dhe të lutet për vuajtjet e të tjerëve. Akoma shkruante dhe letra. Mbi dhjetë në ditë. Edhe kur ishte në gjendje të sëmurë rëndë, aq sa nuk mund të lutej për të tëra rastet në venanti, merrte letrat që i dërgonin dhe i çonte tek oshenari David:

-Këtu o Plak janë problemet e njerëzve. Ti e di  far  shkruajnë bëj  t  mund sh, mos i ler. Ty të kanë. . .

Aty nga fundi i beharit të fundit i ndodhi diçka shumë e rëndësishme. Nuk e sqaronte, në se qe në g umin e tij apo syhapur. Thoshte se u gjend nëpër qiej përballë një arhondi me hijeshi që rrinte mbi një front të ndritur madhështor. Pranë tij dhe më poshtë rrinte sekretari. Mbante një libër të madh në dorën dhe kthente të tëra faqet, që referohej ndonjë veprim i mirë i ieromonakut Jakov. Diku sekretari tha: Nuk ke gj  tjetër pat r Jakovi. Atëhere ai që qe ulur mbi fronin e lavdisë insistoi: Si nuk ka tjetër? Ta, kthejë në faqen 365. E hapi dhe gjeti një kuti k  të bukur.

U mendua Plaku i lumnuar dhe u kujtua kur ende ishte në Faraklll duke mbaruar lufta, gjeti një kuti të vogël metalike, një ambalazh fishek zjarresh. Ishte shumë e bukur, por i bëri shumë përshtypje por pa e zgatur e qoi në kishën. Nuk kishin kuti të përshtatshme për livan dhe e dhuroi tek prifti me gjithë zemër në tij.

Kloto ditë do të iki. . . si zog

Hyri vjeshta me vështirësi të veta, për sëmundjet e Plakut të lumnuar. Nuk duroi. Fatkeqësi njëra pas tjetrës, mikroinfekte. Me dashje e pa dashje e sollën në fund të shtatorit në Athinë. E vunë në spital me një herë, në njësinë për kontroll. Mjekët bënë qmëndën të kontrollojnë organet që nuk funksiononin, të rregullojnë të rahurat e zemrës, të konsolidojnë organin e tij të sëmur. U përpoqën por askush nuk shpresonte asgjë. Kremastinoja e tha pastër përslëri se asgjë nuk funksionon. . . qdo moment rezikohej nga trompoza. . . Fuqia hyjnore mbante Gjyshin. . .

Si simptoma në njësinë. . . e kërkuar prap për kryetarin e P.A. S. O. KUT. zoti Andrea Papandreut. E kishin pra në një dhomë Plakun dhe i kërkuar të bekojë A. Papandreun. Tani e bekojë jashtë nga dhoma e spitalit, se brenda i bënin të sëmurit TEST e lodhjes.

Ska gjë, tha Plaku, do të bëjë kryqin këtej. Të bëhet mirë e të vejë në shtëpinë e tij. Edhe i sëmuri vajti në shtëpinë e tij.

Doli nga spitali Plaku dhe mbeti pak ditë tek Mikelit. Në mëngjes që të iknin në Manastir i kërkuar të bëjë avash avash ajazmë në shtëpinë e tyre. U quan të tërë në 4 të mëngjesit dhe filluan. Por të tërë të pranishmit dhe murgesha Theodhora shihnin Plakun me engjëll nga herë të tjera. Dhe për pak u bërhap kudo një aromë të shëllqyer. Me ta ndërë filluan të tërë të qajnë.

Duke mbritur në manastir përsoi infektiv të rezikshëm. Pak më vonë në fillim të Tetorit gjendja u zhvillua pneumoni. Probleme të reja me rezik që nga moment në moment të mposhtet Mjeku Kotas që e shihte shpesh dhe që e respektonte shumë e këshillonte të vejë prap në spital. Plaku nuk tërhoqej.

-Si të duash biri im vetëm mos më dërgo në spital. Një herë duke ikur nga i përgjithëshmi shtetëror që mbyllën takim për 4 Dhjetorin se duhej të kontrollojnë prap qdo gjë. Por ai thoshte:

-Nuk vete prap aty, nuk do arrij dhe nuk arriti. Në këtë mënyrë kish parajmëruar mjaft për fjetjen e tij bile me saktësi. Tek njerëz që në Tetor dhe në Nëntor që i thoshin do të vijmë o Plak të të shohim në Dhjetor apo në Krishtlindje u përgjigjej me qëndrueshmëri:

-Nuk do të arrini! Tek patër Jakovi nga Larisa i tha:

-Të vij në manastir por mua nuk do të më gjejë dhe akoma më shumë 3-4 ditë më shpejt i tha Fotinisë:

Kloto ditë do të iki dhe e di se si do të ikë? Ja kështrë si zog (dhe i fryu grushtit të tregonte sa thjesht dhe lehtë do të dorzonte frymën e tij).

Më pandehin budalla dhe të marrë

Të gjithë Tetorin kish dhimbje dhe vuante sa nuk e merr me mënd. Bëhej i verdhë, humbiste nga fytyra e tij qdo gjurmë jete ndokush e pandehte të vdekur. I ndaluan qdo prokupim. Të mos rrëfejë as të zbresë në shërbës.

Sidomos lutej për problemet e njerëzve që e kërkonin. Kurimet shumëheshin dhe bota gjithnjë e më tepër vinte në manastir. Por nuk ishin vetëm të urtë dhe besmirat. Disa mendonin dhe thoshnin keq për Plakun që me mënyrën e vet i informonte. Mërzitej për ato dhe një ditë ulëshua.

-Ati im, me marrin për budalla, t'la marr. N'la se do t'la vdes do t'la shohin se kush është Jakovi. Nuk i them nga egoizmi dhe m'ndjemadhësia, por i them për lavdinë e Perëndisë këto.

Dhe në fakt sa afronte fundi i tij ndërsa lutej për hirin e Perëndisë, ndërsa thoshte dhe rithoshte se s'kam bërë asgjë për Krishtin lëshohej ndonjë herë dhe thoshte për dhuntitë që i dha Perëndia.

Kam bindjen dhe përrullsi, pse mos ta them, përrderisa mi dha Perëndia.

Herën tjetër në mënyrë pak të lartë duke dashur të na bindë se harron sa i rrafshin tha:

-Perëndia ime më ka dhënë shumë hir. Të lutem të më japësh edhe një të harroj ato që më thonë në rrafsh.

Dhe diqka shumë më shumë. Midis 15 dhe 20 Tetorit e dëgjoi patër Qirilloja të flasë me vete:

-Në varrimin tim do të vij në shumë mëte, do të vij gjethe dhe barishte (shumë njerëz). . . dua shumë dunja dhe bile unë do bëj sikur i bekoj. . .

Dhe në fakt, kur jashtë kishës kur ngritën lart arkivolin që të shohin Plakun mijra njerëz, disa deklaruan se e panë në këmbë të bekojë të pranishmit.

Në kohë të fundit kishte ankthin e piskopit lokal. Kishte kohë pa komunikuar me hirsinë mitropolitin e Halqidhës Hrisostomin dhe kërkonte rastin ta gjente. Komunikojta me episkopin e vet. Kërkonte bekimin e tij dhe ndjeu për këto gjëzime të thella. Plaku i lumnuar jetonte një kishëzim të dritë tradicional. Kishte ndërgjegje për funksionin e episkopit dhe i respektonte të tjerë episkopë. E m'rzisnin dhe dënonte të kështu në kuriz të episkopëve kudo që ishin. Është episkop thoshte nuk pushon së qeni kryepërf. Përdorte shumë fjalë Kryepërf dhe vetë mënyra që e shprehte tregonte se kuptonte thellësinë e saj. Prandaj dhe të tjerë anomalitë brenda në kishë muajt e fundit i dënonte.

Bashkëmeshon me shenjtor dhe engjëj

Nëntori, muaj i fundit i jetës së Plakut hyri me predispozicion të mirë. Ishin mjaft momentet dhe orët që ndihej pa vuajtje. Kishte edhe gjëzimin e fronëzimit të patrikut Bartholomeu i Halqidhonsë ngjitej në fronin Ikumenik siq e kishte kërkuar Plaku nga Oshenari David. Do të vinte P. Pavlos për fronëzimin në Konstandinopojë dhe mendonte të kalonte nga manastiri. Plaku e gjeti mirë në qelinë e tij. Thanë në lidhje me këtë dhe Plaku pyeti:

-Do të keqkuptohet Patriku ti dërgoj një dhuratë të vogël?

I dërgoi një sasi të vogël parash që të qëraste një lëmbëllsirë të tjerë Sinodikët për Zgjedhjen e tij siq tha Pavlos. I mbishenjti bile e pranoi me shumë mallëngjim dhuratën duke thënë me nderim frazën e pafund të Plakut. Më falni.

Nuk arriti të përparonte Nëntori dhe orët për të u bënin tiranike. Vuajtje gjithnjë e më tepër Oshenari asket. Por edhe hiri e mbulonte më tepër, ndërsa po torturohej trupërisht përpiqej të bënte pagjumësi dhe të lutej. Jipej me një mënyrë të plotë në lutje dhe e vetmja gjë që kërkonte nga Perëndia ishte që të mundej të lutej pa ndërprerje. Lejoj Perëndia aq sëmunde ta tiranizojnë por idha lumturi pa masë. Kalonin murgj nga qelia natën apo në mëngjes që zbrisnin në shërbesë dhe e shihnin të qante, ti rridhnin lotet hurr dhe shprehja e tij t'le gaz. Murgu i ri u tmerrua kur e pa për herë të parë. Kështu duke rënë në gjunjë para tij e pyeti:

-O Plakë, ke dhimbje?

Hfarë të përgjigjet hyjnori? Si të shpjegojë tek llastari i ri i civilizimit engjëllor ato që i fali Perëndia.

Jo orë biri im, por gjendesha dha bashkëmeshoja me shenjtorë dhe engjëjt. . . në flitje që nuk përshkruhen.

Nuk mund të spjegonte shumë, nuk ishte teolog, por ishte plotësisht hyjnor. Nuk mund të deklaronte përvojën e hyjnizimit dhe ta tregoj në jetën dhe urtësinë e tij. Kurrë nuk mendonte se

mund të predikonte, por vetë ai qe në predikus i t rlgjall . Për ata që kishin sytë përshtatshëm që ta shohin përbënte prani të Perëndisë në tokë.

Për ata që kishin zemër nimfale përbënte në  faqje të tërë të veprimeve hyjnore. Fjalët që thoshte, këshillat që i jipte fal sve të cilët insistonin për të d lgjuar diçka nga goja e tij ishin të thjeshta dhe praktike. Jo analiza dhe sqarime. Fraza të vogla, fjalë absolutisht të kuptueshme dhe shumë shpesh mangët dhe mungesore. Por, kur e njihte ndokush dhe ndiqte se   pyesnin dhe si përgjigjej, pa dashje mendonte për çka e pyeti nuk e shohin? Mjafton që e shohin. . . Nuk duhet të të flasi që të formohesh. Mjaftonte të dukej dje ta shikoje. . . Shijim i rral , bekim Perëndije, kënaqësi hyjnore.

Por sa të vërteta janë këto aq e vërtetë është se fjalët e tij kishin fuqi hyjnore dhe influencë. I thithnin të tërë dhe arrinte në zemrat ngushëllimi si në dritë. Kjo ndjenjë ishte e përgjithshme dhe aspak e rastit. Lidhet me hirin dhe osh nimin e Plakut. Veprimet hyjnore e p rmbysnin dhe fjalët e tij përbënin derdhje të frymës hyjnore që ai që i pranonte i ndiente si bamirësi. Fjala, fjalët kanë lartësi kur thuhet nga në person hyjnor. Dhe janë ndodhi të thata të gjuhës kur thuhet në përgjithësi formalisht. Lart simi bamirësia e fjalëve nuk i detikohet d. m. th. vetëm fjalëve, por personit që i shpreh ato. Se personi është faktori dhe shpreh si i veprimeve hyjnore.

Në këtë rast kemi mikrografin  e atij që ndodh në misterin e rrëfimit. Atje me fjalë prifti kërkon faljen e besimtarit të penduar i cili lirohet nga pesha e mëkatit dhe natyrisht me mënyra të shumë llojshme jeton dhe ndjen këtë  lirim. Gjithashtu kemi dhe fjalët e dhuntisë hyjnore, në fjalët enj  lutjeje, a në në urat  që lexon prifti duke bërë lutje.

Fjalët e ungjilit të shprehura nga buzët hyjnore të zotit kishin lartësi bamirësi, ndërsa të shprehura nga në dosido nuk kanë asgjë.

Për këtë gjendje kishte ndërgjegje Plaku i lumnuar. Kjo duket nga që në orë të ndryshme insistonte dhe urdhëronte sikur kishte pushtetin, kishte pushtet shtetëror. Paralelisht e thamë nuk kishin ndjenjën se vetë ai po paraqiste ndonjë doktrinë të ven ant . Bëhej fjalë për këshilla të thjeshta, për arsye ngushëllimi.

Duke vënë re ndokush fjalët e tij bindej dhe për në dituri tjetër. Më të shumtat d. m. th. nga sa thoshte tek fal sit skishin formë doktrine por A. ose B. problem. Ishte tregim mrekullish dhe shenjash të Perëndisë që bëheshin si  thoshte nga Oshenari David dhe sh n Joani i Ruisë. Ose në  faqje e mrekullueshme e mrekullive të shenjtor ve që përbënte mënyrën bazë në të cilën doktrinonte. Dhe vet vetja etij përbënte kujtime të këtyre mrekullive të «doktrinës» së tij. Por gjente rast duke mbaruar tregimin për atë si u pendua n lri apo se si me lutje u sh rua tjetri apo se si më kafk n e Oshenarit David u  lirua në i tretë nga demoni dhe jipte ndonjë këshillë në analogji me kushtet dhe personat që e d lgjonin.

Dita e fundit e jetës së tij

Nata e 20 Nëntorit-mëngjezi i 21-shit. Erdhi ora të mbaroi martirizimi i kësaj jete. Mjaft me sëmundjet, mjaft me ushtrimet e nxitësit të madh. Vet Plaku i lumnuar e njihte mirë. Binte porta në portën e vogël dhe hapej porta tek e pambaruara, e botës së pamundimshme të lumnis  dhe të lavdisë. Për atë përcaktohen se pati shumë dhëmbje dhe dashuroi Zotin pakufi.

Plaku i lumnuar Jakov u gdhi me lutje, kish që në darkë. Lexoi letrat e fundit dhe u përgjigj pothuaj në 15. Ngush lloi dhe këshilloi sipas rastit 21 Nëntor. Duke ghir  do të festonte hyrjen e hyjlind ses. Pregatitej tërë natën. Do meshonte. Rregullisht nuk duhej, por e donte shumë, aq shumë sa asgjë nuk mund ta izolonte nga mesha e fundit. Me mundim zbriti ende me er sir  në shërbesë. Disa murgj vunë re në predispozicion tjetër në fytyrën e Plakut. Ngaz llim mbi masë, dashuri derdhte i t ri, buzëqeshje e tij engj llore e pafund. U b  shërbesa. Psallte aq lirshëm ato të ngjalljes, thua se sqe i sëmurë. Meshoi zëri i tij mbushte kish n, melodi e kënaqshme thua se psallnin engj j të shumtë bashk . Nuk e kish dhjakun Illarion se atë mëngjes në Filla e dorzonte presviter mitropoliti i Halqidhes. Dukej se kjo meshë nuk ngjante e

zakonëshme por as tha dhe as tregoi njëjtoi në meshën e fundit. Pa prapël heruvimet dhe Serafimet. Pa për rreth tij shenjtorët, pa gjakun e tërshenjtë të Zotit dhe vetë Zotin Qingj në tryezën e shenjtë si herë të tjera. Nuk e dimë.

Në mëngjes pak para 9-tës doli nga kisha dhe vajti në guzhinë, me predispozicion të mirë dhe piu kafe. Por e prisnin për rëfim. Ungrit avash avash, doli, zbriti shkallët e para të hyrjes qëndrore të manastirit, eci për në krahun përballë dhe ngjiti pak shkallët. Për pak metra ishte kishëza e Shën Harallambit, ku atje rëfente zakonisht. Të njëjtën gjë edhe tani. Në orën 10 rëfeu dhjakun nga mali i shenjtë Jenadhio tek i cili me qëndrueshmëri dhe falenderim midis të tjerash i tha:

-Mirë që erdhe të jesh që të më ndroni. Mos ik.

Dhjakun protestoi me gjëra të ndryshme për vdekjen e Plakut por ai insistonte.

Duke mbaruar rëfimin tregonte i lodhur, por ruante predispozicion të gëzuar. U hua mori ngadora dhjakun dolën nga kishëza. Përparuan, zbritën në shkallë dhe hynë në kishë. Bëri lutjen e tij, puthi tërë ikonat, falenderoi dhe lavderoi por tashmë ronte në gjëra të tjera. Brenda dhe jashtë tij pasqyrohej një dritë hyjnore, prandaj dukej pastërtia dhe gëzimi i fytyrës së tij. Gjendjen e mrekullushme, u bë i denjë që ta shohë vetëm një murg Efremi. Pastronte kanalet e Kishës dhe e pa Plakun e lumnuar të hynte i metaforfozuar. Ndriste i tëri dhe rezatonte gëzim dhe qetësi. Qëndroi i shtangur dhe e vërente i përmbytur Efremi, nga qetësia dhe mrekullia.

Doli nga kisha dhe me dhjakun e sollën rreth e rreth manastirit nga brenda. Shihet të tëra vëndet, të tërë murgjit i bekonte paqësisht dhe u transmetonte qetësi që derdhej e shumtë nga fytyra e tij engjellore. Pasi mbaroi këtë vërdallë deshi të dilnin jashtë manastirit. Dolën nga porta jugore. Eci avash avash djathtas. Ndaloi në punishte dhe bekoj me dashuri të pafund aty murgjit. Prapë nga e djathta, ndërsa ndalonte në kishëzat dhe bënte kryqin shumë herë. U ngrit akoma më lart në veriperëndim. Kërkoi që ta ndihmonte dhjakun të ngjitej akoma edhe pak. Prej andej manastiri dukej i tëri si nga aeroplani. Ishte ibukur i ribërë, i mirmbajtur. . . e kishte gjetur rëpirë, të shpërbërë të zbërthyer dhe shumë të vogël. Tani i ribërë dhe i mbushur me murgj të rinj.

E shikonte andej lart dhe nuk ngopej. Vështrimi i tij kishte aq nevojë për manastirin. Mbeti mjaft duke shikuar. Mendohej se si e gjeti herët manastirin. Megjithatë jo, se nuk iku nga fytyra urtësia e tij. Nuk ishte koha për kujtime të dëshpëruara. . . tani vetëm lavdëronte, momentet e pakta dhe për kushtoheshin në gjëra të mëdha. . .

Këmbët nuk e mbanin.

-Eja biri im të vemi nga ana tjetër. U kthyen. Pothuajse masditë 21-shit.

I prerë pas mesditës u tërhoq për pak në qelinë e tij por arriti P. Aleksios, që dukej për herë të parë të bënte varrim. Përfiti i ri dhe dinte tipikone dhe se si psallet. Me durim Plaku i lumnuar i tha se si do të bënte atë dhe këtë. Zuri të psallte troparët e shërbësës së vdekjes. Psallte dhe Aleksios por Plaku psallte më bukur, lehtë dhe ngopej gjithnjë e më tepër. Në një moment Aleksios mendoi se mësoi të psallte shërbësën e vdekjes dhe donte të ikte duke e falenderuar e duke marrë uratën e Plakut. Por ai priste ta psallin të tërë nga fillimi e kështu u bë. E psallën të tërë dhe Plaku ishte tërë gëzim dhe urtësi.

Iku pas orës 2, përfiti at. Aleksios dhe mbeti i vetëm Plaku. Në 2e 15 min i trokitën në portë për kafe dhe i thanë se erdhi Jerasimia. Dhe ndërsa me vështrësi pranonte në qeli tha:

—Të vije, Ai fëmijë ka nevojë, duhet, ndenji në anë të krevatit duke parë të kryqëzuarin dhe filloj. E dëgjoi me kujdes, e kështilloi, i dha kurajo dhe papritur me pamje të tjetërsuar i thotë:

-Këtu orë biri im është Oshenari David dhe shën Jakov Adhelfotheu. Psal për lëshoren e tyre. . .

Midis të tjerash minutat kalonin dhe brenda tij Plaku kish ankth. Deshi të arrinte të shihet përfitë varsin e tij Illarionin që atë mëngjes në meshë e dorzoi Presviter Hiresia Mitropolit i Halqidhes Hrisostomi. Pa u dëgjuar ndonjë zhurmë në 4 e 15 min, i thotë Jerasimisë:

-Biri im hap portën erdhën Eterit.

Dhe në fakt arritën në portën Etërit. Në momentin që u kthye nga porta Jerasimi Plaku provoi të ngrihet të qëndroi në këmbë e veta. Por në të njëjtin rast tha më meren mëntë, më meren mëntë dhe ra duke humbur drëjtqëndrimin e tij. Arriti vajza dhe zuri pak Plakun dhe e ndihmoi që të mos vritej shumë duke rënë në dyshe. Frymëmarja e tij që shumë e vështirë dhe ai po përpiqej. Njëkohsisht hyjën dhe Etërit me P. Illarionin për ta parë. Menjëherë konfuzion, frikë, panik të qara. . . Panë në gjunjë pranë tij patër Qirillos, mori që të fërkojë duart. . . Murgj të tjerë rëndën tek shënj Harallambi dhe duke qarë bënë uratë. Një tjetër rëndi të telefonoi tek mjeku. Shtrëngimi i asketit të madh u duk. . . i pandjeshën. . . fytyra e tij mori ngjyrë të kuqe, mbeti i qetë, pa ankth dhe një moment bëri me buzë të tij të holla një fryrje të vogël.

Ajo që. Si zog dorzoi shpirtin. Të tëra qenë mbaruar. Në 4 e 17 mbasditë Plaku i lumnuar la botën e prishur të dhimbjes, hyri në manastirin e limnës së Perëndisë Triadhike.

Etërit e manastirit nuk deshën ta besojnë se Plaku iku. Dënkua u përpoqën që të servirin. . . konfuzion i pa përshkruar, flisnin duke qarë dhe mirreshin vesh me vështirësi. Të tëra kishin mbaruar plotësisht.

Varrimi

Atje, siq që Lipsani i shkretë, e veshën. Në prani dhe dhjakë Jenadhios që në mëngjes i kërkojë që të gjendet kur ata ta veshin.

Asketi që jetoi gjithë jetën e tij në këmbë duke ulatur, duke meshuar, duke punuar aq duke luftuar demonët tani ri i pa lëvizur, pa marrë frymë. Duart e tij që bekonin dhe spushonin, rënë të palëvizura në gjoks dhe të tërë qajnë Oshenarin. Por në zemrat e murgjëve, në thellësinë e fundit ka zënë vend ngushëllimi që i japin shenjtorët jo vetëm se njohin se Plaku i tyre ishte Oshenar, por edhe e shohin këtë tek fytyra hyjnore. Iku megjithatë ngjyra e pakët e kuqerreme që mori në minutat e para dhe fitoi pamje ngushëlluese të verdhë në të bardhë Oshenare.

Nuk përshkruhet sigurisht, pamja e mrekullueshme e Oshenarëve. Rëndesi ka se të tërë e panë. Mbeti e njëjta edhe ditën tjetër kur u bë varrimi. Kaluan shumë orë por fytyra e Plakut të lumnuar ishte hyjnore, kishte ndriçim të paspjeguar. Ndjenin të tërë se gjendej në një shkëlqim.

Për botën e jashtme u bënë pak telefonata. Numërohen me gishtat e njëtrës dorë. Por sicili shkaktoi me dhjetra dhe më pas u bënë mijra. Për pak orë u bë lajmërim i madh, zjarr që rrodhi dhe patën dhimbje me mijra zemra. Të tërë për cillin trishtimin e tij tek shumë. Dhe ishte sikur ti binte kambanës vetë Plaku. Thirrja ishte sikur ishte personale. Vet Plaku kërkonte njerzit e tij.

Por ishte natë, ditë pune, të tërë në punë. . . dhe manastiri larg, në anë të botës, mbi male. Të tëra këto të sakta, por mallëngjimi ishte i madh. Njerëzit që e njihnin qanin. . . kudo që e mësonin. . . edhe në rrugë. . . u thyeshin gjunjët, kërkonin të mbaheshin nga diku. . . shumë keq në se rreth tyre nuk e kuptonin

Por Plaku i kishte rënë kambanës dhe një botë e pa fund levizi drejt lipsanit hyjnor. Do të venin nëfarëdo që të ndodhte. Lanë punët, lanë femijët lanë pleqët dhe rëndnin për në Halqidhë. Pastaj më mal më mal morën maloren drejt malit të thatë. Posht majës së tij të madhe ishte lipsani hyjnor i Plakut të tyre, i asketit qëndrës Jakov. Shumë arritën natën dhe u lutën me murgjit.

Ndaj të gdhirë u mbushën rrugët me automobila. Po mrinin në rrugë e keqe për në manastir, të pa numëruar. Po sillnin djem spiritual të Plakut, të panumërt. U mbyllën rrugët. Shumë polic po përpiqeshin për rëndin. Të tërë donin të falëshin me respekt dhe nderim tek Plaku.

Me mijra njerëz ecën disa kilometra se automjetet u bllokuan. Por të gjithë arritën, të gjithë, edhe pse nga larg, vunë metani tek Plaku dhe kërkuan uratën e tij.

Oborri i madh i manastirit ishte mbushur asfiksist. Hajatet dhe verandet e mëdha rethe reth rrezikoheshin të sprapseshin. Jashtë dhe reth manastirit me mijra njerëz. Episkop, presviter,

dhjak, dhe murgj mbushlën kishlën saqe mël nuk nxinte laik. Brenda dhe jashtë nga kisha trishtim, i thellë, lotët tëlrvë u rridhnin qurk. . . kltu aty rlnkim. . .

Dhe Plaku i lumnuar mbante një pamje Oshenin e bardhë në tël verdhë, qël brenë, në trishtim tël ngushllonte. Nuk ngopeshe sël shijuari atël trishtim tël fytyrës sël tij hyjnore.

I lumnuari u blë. . . mël i gjallë nga tël gjallët. Do them akoma se i vdekuri ishte engjëllor dhe mël gazmor. Perëndia qël i dha hirin e pamjes sël ndritshme Oshenarit, i dha edhe një tjetër. Tek Plaku u shkatërua ligji natyral. Trupin e tij nuk akulloi, pas vdekjes sël tij, si ndodh përrherë me tël vdekurit. Duart e tij Oshenare ruajtën lëvizjet natyrale dhe temperaturën e tyre. Tël tël i puthnin me shprestarin dhe tël tël e Konstatonin bile mël 12 në drektël tël ditës tjetër pak orë para varrimit mitropolitit nga Qefallonia qël ishte rrëfyer tek Plaku, kërkonte aq shumë bekimin e Plakut, qël blntël kltël mreulli. Mori duke qarë dorën e djathtë tël Plakut, i bashkoi tël tri gishtinjtë e panël në ballin e tij qël ta bekonte. Pastaj vuri dorën e pashpirt në gjoksin e Plakut duke bashkuar prapël tël dy gishtat në formël bekimi. Në dorën e bamirësisë sël pa fund u shkatëruan ligjet e natyrës.

Pasi kaluan tël tël duke përshëndetur dhe duke puthur Plakun me mija njerëz në pjesën qëndrore tël manastirit u psall shërbesa e vdekjes e gjatë nga Ieromonakët. Por qël tël ndiqnin dhe mijat e besimtarëve, dhe ta shihnin tël tël qoftë edhe nga larg lipsanin hyjnor tël Oshenarit nxorën arkivolin jashtë kishës. Psallën shërbesën e shkurtër tël vdekjes edhe tël tël. Disa besimtarë, jo tël tël, e panël Plakun e lumnuar tël fluturonte mbi ajër, lëvizte mbi turmën dhe tël bekonte.

Tashmël dynjaja duke parë Lipsanin hyjnor dhe duke dëgjuar troparët e vdekjes ndërgjegjësoreshin mël thellë për vdekjen e Oshenarit Plak, për disfatën e tmerrshme. Ndjenjat tërhoqën edhe mël gjakftohtët. Rëndonin zemrat e besimtarëve, rrihnin lotët. Asnjë smund tël shpërbehej. Tël tël përpiqeshin ti afroreshin Lipsanit hyjnor. . . . shtym dhe konfuzion, një vështrim i vetëm, tël shohin Oshenarin për herë tël fundit. Dy klerikë patër Dhionishios dhe patër Pavlos folën shumë bukur për Jakovin e lumnuar. Fjala e tyre arriti në zemrat por arriti edhe momentin i madh, pak minuta mbeteshin dhe nuk do tël kishin përballë tyre lipsanin hyjnor.

Kltël moment, para mija njerëse, tha Prokopios nga Qefallonia tël ngrëmël lart arkivolin, ta lartësojmël, ta shohin besimtarët oshenarin. Dhe me tël ngritur lart arkivolin, me tu dukur nga tël shumtit lipsani hyjnor lindi në mija zemra një thirrje mallëngjyese, u qelën buzët dhe umbush vendi përreth, u përmbytën malet me «I shenjt, i shenjt, i shenjt. . . » U hap qielli dhe pranonte martirizimin me një zë, me mija gojë buqitëse por tani nuk ishte me thirrje trishtimi por as ankim për fjetjen e Oshenarit. Ishte thirrje triufale. Ishte lavdërim. I shenjt, i shenjt thirrën tël tël dhe ndjenël se thoshnin rron Zoti Perëndia dhe gjithnjë na jep Oshenar.

Edhe vazhdon. . .

Varri i Plakut tël lumnuar Jakov është në pjesën jugore tël qëndrës. Midis kishës qël meshoi shumë herë dhe u blë i denjë me shenja Perëndie dhe qelisë sël tij në tël cilën asketoi mbi njerzisht.

I pashkolluari dhe i shumë munduari Jakov u qetësua në prehrin e Atit Perëndia por nuk i la njerëzit. Prandaj dhe nuk e lanë edhe ata. Ai ndjek jetën e manastirit ri në krah tël vllëzërve. Meshojnë dhe meshon edhe ai bashkë me ata. E tha vetë ai tek një person i njohur. U nfaq dhe sistemoi e konsolidoi vijimin e tij. E pashë tël tërëgjallë tël përcejellë kryqin e igumenit tek patër Qirilli. Ka dhe nfaqje akoma kur caktoi dhe pasuesin tël dytë. . . Tël tëra në manastir zhvillohen sipas vullnetit tël tij.

Falësit nuk pushojnë tël rrethonjë manastirin. Bile tani mël shumë. Mël shumë se para fjetjes sël Plakut tël lumnuar se u ndërgjegjësuën tël tëra vetitë hyjnore tël tij. Tël tël tashmël janë bindur se Plaku kishte kurajo tek Perëndia dhe tek shenjtorët e tij. Kështu pra: Tël tël njohin nga përvoja personale apo nga tregime se tël njëjtën kurajo tek Perëndia kishte Plaku edhe pas fjetjes sël tij. Vazhdon pra tël kryej shenja hyjnore, mël shumë shpesh nga kur jetonte në tokë. Shfaqjet e

tij tani nuk numlrohen. Shumël e ftojnë dhe Plaku shkon e shërohen të sëmurelt, ndihmohen shumë në përballimin e problemeve jetike dhe spirituale, jep kudo ngushëllim.

Por nga qël pas fjetjes së një Oshenari kryerja e shënjave të Perëndisë është përpjekje qël të mos paraqesim shenja të pasvdekjes, terapitë dhe ndërhijet. Kisha do të këtë kohë dhe me arsy, të konstatoi qfarëdo dhunti qël dhe ose do të jap Perëndia tek Plaku i lumtur Jakov dhe atëhere do të shpallë qfarë do të konstatoi.

Tani do të bëjmë referimin e dy vizioneve:

Natën e katërt për tek 5 Prilli duke u gdhirë e Diel përgjegjësi e faltore së Oshenarit Joan të Rusisë pa Plakun e lumnuar në faltore dhe i kërkoi të qonte Sarkofag të Oshenarit Joan qël të falet. Ja quan. U fal me qetësi dhe tha lutjen me fjalë të mëdha qël shpërndanë urtësi tek ata për rreth. Në një moment Plaku mbaroi, falenderoi dhe tha: «Mëni Oshenarin». Atëhere përgjegjësi dhe të tjerë u përulën të falem dhe të ngrejën sarkofag e tij. Por të mrekulluar shohin se brenda në sarkofag ishte Plaku Jakov dhe jo Oshenari Joan. Në mëngjesin e së Dielës së atij shkrimi, pa lajmërim kish vajtur në Prokopi dhe në Farakll të mbledh informata për Plakun Jakov.

Igumeni nga Mali i Shenjtë qël kish mendime rreth tij në se Plaku i lumnuar Jakov u shenjtërua apo jo, pa në vizion të falet në lipsan aromatizues të cilat i përkinin patër Jakovit.